

Kunstsiloen som ingen kunne målbinde

En kritisk diskursanalyse av Kunstsilodebatten i *Fædrelandsvennen*.

SUNNIVA ROGNMO THAKRE

VEILEDER

Jørn Cruickshank

Universitetet i Agder, 2019

Fakultet for humaniora og pedagogikk

Institutt for nordisk og mediefag

Sammendrag

Temaet for denne oppgaven er debatten om Kunstsilo som har foregått i *Fædrelandsvennen*. Utgangspunktet for debatten startet i 2015, da det ble kjent at pengefondforvalter Nicolai Tangen skulle donere sin private kunstsamling til Kristiansand. Det ble videre redegjort for at denne samlingen skulle huses i en nedlagt kornsilo på Odderøya, i regi av Sørlandets Kunstmuseum som fikk evig disposisjonsrett til kunsten. I 2018 oppsto det en voldsom debatt i *Fædrelandsvennen* om det som nå kjennetegnes som Kunstsilo, hvor prosjektet ble møtt med stort engasjement av både motstandere og forkjempere i avisens ulike seksjoner. Denne oppgaven anvender en diskursanalytisk tilnærming til debattens utvikling, hvor formålet er å undersøke hvordan polariseringen av debatten har kommet til uttrykk.

Datamaterialet blir studert både kvantitativt og kvalitativt. I den kvantitative undersøkelsen presenteres diagrammer av *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilo over en periode på fire år, i form av antall artikler, hvilke seksjoner artiklene har befunnet seg i og hvilke perioder i 2018 flest saker om prosjektet kom på trykk. Norman Faircloughs modell for kritisk diskursanalyse blir anvendt for å studere deler av materialet kvalitativt, hvor en artikkel i 2015 og en kommentar i avisens kommentarfelt på nett i 2018, beskrives som avgjørende for avisens endring i sosial praksis. Videre redegjøres det for seks diskurser om Kunstsilo som oppsto i avisens meningsseksjon i løpet av 2018: *den offentlige pengeslukdiskursen*, *kameraderidiskursen*, *den moraliserende velferdsdiskursen*, *den næringsinteresserte diskursen*, *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* og *den filosoferende debattediskursen*.

De seks diskursene blir videre analysert i forhold til en overordnet egalitær og likhetsorientert tankegang med en moralsk vektlegging av det «folkelige» i det norske samfunnet, som i denne oppgaven defineres som sosiale strukturer. Til slutt har de seks diskursene blitt kvantifisert ut ifra deres størrelse, overlapp og tidsmessige utvikling. Dette belyses gjennom to ulike diagrammer. Funnene viser at *kameraderidiskursen* og *den moraliserende velferdsdiskursen* er dominerende i både diskursiv størrelse og i debattens utvikling over tid.

Abstract

The focus of this thesis is the debate surrounding *Kunstsilo*, in particular the public debate published through the regional newspaper, *Fædrelandsvennen* (Friends of the Fatherland). The debate began in 2015, when Nicolai Tangen, a successful hedge fund manager and philanthropist, donated his private collection of contemporary art to the municipality of Kristiansand, Norway's fifth largest city. The public announcement of this donation identified an abandoned silo located on Odderøya that is part of the city's seaport, as the collection's permanent home. Sørlandets Kunstmuseum was granted the right to manage the collection in perpetuity. In 2018, a fierce, public debate began in the various sections of *Fædrelandsvennen* between champions and opponents of the *Kunstsilo* project. This thesis uses a discourse analytical approach to the development of the debate, with the purpose of examining how the discussion and debate became so polarized.

The data is reviewed both quantitatively and qualitatively. The quantitative survey presents diagrams of *Fædrelandsvennen*'s coverage of *Kunstsilo* over a period of four years, through several articles, the sections of the newspaper where the articles appeared, and the timeframe, particularly in 2018, when most of the articles were published. Norman Fairclough's model for critical discourse analysis is applied to a subsection of the data qualitatively, including a 2015 article and a comment in the newspaper's digital edition from 2018, both of which are considered crucial for the newspaper's change in social practice. Six discourses on *Kunstsilo* are presented, from the newspaper's opinion section during 2018:

1. the economic discourse
2. the power structure discourse
3. the appropriate use of public funding discourse
4. the commercial impact discourse
5. the cultural impact discourse and,
6. the philosophical discourse

The six discourses are further analyzed in relation to egalitarian and equity-oriented thinking with a moral emphasis on the "popular" in Norwegian society, which in this thesis is defined as social structures. Finally, the six discourses are quantified based on their size, overlap and development over time. This is illustrated through two different diagrams. The findings show that the power structure discourse and the appropriate use of public funding discourse are dominant in both discursive size and in the development of debate over time.

Forord

De siste seks månedene har stort sett handlet om forsider, overskrifter, nyheter, kronikker, kommentarer og ikke minst leserinnlegg om Kunstsilo. Prosjektet har vært engasjerende, altoppslukende og krevende, men selv om det har tatt mye tid og krefter sitter jeg likevel igjen med en følelse av at denne undersøkelsen har vært viktig. Det endelige resultatet er jeg både glad og stolt av å kunne levere – men jeg ønsker å vise min takknemlighet til noen personer som har vært enestående bidragsytere gjennom denne prosessen.

Først vil jeg takke min veileder, Jørn Cruickshank, for alle veiledningssamtaler gjennom en hektisk vår med analyse og undring. Dine tilbakemeldinger, råd og ikke minst innsikt i denne saken har vært uvurderlig underveis!

Jeg vil utrette en stor takk til Sørlandets Kunstmuseum for en fantastisk praksisperiode og spennende deltidsjobb. Å få ta del i deres kreative, morsomme og ikke minst innholdsrike hverdag har vært både lærerikt og engasjerende. En ekstra takk må utrettes til Anja som har tatt en sylskarp korrektur av denne oppgaven.

Jeg ønsker også å takke Melissa som har tatt seg tid å besvare alle mine spørsmål om både det ene og det andre vedrørende dette hodespinnende temaet som jeg har valgt å skrive om.

En stor takk må også utrettes til min gode venn og tidligere studiekamerat, Jan Petter, for en særdeles glimrende innføring i Excel. Deler av denne oppgaven hadde vært umulig å gjennomføre uten din assistanse.

Jeg vil også takke mine foreldre, Bente og Ranjan, som har lest gjennom materialet flere ganger og kommet med gode innspill, samt bidratt med støtte og trøst når jeg har trengt det.

Til slutt vil jeg takke mine medstudenter og forelesere i samfunnskommunikasjon som har sørget for at denne mastergraden har vært en fantastisk læringsprosess. All diskusjon (både saklig og opphetet) i klasserommet, kantina og i de mer sosiale rom har vært morsomme og engasjerende å delta i. Jeg kommer til å savne fellesskapet som vi har hatt de to siste årene.

Sunniva Rognmo Thakre, juni 2019, Kristiansand

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING.....	5
1.1 DEBATTEN OM KUNSTSILO	5
1.2 PROBLEMSTILLING	7
1.3 MASTEROPPGAVENS STRUKTUR.....	8
2.0 TIDLIGERE FORSKNING.....	9
2.1 DEN LEGITIME KULTURENS MORALSKE FORANKRING (2007)	9
2.1.1 Kritikk.....	10
2.2 MYTEN OM DEN NORSKE KULTURELITEN (2011).....	10
2.3 ANVENDELSE AV FORSKNING I DENNE OPPGAVEN	11
3.0 TEORI.....	13
3.1 MEDIETEORETISKE PERSPEKTIVER.....	13
3.1.1 Avisers rolle og mediemakt	13
3.1.2 Nyhetskriteriene	14
3.1.3 Nyhetssjangre.....	15
3.1.4 Medienes tolkningsrammer.....	16
3.2 KRITISK DISKURSANALYSE	18
3.2.1 Sosiale begivenheter.....	19
3.2.2 Sosial praksis	20
3.2.3 Sosiale strukturer.....	22
3.3 OPPSUMMERING OG ANVENDELSE AV TEORI	23
4.0 METODE	25
4.1 MATERIALET.....	26
4.2 FREMGANGSMÅTE	26
4.3 METODENE	28
4.3.1 Kvantitativt omfang, vinkling og debattutløser.....	28
4.3.2 Diskurser om Kunstsilo.....	30
4.4 BEGRENSENINGER OG ETIKK	32
5.0 ANALYSE.....	35
5.1 KUNSTSILO – FRA SENSASJON TIL KONFLIKT	35
5.1.1 Kunstsilo som sensasjon	36
5.1.2 Den sosiale agenten som utløser ny sosial praksis	39
5.1.3 Kunstsilo som konflikt.....	42
5.1.4 Oppsummering	47
5.2 MANGFOLDIGGJØRING AV DISKURSER OM KUNSTSILO.....	48
5.2.1 Den offentlige pengeslukdiskursen.....	48
5.2.2 Kameraderidiskursen	49
5.2.3 Den moraliserende velferdsdiskursen.....	52
5.2.4 Den næringsinteresserte diskursen.....	53
5.2.5 Den samfunnsorienterte kunstdiskursen	55
5.2.6 Den filosoferende debattediskursen	57
5.2.7 Hvordan fremtrer de sosiale strukturene som styrende for debatten?	59
5.3 DISKURSENE STØRRELSE, OVERLAPP OG UTVIKLING OVER TID.....	60
5.3.1 De samlede motstandsdiskursene	62
5.3.2 De splittende forkjemperdiskursene	62
5.3.3 Oppsummering	63
5.3.4 Motstanderdiskursenes dominans over tid	64
6.0 AVSLUTNING	66
KILDER.....	69
DATAMATERIALET HENTET FRA ATEKST	73

1.0 Innledning

1.1 Debatten om Kunstsilo

Våren 2015 kom nyheten om at den London-baserte pengeforvalteren Nicolai Tangen ville donere sin private kunstsamling til hans fødeby, Kristiansand. Samlingen besto på dette tidspunktet av over 1000 verk av nordiske kunstnere i etterkrigsperioden. I regionavisen *Fædrelandsvennen* havnet saken på førsteside med overskriften «Sensasjonell kunstgave til Kristiansand» (Fædrelandsvennen, 2015a) og *NTB* omtalte begivenheten som «Finansmilliardær gir kunstsamling til Kristiansand» (NTB, 2015). Samlingens verdi ble tydeliggjort gjennom følgende beskrivelse av Blomquist kunsthandel v. Knut Forsberg: «[...] den største, bredeste, dypeste og viktigste samlingen i privat eie av norsk kunst fra tidsperioden 1930-1970» (Sandberg, 2016a). Denne forståelsen ble ytterligere forsterket av *Fædrelandsvennens* kultureddaktør, Karen Kristine Blågestad, som i sin første kommentar om kunstsamlingen omtalte hendelsen som «En ny æra» for byen (Blågestad, 2015a).

Videre ble det kjent at samlingen skulle flyttes inn i den prisbelønte kornsiloen tegnet av Arne Korsmo på Odderøya, i regi av det allerede eksisterende museet Sørlandets Kunstmuseum som da fikk evigvarende disposisjonsrett til samlingen (Sandberg, 2016d). Det kommende museet, nå kjent som Kunstsilo, ble hyllet av politikere både lokalt og nasjonalt. Daværende kulturminister Linda Hofstad Helleland uttalte blant annet til *Fædrelandsvennen* i forbindelse med regjeringens økte pengebevilgning i 2017 at «Det som nå skjer med Kunstsiloen vil være med og styrke Norge betydelig som kulturnasjon, og som destinasjon for kulturturisme [...]» (Damsgaard, 2017). Entusiasmen i Kristiansands kultursektor var også stor, hvor daværende direktør av Kilden Teater og Konserthus i Kristiansand, Beintin Baardson, blant annet omtalte kunstsamlingen som «[...] den største gaven byen noen gang har fått og kommer til å få» (Sandberg, 2015).

Den lykkeberusende fremstillingen om Tangen-samlingen og Kunstsiloprojektet som skisseres i de forrige avsnittene kan per dags dato virke som en fjern drøm. I lys av det kommende kommunevalget denne høsten (9. september 2019), ble det nylig kjent at Fremskrittspartiet bryter sitt åtteårige samarbeid med flertallskoalisjonen i bystyret i Kristiansand, hvor uenighet om Kunstsilo var den utløsende faktoren (Reite, 2019a). I tillegg har et nytt politisk parti, Tverrpolitisk Folkeliste, etablert seg på bakgrunn av motstanden mot det kommende museet (Reite, 2019b). Kunstsiloprojektet har også mottatt kritikk fra en

rekke landsdekkende medier, hvor blant annet *Nettavisen* nominerte Kunstsilo som kandidat til Sløseriprisen 2019 (Teigen, 2019a) og nylig omtalte det kommende museet som et «skandaleprosjekt» som «[...] har blitt en hodepine for politikerne i Kristiansand» (Teigen, 2019b). I tillegg så har *Fædrelandsvennen* utført egne meningsmålinger, hvor det fremkommer at motstanden mot Kunstsilo blant Kristiansands befolkning har økt sammenlignet med en lignende måling de foretok året før (Eikeland, 2019). Nyhetsredaktør i avisen, Jonas Mjaaland, beskriver selv folkets engasjement i denne saken som «[...] en interesse vi sjelden opplever» (Mjaaland, 2018).

Dette engasjementet har ikke bare manifestert seg i lokalavisens forum, men den har også gitt næring til motstandssider som *Sørlandsnyhetene* og *Kunstsiloen – Kristiansand* på sosiale medier. Som en del av nye fenomener i det digitale landskapet, kan motstanden forstås som en form for *digital aktivisme* (Lindgren, 2017, s. 182). *Sørlandsnyhetene* har erklært seg som et alternativt nyhetsmedium til *Fædrelandsvennen* på Facebook og har siden dens opprinnelse i 2018 skrevet svært kritiske innlegg om Kunstsilo signert av hovedsakelig anonyme forfattere. Siden ble igangsatt av en av Kunstsiloens mest markante motstandere, netthandlergründer Einar Øgrey Brandsdal, som over en lengre periode sto som Facebook-sidens sponsor (Nodeland, 2019). *Sørlandsnyhetene* har en følgerskare på litt over 21.000 profiler. *Kunstsiloen - Kristiansand* er en såkalt «falsk profil» som også har etablert seg på Facebook, hvor den har inntatt rollen som sarkastisk formidler av prosjektets innhold. Innleggene om det planlagte museet og Tangen-samlingen møtes jevnlig med sinne og stor motstand i kommentarfeltene.

Hvordan kunne begeistringen for dette prosjektet som i utgangspunktet fremsto som så lovende, snu fullstendig om med ulike politiske konsekvenser? Skal vi tro samfunnsforsker Gudmund Hernes, ligger svaret i følgende sitat: «Samfunnsendring, kommunikasjonsteknologi og mediemakt er uløselig sammenvevde tema.» (Tveiten, 2009, s. 31). Debatten om Kunstsilo har pågått i skjæringspunktet mellom nettopp kommunikasjonsteknologiske plattformer som Facebook og diverse kommentarfelt, men den har også vært et resultat av hvordan tradisjonelle medier har valgt å dekke den. Avisen som desidert har vært tettest på utviklingen i denne saken er *Fædrelandsvennen*, hvor Kunstsilo har fått en særegen lokaljournalistisk forankring. Det er også i denne avisen at store deler av debatten har pågått, hvor leserne gjennom både kronikker og leserinnlegg har ytret seg som enten sterke forkjempere eller markante motstandere av prosjektet. I den siste meningsmålingen som avisen utførte fremkom det at 56 prosent av respondentene var i mot

Kunstsilo, mens 31 prosent stilte seg som positive (Eikeland, 2019). Kristiansands innbyggere fremstår dermed som svært splittet om dette prosjektet, med ulike forestillinger om hva museet innebærer for kommunen.

1.2 Problemstilling

Debatten om Kunstsilo har fremstått som polarisert, som per sin definisjon vil si at avstanden mellom aktørene, i dette tilfellet forkjempere og motstandere, har økt (Berg, 2015). Et annet ord for dette er *schismogenese*, som sosialantropologen Gregory Bateson har tilført en rekke perspektiver. Han hevder at begrepet kan forstås som to grupper underordnet samme doktrine, men med separate og konkurrerende politiske standpunkt (Bateson, 1958, s. 177). I lys av Kunstsilo, kan forkjempere og motstandere i denne debatten forstås som ulike grupperinger av mennesker som lever under samme læresetning, men med ulike forestillinger om hva dette prosjektet innbefatter. I denne oppgaven ønsker jeg å undersøke både hva disse forestillingene består av og hvordan de har utspilt seg i *Fædrelandsvennen*. Ut ifra denne tankegangen, har jeg formulert følgende problemstilling:

Hvordan har polariseringen av Kunstsilodebatten kommet til uttrykk i Fædrelandsvennen?

For å kunne svare på denne problemstillingen har jeg valgt en eksplorativ tilnærming. Jeg har hentet datamaterialet fra det digitale nyhetsarkivet Atekst, samt én kommentar fra *Fædrelandsvennens* nettside. Jeg har valgt artikler fra *Fædrelandsvennen* som omhandler Kunstsilo i perioden 2015-2018. Jeg har foretatt denne avgrensningen ettersom Kunstsilo som fenomen ikke eksisterte før 2015. Debatten om Kunstsilo pågår fortsatt per dags dato, men det har vært nødvendig å begrense oppgavens omfang og dermed ble det naturlig å avslutte innsamlingen ved utgangen av 2018. I lys av min empiri (509 avisartikler) har jeg utviklet fem forskningsspørsmål som skal være veiledende for å svare på problemstillingen:

- 1) I hvilket omfang har dekningen av Kunstsilo foregått i *Fædrelandsvennen*?
- 2) Hvordan har *Fædrelandsvennen* vinklet Kunstsilo som sak?
- 3) Hvilken *sosial begivenhet* utløste debatten?
- 4) Hvilke nye diskurser om Kunstsilo har oppstått i debatten?
- 5) Hvordan komplementerer, konkurrerer eller dominerer disse diskursene hverandre?

Jeg har valgt å benytte meg av Norman Faircloughs (2003) diskursanalytiske rammeverk som metodisk tilnærming i denne oppgaven. Rammeverket vil fungere som et overordnet

perspektiv som skal kunne forankre funnene mine i et teoretisk aspekt og gi en økt forståelse av Kunstsilodebatten som fenomen. Analysen inneholder både kvantitative og kvalitative undersøkelser. Det kvantitative omfanget beskriver antall artikler fordelt utover de fire årene, hvilke seksjoner i avisen som har dekket Kunstsilo og hvilke perioder det ble skrevet flest artikler. Denne kvantitative tilnærmingen legges frem som begrunnelse for å kunne analysere utvalgte deler av avisens dekning kvalitativt. Den kvalitative analysen vil belyse de fire resterende forskningsspørsmålene, hvor Faircloughs tredimensjonale modell vil være styrende for å forstå sammenhengen. Modellen, som består av sosial begivenhet, sosial praksis og sosiale strukturer, vil dermed være behjelpelig med å identifisere debattens utgangspunkt, avisens endring i sosial praksis og hvilke maktstrukturer som har vært styrende for debatten.

1.3 Masteroppgavens struktur

Denne oppgaven består av fem hovedkapitler, samt et innledningskapittel. Jeg presenterer først funn fra tidligere forskning (2.0) og viser deretter hvordan studiene anvendes i denne oppgaven (2.3).

I teorikapittelet beskrives først perspektiver fra det medieteoretiske feltet (3.1) før jeg forklarer Faircloughs versjon av kritisk diskursanalyse og hvordan jeg forstår hans modell i henhold til min oppgave (3.2). Kapittelet oppsummeres med en forklaring av hvordan de to teoretiske tilnærmingene kombineres og anvendes i analysen (3.3).

I metodekapittelet vil jeg presentere datamaterialet mitt nærmere (4.1), samt beskrive framgangsmåte (4.2) og min metodiske tilnærming (4.3). Til slutt vil jeg diskutere oppgavens begrensninger og etiske refleksjoner (4.4)

Analysekapittelet vil forklare utviklingen av Kunstsilodebatten i kronologisk rekkefølge. Med utgangspunkt i kvantitative funn og ulike diagrammer som belyser avisens dekning, vil to sosiale begivenheter beskrives som årsaksforklarende til *Fædrelandsvennens* endring i sosial praksis (5.1). Denne endringen vil også undersøkes i avisens meningsseksjon, hvor seks diskurser om Kunstsilo presenteres og videre diskuteres i lys av sosiale strukturer (5.2) Til slutt vil det beskrives hvordan de ulike diskursene komplementerer, konkurrerer og dominerer hverandre (5.3).

Masteroppgaven avsluttes i siste kapittel (6.0) hvor jeg oppsummerer mine funn og skisserer noen forslag til videre forskning.

2.0 Tidligere forskning

I dette kapittelet beskrives funn fra tidligere forskning. Selv om ingen av studiene direkte omhandler mediedebatter eller motstandsbevegelser i den forstand, har forskningen vært relevant for denne oppgavens utvikling og min forståelse av Kunstsilodebatten som fenomen. Jeg viser til Ove Skarpenes sin sosiologiske studie av den norske middelklassekulturen (2.1), deretter Tone Knudsen Haarr og Anne Krogstads analyse av hvordan begrepet «kulturelite» fremstilles i norske aviser (2.2). Til slutt vil jeg beskrive hvordan studiene benyttes i min egen oppgave (2.3).

2.1 Den legitime kulturens moralske forankring (2007)

Sosiologiprofessor Ove Skarpenes ved Universitetet i Agder har forsket på hvordan den norske middelklassen konstruerer sin egen identitet, hvor han er interessert i å undersøke om den benytter seg av en grensedragningspraksis for å markere sosial avstand fra «andre grupper». Skarpenes har i sin studie intervjuet 113 høyt utdannede personer i Norge, hvor han har undersøkt hvilket forhold de har til kulturell dannelse og videre hvilke type kulturelle tilbud de benytter seg av. I studien kommer det frem at majoriteten av intervjuobjektene ikke var spesielt opptatt av kultur i det hele tatt, eller foretrakk det de beskrev som «lett» underholdning (Skarpenes, 2007, s. 540). Studien viste også til at majoriteten mente at kultur ikke nødvendigvis hadde noe med kunnskap eller kvalitet å gjøre, og at det å rangere noen kulturuttrykk som bedre enn andre var moralsk feil. Skarpenes mener at det moralske aspektet viser til at den høyt utdannede middelklassen har behov for å ikke skape kulturelle avgrensninger mellom seg selv og andre grupper (Skarpenes, 2007, s. 552). Dette knyttes til Norges oppfattelse av seg selv om et egalitært samfunn, hvor den egalitære kulturen vil velge moral foran dannelse fordi moral er inkluderende, mens dannelse er ekskluderende (Sakslind, Skarpenes og Hestholm, 2018, s. 198). Dette kan i følge forfatterne spores tilbake til den pietistiske kristendommen som inneholder disse elementene (Sakslind et al., 2018, s. 197).

Den norske middelklassen vil dermed ikke assosiere seg med det som betegnes som elitekultur, da de opplever større tilhørighet til arbeiderklassen, som de ikke ønsker å skille seg ut fra. Videre finner Skarpenes en holdning blant informantene sine om at moralespektet knyttes til prestisje, hvor likhetsprinsippet legger opp til at middelklassen verdsetter personer som jobber i eksempelvis Frelsesarmeen og Leger uten grenser mer enn eksempelvis intellektuelle forfattere og kjente akademikere (Sakslind et al., 2018, s. 99). «Det legitime er det folkelige, ikke det borgerlige» (Skarpenes, 2007, s. 554). Studien konkluderer med at den norske middelklassen anser det som viktigere å være moralsk høyverdig enn det er å ha

sosioøkonomisk eller kunnskapskulturell suksess. «Det er typisk norsk å ville være ‘god’.» (Sakslind et al., 2018, s. 99)

2.1.1 Kritikk

Studien til Skarpenes har vært utsatt for både mye oppmerksomhet og kritikk. I artikkelen «En pussig utleggelse av middelklassens selvforståelse» mener forfatterne at Skarpenes sin studie har flere svakheter ved seg. Det blir blant annet hevdet at Skarpenes anvender et for smalt kulturbegrep i sin studie, da kultur omfatter mer en kunst, litteratur og musikk (Skogen, Stefansen, Krange og Strandbu, 2008, s. 260). I boken *Middelklassekulturen i Norge* (2018) tar Rune Sakslind, Ove Skarpenes og Roger Hestholm et oppgjør med noe av kritikken hvor de innrømmer at studien inneholder «...sine utydeligheter, noen litt for bombastiske formuleringer og andre begrensninger» (Sakslind, et al., 2018, s. 100). De fastslår likevel at hovedtolkningen av materialet er riktig – det ser ikke ut til å finnes én legitim dannelseskultur blant høyt utdannede som tas i bruk for å trekke grenser mot andre (Sakslind, et al., 2018, s. 100).

2.2 Myten om den norske kultureliten (2011)

Forskerne Tone Knudsen Haarr og Anne Krogstad har i sin sosiologiske studie av 36 norske aviser i en periode på tre tiår (80-, 90- og 00-tallet) undersøkt i hvilket omfang begrepet «kulturelite» benyttes av den norske offentligheten. I kontrast til Skarpenes som i sin studie ikke kunne finne spor av en såkalt kulturelite, dokumenterer Haarr og Krogstad at det i det minste finnes noen klare forestillinger om den. De tydeliggjør at det er den mytiske konstruksjonen av kultureliten, og ikke dens faktiske eksistens, som undersøkes. I analysen fremkommer det at antall beskrivelser om kultureliten har økt betraktelig over tidsperioden som granskes, hvor forestillingene om den norske kulturelite er i overkant negative. «Disse ‘caffelattedrikkende åndssnobbene med urbane adresser’ hetser og forakter underholdningslitteratur, danseband, Idol, VG, Big Brother og Se og Hør – de har en nedlatende holdning til det meste, og spesielt til det folk eller markedet liker» (Haarr og Krogstad, 2011, s. 7) er en av mange beskrivelser som forekommer. Det brukes altså ord med en rekke negative assosiasjoner i forbindelse med begrepet hvor det er en tydelig forakt for denne gruppen som skinner gjennom. Dette knytter Haarr og Krogstad, i likhet med Skarpenes, til Norges egalitære samfunnsstruktur. De refererer blant annet til forståelsen om at Norges verdikompass er preget av en særegen folkemakt, som betegnes som «folkelig elitisme» (Harr og Krogstad, 2011, s. 10). Dette betraktes i lys av Norges historisk manglende

adel og overklasse, som har resultert i at det norske bygdesamfunnet har vært med å sette preg på landets opplyste offentlighet (Harr og Krogstad, 2011, s. 10).

Haarr og Krogstad gjør videre et poeng ut av det retoriske potensialet som kulturelitebegrepet kan utløse i en offentlig sammenheng. De henviser til boken *Frp-koden* (2007) hvor tidligere journalist Magnus Marsdal begir seg ut på reise for å bli kjent med Norges Frp-velgere. Marsdal stiller seg undrende til hvordan disse menneskene, som virker så sympatiske, kan stemme på det han selv uttrykker som Norges mest usympatiske parti. Marsdal mener at noe av forklaringen ligger i måten partiets politikere evner å fremstå som mer folkelige og jordnære enn deres politiske motstandere. «Frps politikere har visst lagt merke til hvordan smaksdommere i mediene og det såkalte kulturlivet rakker ned på væremåten til folk flest [...] Og at disse kan utnyttes.» (Marsdal, 2007, s. 177). Han bruker et portrettintervju skrevet av *Bergens Tidende* om tidligere Frp-politiker Vidar Kleppe¹ som eksempel. I intervjuet gjør Kleppe narr av en kunstsulptur laget av Kjartan Slettemark på Stortinget for å vise at han fortsatt kan regnes som «en av folket» selv om han på daværende tidspunkt befant seg blant hovedstadens makthavere. Marsdal konkluderer med at «Vidar angriper eliten ved å angripe elitens ting» (Marsdal, 2007, s. 177).

I senere tid har Krogstad ledet forskningsprosjektet «Eliten vi elsker å hate. Mediekonstruerte myter om svensk og norsk kulturelite» (2019), som kan forstås som en oppfølging til forfatternes studie i 2011. En hovedpåstand i artikkelen er at begrepet kulturelite fortsatt fungerer som en negativ motsats til folket, i tillegg til å inneha en følelsesmessig, retorisk og politisk kraft i det offentlige ordskiftet.

2.3 Anvendelse av forskning i denne oppgaven

Både Skarpenes sin studie av Norges middelklasse og Haarr og Krogstads analyse av kulturelitebegrepet viser til en forståelse av Norge som et svært likhetsorientert samfunn, hvor verdier som godhet og folkelighet står sterkt. Skarpenes henviser til selve moralen som avgjørende for hva som regnes som legitimt i Norges middelklassekultur, mens Haarr og Krogstad tydeliggjør at den moralske holdningen om folkelighet kan være en av grunnene til at den mytiske kultureliten får gjennomgå i media. I min oppgave anser jeg disse verdiene – likhet og folkelighet – som en del av de sosiale strukturene i Faircloughs diskursanalytiske

¹ Eksempelet fant jeg ved ren tilfeldighet. Per dags dato stiller Kleppe som ordfører kandidat på vegne av Demokratene i Kristiansand. Som vi skal se i analysekapittelet, har Kleppe også engasjert seg sterkt i debatten om Kunstsilo.

rammeverk. Dette vil jeg forklare nærmere i neste kapittel (3.2.3), hvor jeg beskriver min teoretiske tilnærming.

3.0 Teori

I dette kapittelet legger jeg først frem noen perspektiver fra det medieteoretiske feltet (3.1). Det beskrives hvilken rolle aviser spiller i dagens samfunn (3.1.1), hvilke nyhetskriterier aviser opererer med (3.1.2), hvordan nyheter fordeles i ulike avissjangre (3.1.3) og til slutt hvordan saker i avisene innrammes (3.1.4). Deretter presenteres Faircloughs tilnærming til kritisk diskursanalyse (3.2), og det forklares hvordan jeg forstår Faircloughs tredimensjonale modell i henhold til mitt datamateriale. Til slutt følger en oppsummering og beskrivelse av hvordan de to ulike teoretiske fagfeltene kombineres og anvendes i denne oppgaven (3.3)

3.1 Medieteoretiske perspektiver

3.1.1 Avisers rolle og mediemakt

I løpet av det siste århundret har massemediene opparbeidet seg en rolle i samfunnet hvor vi som borgere forventer en beskrivelse av virkeligheten og aktuelle hendelser slik som de er, på en måte som gjør at vi forstår dem (Palmstrøm, u.å.). Journalistikken henter sin offentlige legitimitet i et demokratiideal, hvor stoffet de publiserer skal gi samfunnet mulighet til å danne egne meninger og grunnlag til å foreta demokratiske valg (Allern, 2002, s. 26). Aviser får ofte tilskrevet rollen som den fjerde statsmakt. Den beskrivelsen kommer av deres mulighet til å sette dagsorden og at de over tid har fått tildelt en unik maktposisjon i det demokratiske landskapet. Statsviteren Øyvind Østerud tydeliggjør begrepet ved å beskrive mediene som den regisserende samfunnsmakt hvor de spiller en sentral rolle når det gjelder både konflikteskalering og konfliktforebygging (Tveiten, 2009, s. 33). Gudmund Hernes satte ord på nettopp dette ved å introdusere begrepet *mediedramaturgi*, hvor mediene utvikler oppslag til en oppsiktsvekkende skurk-helt fortelling med virkemidler fra fiksjon- eller fortellersjangeren, ofte for å skape interesse og engasjement fra leserne (Palmstrøm, u.å., s. 22).

Et annet kjent kallenavn for media er «vaktbikkje». I den betydning menes det blant annet at aviser bærer et sosialt ansvar, hvor journalistikkens institusjonelle rolle omfatter å kontrollere og overvåke de med statsmakt (Tveiten, 2009, s. 38). Denne overvåkingen vil gjenspeile seg hovedsakelig i nyhetsjournalistikken hvor det da er essensielt at en institusjonalisert maktkritikk utøves, for å sikre at de med minst makt i samfunnet ivaretas (Tveiten, 2009, s. 39). Videre så vil mediene ha makt til å sette den offentlige dagsordenen. Avisen vil definere ut ifra sine kriterier hva som vil være mest relevant å trykke, som igjen vil påvirke hvordan vi som borgere forholder oss til det som blir skrevet (Tveiten, 2009, s. 40). Det kan handle om

valg av vinkling, prioritering av begivenheter, valg av kilder og redegjørelse for saksgang. Denne prosessen gir mediene *definisjonsmakt* (Tveiten, 2009, s. 172).

3.1.2 Nyhetskriteriene

Medieviteren Sigurd Allern fra Universitetet i Oslo skriver at nyheter kan defineres som «...det redaksjonelle stoffet som aviser, radio og fjernsyn presenterer for publikum på nyhetssider eller gjennom nyhetssendinger» (Allern, 2001, s. 52). Ettersom denne definisjonen ble skrevet i 2001, kan det sies at det i dag finnes flere kanaler å distribuere nyheter på enn før, men det Allern egentlig poengterer er at definisjonen likevel ikke forteller oss noe om hvordan en hendelse blir til en nyhet. Han referer til begrepene *hendelse* og *begivenhet*, hvor førstnevnte kan handle om både små og store saker, mens *begivenhet* betegner *hendelser* som er særlig merkverdige (Allern, 2001, s. 52). En nyhetsbegivenhet kan dermed defineres som hendelser som nyhetsmediene finner interessante nok til å omtale og fremheve (Allern, 2001, s. 53). For å sette dette i sammenheng med min oppgave, kan man si at kunstsamlingen til Nicolai Tangen ikke ble en nyhetsbegivenhet for *Fædrelandsvennen* før det ble kjent at den skulle komme til Kristiansand i 2015.

Videre så vil alle avisredaksjoner forholde seg til noen nyhetskriterier. Selv om det ikke er opp til hver enkelt journalist hva som blir en nyhet, så skriver Allern at ulike typer nyhetsbegivenheter vil bli veid opp mot hverandre, både bevisst og ubevisst ut ifra hva som menes er mest interessant og hvilken nyhetskultur som redaksjonen er preget av (Allern, 2001, s. 55). Det er likevel noen nyhetsverdier som regnes som viktige på et mer generelt nivå (Allern, 2001, s. 55):

- Sakens vesentlighet - hvor relevant og viktig er den for leserne?
- Identifikasjon – sakens geografiske eller kulturelle nærhet
- Sensasjon – finnes det et overraskelsesmoment i saken?
- Aktualitet – nærhet i tid
- Konflikt – innebærer saken et element av uenighet eller strid?

Hvordan nyhetene faktisk skapes kan være en annen sak. Allern beskriver det vi regner som den «klassiske» nyheten som dramatisk eller uventet, som for eksempel en naturkatastrofe. De fleste nyheter som produseres handler likevel ikke om det som er uventet, men ofte om saker som er planlagt (Allern, 2001, s. 53). I disse tilfellene er det mulig for redaksjonen å få kjennskap til hva som skal skje på forhånd og samtidig vurdere hvordan det skal dekkes.

Dette kan dreie seg om stortingsmeldinger, arrangementer o.l. I *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilo, så vil det for eksempel være mulig for avisen å få vite i forkant når saker relatert til museet skal opp i bystyret. På den måten vil journalisten kunne vurdere til en viss grad om saken inneholder noen av disse nyhetskriteriene.

3.1.3 Nyhetssjangre

De journalistiske sjangrene handler om artiklenes oppbygging, språklig stil og fortellerteknikk, hvor de vil fordele seg ulikt på forskjellige typer journalistisk (Allern, 2001, s. 101). Østbye, Helland, Knapskog, Larsen og Moe (2013, s. 68) definerer sjanger som gjenkjennelige tekstlige trekk som vil brukes til bestemte formål og som publikum vil ha forhåndsbestemte forventninger til. Yngve Benestad Hågvar (2003) skriver litt mer utfyllende om nyhetssjangre i sin avhandling om hva som karakteriserer den «gode VG-saken». Han påpeker at det fortsatt finnes stor uenighet blant forskere om hva sjanger faktisk er, men fastslår fire premisser som gjelder (Hågvar, 2003, s. 44):

- Sjanger er en forutsetning for kommunikasjon
- Sjanger er styrende for både tekstutformingen og lesningen
- Sjangervalget er betinget av hvilken form for sosial handling vi utfører
- Sjangrene må bestemmes ut fra sin kommunikative funksjon

For å kunne forske på sjanger, mener Hågvar at man først og fremst må undersøke hvilke former for *sosial handling* som utføres i de ulike avissjangrene og videre hvilke kommunikasjonsprosesser som repeteres i avisen slik at den blir ansett som vanlig (Hågvar, 2003, s. 49). Dette betyr at avisen vil følge en bestemt komposisjonsmal, eller et fast *format*. Det vil si hvilke normer som desken må følge når de skal sette sammen tekstene i avisen (Hågvar, 2003, s. 51). Artikler vil da tilpasse seg etter selve emnekriteriet, men samtidig vil også tekstens struktur og stil være avgjørende for hvilken kategori den havner i. For eksempel så vil en tekst som er tydelig preget av forfatterens meninger kategoriseres som en kronikk eller et leserinnlegg, selv om temaet handler om en aktuell nyhetssak. Videre så kan eksempelvis en nyhetssak også kategoriseres som en «reportasje» hvis den overstiger normen for selve lengden på teksten. Dette er i tråd med våre forventninger som lesere, at vi kan finne tekster med gjenkjennelige mønstre på bestemte steder i avisen.

I analysekapittelet fremkommer det at Kunstsilo har blitt dekket hovedsakelig i seksjonene nyheter, kultur og mening. *Nyhetsjournalistikken* dreier seg i følge Allern (2003, s. 110) stort

sett om innenriksnyheter og finnes i avisens fremste seksjon, for å signalisere hva den oppfatter som sin fremste oppgave. *Kulturjournalistikken* vil også inkludere daglige nyheter, men i tillegg inneholde kommentarer og featuresaker. Denne type journalistikk vil ofte være et høyt prioritert felt for avisene (Allern, 2001, 111). *Debattstoff* er seksjonen hvor leserinnlegg slipper til og disse representerer «folkets røst», hvor takhøyden for ulike innlegg vanligvis er stor (Allern, 2001, s. 112). Et leserinnlegg vil videre ha som formål å åpne for diskusjon og gi avisens lesere mulighet til å uttrykke seg, samtidig som de også spiller en viktig rolle i å definere avisens identitet og nyhetsverdier (Richardson, 2007, s. 149). I lys av min problemstilling vil dermed leserinnlegg kvalifisere seg som et godt utvalgt materiale å undersøke hvordan debattens polarisering har kommet til uttrykk i *Fædrelandsvennen*.

3.1.4 Medienes tolkningsrammer

Et av nyhetssosiologiens mest anvendte begrep er *rammebegrepet* (Tveiten, 2009, s. 104). Den amerikanske forskeren Robert Entman regnes som en pionerene i utviklingen og forståelsen av dette begrepet, som han selv har anvendt innenfor politikk og internasjonale spørsmål (Tveiten, 2009, s. 105-106). Entman definerer rammer som å velge ut noen aspekter ved en oppfattet virkelighet og knytte dem sammen i et narrativ som fremmer en spesifikk forståelse. Dette handler om at mennesker ofte vil sammenligne opplevelser og begivenheter med ting de tidligere har erfart, og vil dermed bruke rammer for å kunne gi mening til deres egen hverdag (Allern, 2001, s. 68). Som funksjon, kan begrepet definere problemer, spesifisere årsaker, formidle moralske vurderinger og uttrykke støtte til saker (Entman, 2007, s. 391). Denne rammeforståelsen blir også aktivt brukt i journalistikken for å gi lesere økt forståelse til hendelser og begivenheter som beskrives i nyhetsbildet. Allern (2001, s. 68) beskriver dette som gjentatte mønstre av tolkning og presentasjon, synliggjøring og neglisjering av store mengder med informasjon, som brukes til å presentere en nyhet på en mer gjenkjennelig og forståelig måte. Tveiten (2009, s. 105) bruker begrepet *vinkling* for å nærmere beskrive hvordan en ramme gir et nyhetsoppslag forståelse. En nyhetsredaksjon vil eksempelvis gjennom sine aktive kilder standardisere informasjonsproduksjonen, gjennom de grunnleggende reglene som er gjeldende for dem, hvor de så produserer en tolkning av en gitt hendelse eller sak (Tveiten, 2009, s. 106). En nyhetsramme kan dermed forstås som kombinasjonen av mengden oppmerksomhet en sak eller hendelse vies og hvilken vinkling den får (Tveiten, 2009, s. 109).

Allern utretter også kritikk mot hvordan mediene tar i bruk rammer. Han skriver at slik nyhetsrammene opererer, så er det naturlig for mediene å hente forståelsen av verden rundt

oss fra etablerte institusjoner i samfunnet. Disse kildene kan eksempelvis dreie seg om representanter fra myndigheter, institusjoner eller andre ledende organisasjoner (Allern, 2001, s. 69). Allern poengterer at å bruke disse kildene er legitimt ettersom de ofte sitter med mest kunnskap og vil være nyhetsverdige i seg selv når hendelser produseres. Problemet oppstår når disse kildene produserer tolkningsrammer som hindrer en reell debatt om politiske og økonomiske verdivalg (Allern, 2001, s. 69). Han bruker forskningsresultater og fagspråk som eksempler, hvor disse kan bli brukt i media til å argumentere for en politikk som gjør utvikling eller nye alternativer vanskeligere å gjennomføre. Dette knytter Allern tilbake til hvordan nyhetssjanger praktiseres av media, og at de dermed kan være med å faktisk begrense publikums forståelse for hva som skjer i samfunnet, ettersom de etablerte tolkningsrammene legger til rette for at nye hendelser ofte bekrefter det som allerede er etablert (Allern, 2001, s. 69). En måte å forhindre at dette skjer kan være å gi nyheten dypere forståelse gjennom reportasjer, analyser og kommentarer som i større grad drøfter årsaker og konsekvenser (Allern, 2001, s. 70).

Entman (2007) har videre undersøkt hvordan medienes innramming av hendelser og begivenheter forsterker deres posisjon til å sette offentlig dagsorden og kan lede til avisers partiskhet i politiske saker. Entman hevder dermed at dagsordens funksjonen i seg selv kan også være en del av rammesettingen og at rammen videre vil forme lesernes forståelse og preferanser av saken gjennom *priming* (Entman, 2007, s. 164). Han introduserer deretter begrepet *news slant* som en måte å karakterisere nyheter som favoriserer en side fremfor en annen i en nåværende eller potensiell konflikt (Entman, 2007, s. 165). I et politisk perspektiv uttrykker Entman bekymring for en slik utvikling, hvor media i verste fall kan bidra til å distribuere politisk makt til særegne grupper, organisasjoner og individer. For å avdekke en slik favoriseringen, må man som forsker vise til mønstre av *news slant* som regelmessig former lesernes preferanser og dermed uttrykker støtte til spesifikke aktører (Entman, 2007, s. 166).

I min analyse av *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilo, vil jeg vise hvordan Kunstsilo ble vinklet av avisen gjennom det jeg har valgt å kalle for en *sensasjonsramme*. Richardson (2007, s. 122) skriver at en sensasjonalisering av nyhetssaker kan forekomme ved å ta i bruk ord og uttrykk som er retorisk tilpasset til å identifisere en hendelse. I *Fædrelandsvennen*, kommer dette til uttrykk både gjennom kildene som *Fædrelandsvennen* har valgt å snakke med, men også av avisen som egen aktør hvor den uttrykker begeistring og støtte til Kunstsiloprosjektet. Det som analysen derimot vil tilføre er at selv om *Fædrelandsvennen*

valgte å presentere denne begivenheten på en spesifikk måte, så vil rammer også ha sine begrensninger. Dette blir tydelig gjennom nye hendelser i denne saken, som førte til at Kunstsilo ikke lenger kunne forstås som kun en sensasjonell begivenhet. For å bedre kunne beskrive denne endringen og dermed også tilføye en samfunnsmessig økt forståelse av hvorfor dette skjedde, vil jeg i neste delkapittel presentere teori fra det diskursanalytiske feltet.

3.2 Kritisk diskursanalyse

Det har lenge eksistert en interesse for, og et felt for, kritisk forskning innen språk. Det var likevel ikke før på 1970-tallet at det utviklet seg en mer dialektisk tilnærming til språk og maktforhold i samfunnet (Chouliaraki og Fairclough, 1999, s. 3). Det argumenteres med at de sosiale og politiske forandringene som skjedde i denne perioden og frem til i dag har økt behovet for et kritisk perspektiv på hvordan språk blir brukt til å fremme politiske idealer. Kritisk diskursanalyse skiller seg dermed ut fra typiske lingvistiske studier som primært beskriver språkets struktur, men ikke spør hvorfor eller hvordan teksten har blitt produsert (Skrede, 2017, s. 21). Denne form for analyse vil innbefatte flere grener, hvor de mest kjente er Teun van Dijks sosio-kognitive tilnærming, Ruth Wodaks diskurs-historiske tilnærming og den dialektisk-relasjonelle tilnærmingen til Norman Fairclough (Skrede, 2017, s. 22). I denne oppgaven har jeg benyttet meg av sistnevnte.

Den britiske professoren og anerkjente språklingvisten Norman Fairclough kjennetegnes som en av grunnleggerne innen feltet kritisk diskursanalyse og har tilført feltet flere teoretiske perspektiver og nyanser. Med kritisk diskursanalyse skiller Fairclough seg ut fra tidligere tilnærminger: den lingvistiske diskursanalysen som hovedsakelig er opptatt av språk, kontekst og medium, og den samfunnsvitenskapelige tradisjonen som ønsker å undersøke samfunnsmessige kontekster og tilhørende maktspørsmål (Østbye et al., 2007, s. 63-64). I Faircloughs versjon av kritisk diskursanalyse, forener han disse to tilnærmingene i en egenutviklet modell. Ved å anvende en kombinasjon av lingvistisk analyse, fortolkning av sosial praksis og hvordan den sosiale praksisen relateres til samfunnsmessige strukturer, integrerer han ulike teoretiske perspektiver og metoder for å bedre kunne beskrive de diskursive elementene som foregår i sosial og kulturell endring (Fairclough, 1992, s. 72-73).

I *Analysing Discourse* (2003, s. 202-203) skriver Fairclough at hans ønske med kritisk samfunnsforskning er å bedre forstå hvordan et samfunn er sammensatt og videre hvordan det samfunnet produserer både fordeler og ulemper – og til slutt hvordan man eventuelt kan

forsøke å eliminere disse ulempene. Formålet med kritisk diskursanalyse vil dermed være å undersøke hvilke ideologiske interesser som tekster kan tenkes å tjene (Skrede, 2017, s. 21). For å kunne foreta en slik analyse, har Fairclough konstruert en tredimensjonal modell som forsøker å fange opp både de språklige og de strukturelle maktforholdene. Modellen deles inn i *sosiale begivenheter*, *sosial praksis* og *sosiale strukturer*. Jeg vil poengtere at i denne oppgaven har jeg valgt å tilpasse modellen til aspekter jeg anser som relevant. Jeg har dermed også valgt å forstå modellen ut ifra mitt eget materiale og anvender mine egne tolkninger underveis. Modellen illustreres i figur 1.

Figur 1: Faircloughs modell for kritisk diskursanalyse.

3.2.1 Sosiale begivenheter

Det første nivået i Faircloughs modell er sosiale begivenheter. Fairclough refererte tidligere til denne delen som kun «tekst», men ettersom ikke alle fenomener vil bestå av en høy språklig karakter har begrepet blitt endret til «sosial begivenhet» (Fairclough, 2003, s. 21). En sosial begivenhet kan altså dreie seg om en konkret tekst, men den kan også forstås som en hendelse som ikke innbefatter språklig kommunikasjon. Fairclough viser videre til Michael Hallidays systemisk-funksjonelle lingvistikk for å undersøke det tekstuelle nivået i en analyse, men dette benytter jeg meg ikke konkret av i denne sammenhengen. I forrige delkapittel forklarte jeg hvordan avisredaksjoner kan sette dagsorden ved å benytte seg av visse nyhetskriterier, ulike nyhetssjangre og måter å vinkle en konkret sak på. I min oppgave har jeg valgt å forstå sosiale begivenheter som hendelser som har medført en endring i de sosiale praksisene om Kunstsilo i *Fædrelandsvennen*. De sosiale begivenhetene vil dermed være utløsende for hvordan avisens anvendelse av disse elementene i lys av Kunstsilo endrer seg.

Videre kan man si at sosiale begivenheter vil ha noen konsekvenser i sosialt liv: det kan være faktorer eller elementer i teksten eller begivenheten som vil forme hvordan den ser ut.

Fairclough sier at det er to uformelle krefter som vil danne teksten. Sosiale strukturer og sosial praksis vil samlet bestå av en slik uformell kraft, mens menneskene som er involvert i selve begivenheten vil også føre med seg sitt eget potensial. Disse kalles for *sosiale agenter*. (Fairclough, 2003, s. 22). Sosiale agenter kan ikke nødvendigvis defineres som «frie», da de vil ha sosiale begrensninger eksempelvis innen hvilken sjanger de deltar i, men deres handlinger vil heller ikke være helt sosialt bestemt. Videre så vil sosiale agenter teksturere selve teksten og dermed tilføye nye relasjoner mellom elementene i teksten (Fairclough, 2003, s. 22). I analysekapittelet vil jeg vise til to sosiale begivenheter som har medført en endring i avisens dekning. Den første omhandler selve hendelsen hvor Nicolai Tangen overrekker sin kunstsamling til Kristiansand, som er utgangspunktet for dekningen av denne begivenheten. Den andre består av Einar Øgrey Brandsdals kommentar nesten tre år senere, hvor jeg peker ut Brandsdal som en sosial agent som videre resulterer i en endret rammeforståelse av Kunstsilo. Denne endringen forklares i neste nivå i Faircloughs modell, sosial praksis.

3.2.2 Sosial praksis

Det andre nivået i modellen er sosial praksis. Når vi skal analysere en sosial begivenhet, mener Fairclough at den ikke bare kan forstås ut ifra selve begivenheten eller teksten. Man er nødt til å se på samspillet mellom andre aspekter, som hvilke sosiale strukturer et samfunn innbefatter seg etter. En sosial begivenhet vil ikke være en effekt av de sosiale strukturene i et samfunn, men forholdet vil medieres av hvilke normer som praktiseres (Fairclough, 2003, s. 23). Dette kaller Fairclough for sosial praksis. I en tekst blir det dermed viktig å identifisere hvilke elementer som muliggjør et spesifikt språklig potensial og samtidig ekskluderer andre. Her introduserer Fairclough (2003, s. 24) begrepet *diskursordener*. Han definerer begrepet som et nettverk av sosiale praksiser i et språklig aspekt, som kan forstås som sosial organisering og kontroll av utøvende språklig variasjon. Diskursordener vil inkludere elementene sjanger,² diskurser og stiler.

Sjanger kan forstås som en måte å være på gjennom tale eller tekst. Fairclough (2003, s. 68) skiller videre mellom sjanger på tre måter. Først omtaler han sjanger på et overordnet nivå (*pre-genre*), hvor sjanger kan overskride diverse sosiale praksiser. En sjanger kan også forstås som situasjonsorientert (overs. fra *situated genre*) hvor det er tydelig at sjangeren tilhører en

² Tidligere i dette kapittelet har jeg forklart hvordan nyhetssjanger formes i avisformat. Dette må ikke forveksles med Faircloughs begrep, som må forstås ut ifra et diskursanalytisk perspektiv.

spesifikk praksis. Leserinnleggene jeg anvender i analysen vil kunne forstås ut ifra et slikt perspektiv, ettersom en avis som regel stiller visse krav til leserinnleggets innhold, lengde og avsender. Til slutt kan en sjangre løftes ut av bestemte sosiale praksiser og bli mer tilgjengelig gjennom sosial teknologi, hvor den sosiale konteksten og deretter praksisen vil endre seg. Dette kaller Fairclough (2003, s. 68) for *disembedded genre*. Eksempelvis så har debatten om Kunstsilo foregått i avis, sosiale medier og arrangerte debatter og her vil konteksten man forstår det ut ifra og selve praksisen være forskjellig ut ifra hvilken arena den aktualiseres i. I analysen har jeg pekt ut Brandsdals kommentar på *Fædrelandsvennens* nettside som en sosial begivenhet, hvor selve kommentaren tilhører en form for *disembedded genre*. Som en del av avisers digitale evolusjon, gjør kommentarfeltet til *Fædrelandsvennen* det mulig for abonnenter å kommentere artikler direkte gjennom kommunikasjonsteknologi. Dette medfører endringer i kommunikasjonen mellom avis og dens lesere ettersom reglene for publisering vil være annerledes. I kommentarfeltet vil det for eksempel ikke være krav til antall ord og kommentaren går heller ikke gjennom en redaksjonell prosess før publisering, men vil modereres av avisens nettadministratorer.

Det andre elementet av diskursordener er selve diskursbegrepet. Diskurser vil fungere som representasjoner av den materielle verden, av andre sosiale praksiser og refleksive selv-presentasjoner av praksisen det er snakk om (Fairclough, 2003, s. 26). Diskursene vil kunne knyttes til ulike posisjoner eller perspektiver fra diverse grupper bestående av ulike sosiale aktører (Skrede, 2017, s. 35). For å kunne si at det finnes en diskurs, må det dermed eksistere en repetisjon av innholdet, som må deles av en viss mengde aktører over tid (Fairclough, 2003, s. 124). Ulike diskurser vil dermed ha ulike verdensperspektiv ettersom de assosieres med de forskjellige relasjonene som mennesker har til verden. Dette vil igjen avhenge av disse menneskenes sosiale og personlige identiteter, posisjon i samfunnet og relasjoner til andre mennesker. Det betyr at diskurser ikke nødvendigvis representerer verden slik den faktisk er, men kan representere forestillinger om andre verdener. Ulike diskurser vil dermed kunne komplementere, konkurrere og dominere hverandre (Fairclough, 2003, s. 124). I analysen redegjør jeg for seks diskurser om Kunstsilo som forekom *Fædrelandsvennens* leserpalte i 2018. Alle disse diskursene fremmes av aktører med forskjellige måter å forstå verden på og som jeg beskriver i det siste forskningsspørsmålet mitt innledningsvis, vil jeg vise hvordan disse diskursene konkurrerer, komplementerer og dominerer hverandre og dermed gir uttrykk for en polarisert debatt.

Det siste elementet av diskursordener kaller Fairclough for stiler, som kan forstås som semiotiske måter å være på (Skrede, 2017, s. 36). En stil vil avhenge delvis av hvordan en person taler, skriver og sin fysiske tilstedeværelse – utseende, holdning, bevegelse, osv. (Fairclough, 2003, s. 159). I en tekstanalyse vil man kunne undersøke hvilke språklige egenskaper som kan bidra til å realisere en spesifikk stil. Dette kan for eksempel dreie seg om ordbruk, metaforer, eller bruk av banneord (Fairclough, 2003, s. 162).

For å sette dette i kontekst med min egen oppgave, vil de sosiale praksisene være medierende mellom de sosiale begivenhetene og de sosiale strukturene som jeg har definert i analysen. Det vil si at den sosiale praksisen vil være å forstå som hvilke redaksjonelle praksiser som *Fædrelandsvennen* anvendte i lys av de sosiale begivenhetene. I analysen vil jeg trekke inn begrep fra det medieteoretiske feltet (3.1) for å beskrive hvordan *Fædrelandsvennens* dekning økte ikke bare i antall artikler, men også utover de forskjellige seksjonene og i form av flere redaksjonelle stemmer. Jeg vil også vise hvordan avisen gikk fra å dekke Kunstsilo som en sensasjon til en konflikt, som dermed medfører en endring i rammeforståelsen. De sosiale praksisene vil deretter synliggjøre seg i de seks diskursene om Kunstsilo som jeg har kartlagt i leserinnleggene, hvor jeg benytter meg av elementene fra diskursordensbegrepet for å beskrive disse. Det må presiseres at Fairclough gjør et poeng av at disse tre elementene, sjanger, diskurs og stiler, ikke tilsvarene rene språklige kategorier, men kan finnes i skjæringspunktet mellom det diskursive og ikke-diskursive. Dette knyttes tilbake til at tekster ikke vil være rene effekter av språklige strukturer og hvilke diskursordener som brukes, men også må forstås ut ifra de sosiale strukturene som eksisterer på et overordnet nivå (Fairclough, 2003, s. 24-25).

3.2.3 Sosiale strukturer

Det siste nivået i modellen til Fairclough er sosiale strukturer. Disse vil være styrende for hvilke sosiale praksiser som tas i bruk og hvordan dette igjen preger de sosiale begivenhetene. Sosiale strukturer dreier seg om forhold som kan påvirke diverse fenomener i verden – økonomiske strukturer, maktforhold eller språk kan være noen eksempler (Skrede, 2017 s. 32). Dette nivået egner seg til å beskrive de samfunnsmessige makroforholdene som den sosiale begivenheten vil tilhøre under, og vil dermed undersøke den sosiokulturelle konteksten som diskursene er dialektisk relatert til (Skrede, 2017, s. 32). Sosiale strukturer kan dermed forstås som et potensial, som både muliggjør og begrenser (Fairclough, 2003, s. 23). For å gjennomføre en kritisk diskursanalyse, må maktstrukturer og ideologi undersøkes i

tillegg til selve diskursen, for å bedre kunne forstå meningene som produseres (Skrede, 2017, s. 35).

Når det gjelder maktspektet som en del av sosiale strukturer vil jeg trekke frem noen regjerende tanker fra den franske filosofen Michel Foucault. Foucaults syn er at i dagens vestlige samfunn så tolereres makt fordi den er skjult, som han mener er en naturlig del av maktens operasjonsmåte (Flyvbjerg, 1991, s. 109). Han påpeker videre at samfunnsborgere kun anser makt som noe man har gjennom lovgivning og regulering, men at dette i seg selv ikke er nok til å forstå hva makt egentlig er (Flyvbjerg, 1991, s. 110-111). Makt må heller forstås som mangfoldighet av styrkehold i de sfærer de operer i og konstituerer i egen organisasjon. Videre sier Foucault at makt må fratas negative assosiasjonsord som ekskluderende og sensurerende, og heller forstås som produktiv. Den produserer nye realiteter, domener av objekter og ritualer av sannhet (Flyvbjerg, 1991, s. 113).

I forrige kapittel presenterte jeg studiene til Skarpenes (2007) og Haarr og Krogstad (2011) som relevant forskning for denne oppgaven. Begge studiene henviste til Norges egalitære samfunnsstruktur, likhetstankegang og «folkelige elitisme», som forklarende for resultatene forskningen gav. I tråd med Foucaults tanker om makt som blant annet produsent av nye realiteter og ritualer av sannhet, vil jeg dermed betrakte den folkelige makten og likhetstankegangen som «usynlige» former for makt i det norske samfunnet. Denne makten vil forstås som en del av de sosiale strukturene i Faircloughs modell i henhold til min oppgave. Med dette mener jeg at disse sosiale strukturene, som verdsetter det folkelige og likhetsorienterte som ifølge Skarpenes også anses som det moralsk legitime, vil være styrende for hvordan de sosiale praksisene inntre. I analysen vil jeg vise til hvordan denne sosiale strukturen har grepet inn i debatten om Kunstsilo og videre vært utslagsgivende for diskursene som etablerte seg om prosjektet i *Fædrelandsvennens* leserspalte.

3.3 Oppsummering og anvendelse av teori

I dette kapitlet har jeg benyttet meg av perspektiver fra to fagfelt, det medievitenskapelige og diskursanalytiske feltet, som teoretisk grunnlag for denne oppgaven. I analysen vil jeg kombinere disse to tilnærmingene for å fremheve relevante funn. Faircloughs modell vil være overordnet i analysen, hvor sosiale begivenheter vil forstås som nyhetshendelser i avisen som medførte en endring i avisens sosiale praksis. Den sosiale praksisen har jeg valgt å tolke som endring i antall artikler, utvidelse av dekningen i *Fædrelandsvennens* ulike seksjoner og en større tilstedeværelse av avisens redaktører. Avisens nyhetskriterier og sjangre vil dermed

være medierende for hvordan ytringer kan både muliggjøres og ekskluderes. Den sosiale praksisen vil også forstås som skiftet av *Fædrelandsvennens* rammeforståelse, hvor rammen om Kunstsilo endrer seg fra sensasjon til konflikt. Videre vil endring av sosial praksis i avisens meningsseksjon presenteres i form av seks nye diskurser om Kunstsilo, som deretter vil kobles til den egalitære og folkelige maktstrukturen som i denne oppgaven forstås som sosiale strukturer.

4.0 Metode

I analysen undersøker jeg hvordan polariseringen av debatten om Kunstsilo kommer til uttrykk i regionavisen *Fædrelandsvennen*. Jeg har valgt en eksplorativ tilnærming hvor målet er å bli kjent med undersøkelsesobjektet (Kunstsilodebatten) og problemfeltet (polariseringen). Et eksplorativt design kan karakteriseres ved at det er relativt fleksibelt, slik at man skal kunne tilpasse seg og ta hensyn til uventede forhold etter hvert som de oppdages (Østbye et al., 2017, s. 267). Jeg benytter meg videre av en induktiv tenkemåte, som vil si at hypoteser er generert på grunnlag av empiriske undersøkelser. (Ryen, 2002, s. 29). Ved bruk av induktiv forskning slutter man fra observasjoner til utsagn om generelle sammenhenger. Siden en induktiv slutning ikke i samme grad er en logisk følge av premissene, kan den ikke føres til entydige verifiserte, universelle utsagn (Ryen, 2002, s. 29).

Før jeg beskriver oppgavens materiale (4.1), fremgangsmåte (4.2), metoder (4.3) og begrensninger (4.4), vil jeg skissere oppgavens forskningsdesign. Jeg har hentet inspirasjon fra Lise Berntsens (2014) fremstilling av spinndoktorer i norske aviser, samt Haarr og Krogstads (2011) studie av kultureliten i norske aviser.

For å svare på problemstillingen ble det aktuelt å utføre en kartlegging av *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilo i et kvantitativt format. Denne kartleggingen har foregått i Excel, hvor oversikten gav meg innsikt i hvilke deler av materialet som ble relevant å analysere kvalitativt. Innledningsvis presenterte jeg også noen forskningsspørsmål som skal hjelpe med å besvare problemstillingen. Disse vil jeg også bruke til å forklare den metodiske tilnærmingen underveis.

Det overordnede rammeverket for utførelsen av analysen er Faircloughs tredimensjonale modell for kritisk diskursanalyse. Jeg presenterer først omfanget av artikler i *Fædrelandsvennen* om Kunstsilo gjennom fire år. Jeg beskriver hvilke sosiale praksiser som var gjeldende de tre første årene ved å identifisere Tangen-samlingen som en sosial begivenhet og viser deretter til hvilke sosiale praksiser dette utløste. Jeg argumenterer for at *Fædrelandsvennen* har brukt en *sensasjonsramme* i avisens dekning av Kunstsilo og illustrerer med eksempler. Deretter peker jeg på et skifte i debatten: en kommentar publisert av Einar Øgrey Brandsdal på *Fædrelandsvennens* nettside. Kommentaren betraktes som en ny sosial begivenhet og Brandsdal plasseres som en sosial agent. Jeg viser deretter til hvordan denne kommentaren utvidet rammeforståelsen av Kunstsilo og en endring i sosial praksis, med henvisninger til diagrammer som viser hvilke seksjoner dekningen har foregått i og

hvilke perioder det ble skrevet flest artikler. I tråd med nyhetskriteriene, argumenteres det med at Kunstsilo i etterkant vinkles som en konflikt. Til slutt presenterer jeg seks diskurser om Kunstsilo som har oppstått i avisens leerspalte i løpet av 2018. Avslutningsvis undersøker jeg hvordan diskursenes størrelse og overlapp over tid kan forstås som komplementære, konkurrerende eller dominerende ovenfor hverandre.

4.1 Materialet

Materialet mitt består av avisartikler som er publisert i *Fædrelandsvennen*, i tillegg til én kommentar som ble publisert i avisens kommentarfelt på nett. Avisartiklene har jeg samlet inn ved hjelp av det digitale nyhetsarkivet Atekst, hvor det er totalt 509 artikler som har blitt analysert. Jeg har valgt å inkludere nettkommentaren i empirien ettersom den viste seg å være utløsende for debattens utvikling i *Fædrelandsvennen* og gir nødvendig kontekst for å forklare avisens endrede sosiale praksis av Kunstsilo i etterkant.

4.2 Fremgangsmåte

Når jeg refererer til debatten om Kunstsilo, så er det viktig å påpeke at den har foregått i flere arenaer enn *Fædrelandsvennen*, i både lokale og nasjonale aviser og ikke minst på sosiale medier. Det er likevel *Fædrelandsvennen* som har viet saken mest oppmerksomhet i norske aviser, som man tydelig ser i perioden jeg har valgt å avgrense det til. I løpet av 2015-2018 får søkeordene totalt 1270 treff³, hvor 631 av den kommer fra *Fædrelandsvennen*. *Agderposten* kommer på andreplass, men med kun 69 treff i samme periode og etter det kommer *Klassekampen* med 49 treff. I begynnelsen av prosessen, kartla jeg også artikler fra andre aviser, men etterhvert ble det tydelig at denne saken hadde en særegen forankring i lokaljournalistikken og jeg bestemte meg deretter for å kun fokusere på *Fædrelandsvennen*. For å kartlegge debatten i selve avisen, har jeg benyttet meg av Atekst sitt digitale nyhetsarkiv. For å finne relevante søkeord måtte jeg prøve meg litt frem, da jeg etterhvert oppdaget at å bare bruke søkeordet *kunstsilo* ikke fanget opp artikler som nevnte substantivet i bestemt form, eller hvis den hang sammen med andre ord som for eksempel *kunstsilodebatten*. I prosjektets startfase var det heller ikke sikkert at det var siloen som skulle huse samlingen, og den var dermed kun kjent som kunstsamlingen til Nicolai Tangen. De endelige søkeordene jeg endte opp med å benytte meg av var *kunstsilo*, *kunstsiloen*, *nicolai tangen*, *kunstsiloprojektet* og *kunstsilodebatten*.

³ Antall treff referer til hvor mange ganger søkeordene ble nevnt i artiklene.

Kartleggingen av disse artiklene foregikk i Excel. Jeg valgte å kategorisere alle artiklene etter dato, tittel og hvilken seksjon eller sjanger de tilhørte i avisen. I første omgang tok jeg med alle artikler som nevnte søkeordene jeg til slutt landet på å bruke. Etter å ha gjennomgått hele materialet, har jeg ekskludert artikler som ikke hadde relevans. Dette dreide seg for eksempel om duplikater, artikler som det ikke fantes gyldig URL-lenke til eller tekster som hadde som funksjon å informere. Dette gjaldt både rene informative tekster som ble plassert under seksjonene «indeks», «aktuelt» eller «innhold» eller lengre nyhetstekster som informerte om sommerutstillinger som skulle foregå eller anmeldelser av kunstutstillinger. Jeg har også valgt å ekskludere nekrologer og dikt.

Jeg endte til slutt opp med 509 artikler over en periode på fire år. Som jeg nevnte tidligere valgte jeg å kategorisere alle artiklene etter seksjon eller sjanger. I teorikapittelet (3.1.3) beskrev jeg noen utfordringen knyttet til hvordan man definerer sjanger, og dette var også en utfordring her. Eksempelvis så opererer *Fædrelandsvennen* med sjangeren *kommentar*, som kan forstås som tekster skrevet av avisens egne redaktører. I forbindelse med materialet dreide kommentarene seg om ytringer skrevet av kulturredaktør Karen Kristine Blågestad, politisk redaktør Vidar Udjus og nyhetsredaktør Eivind Ljøstad. I Atekst ble disse tekstene derimot kategorisert som «nyhet» eller «kultur» ut ifra hvilken seksjon i avisen de tilhørte. Jeg syntes likevel det var relevant å se hvor mye tekst som avisens egne redaktører skrev om Kunstsilo, og valgte dermed å kategorisere disse tekstene ut ifra sjangeren selv. I figur 8 vil den kvantitative oversikten inneholde noen kategorier som kan forstås som sjanger, mens andre kategorier som for eksempel «kultur» vil være riktigere å forstå som seksjon.

Kategoriene består derav av navnene som *Fædrelandsvennen* selv har navngitt, som også anbefales av andre forskere (Hågvar, 2003, s. 46). Disse inkluderer forside, leder, nyheter, kultur, kommentar, kronikk, reportasje, portrett, mening, sport, økonomi, intervju, øyeblikk og fredag. Sistnevnte er en seksjon som kan inneholde blant annet lengre reportasjetekster, og som navnet tilsier, publiseres i Fredags-utgaven. Nettversjonen plasserer Fredagsartiklene i andre seksjoner, men jeg har da valgt å kategorisere på samme måte som papirutgaven gjør.

Jeg må også presisere skillet mellom kommentar som en del av avisens innhold og kommentar som en del av kommentarfeltet til *Fædrelandsvennens* nettside. Dette kan forstås ut ifra Fairclough sitt sjangerbegrep under sosial praksis i teorikapittelet (3.2.2), hvor han skiller mellom *situated genre* som en sjanger som tilhører en spesifikk praksis og *disembedded genre* hvor en sjanger gjennom hjelp av sosial teknologi løftes ut av sin opprinnelige form og settes inn i en ny kontekst, med tilhørende nye måter å praktisere

sjangeren på (Fairclough, 2003, s. 68). Kommentaren som tilhører *Fædrelandsvennens* kommentarfelt vil falle under en slik praksis, da kommentarfeltet på samme måte som en kommentar eller leserinnlegg gir lesere mulighet til å kommentere en nyhetssak, men under andre premisser som at publiseringstiden er umiddelbar og det ikke finnes en avgrenset lengde for hvor mange ord man kan skrive. I kommentarfeltet finnes det heller ikke en redaktør som leser kommentaren før den publiseres, selv om *Fædrelandsvennen* har moderatorer som fjerner innhold de mener er upassende.

I oppgaven er det hvordan polariseringen av debatten har kommet til uttrykk i *Fædrelandsvennen* som undersøkes. Men for at dette skal ha noe betydning i en større sammenheng, er det relevant å vurdere om denne debatten faktisk når ut til det aktuelle publikummet. Med antatt utgangspunkt at mennesker innenfor geografisk rekkevidde er mest interesserte i å lese avisen, så hadde Kristiansand ca. 99.000 innbyggere i 2018 (Statistisk Sentralbyrå, 2019a) og Vest-Agder fylke en populasjon på omtrent 118.500 (Statistisk Sentralbyrå, 2019b). *Fædrelandsvennen* er som sagt en regionavis, og regnes ifølge Mediebedriftenes Landsforening som en av de ti største papiravisene i Norge med 24.777 opplag⁴ hver dag (Medienorge, 2019). Videre fremlegger analysebyrået Kantar TNS at i 2017 hadde avisen 60.000 nettllesere og 64.000 papirlesere (Medienorge, 2019). Om nettllesere også leser papirutgaven eller omvendt er det vanskelig å si noe om, og jeg har heller ikke valgt å vektlegge hvilken versjon av *Fædrelandsvennen* som blir lest, ettersom artiklene stort sett er likt tilgjengelig begge steder. Det må likevel presiseres at det er papirtekster jeg har benyttet meg av i analysen, ettersom det kun er papirversjonen som er tilgjengelig i Atekst. Man kan uansett si seg ganske sikker på at *Fædrelandsvennen* når ut til et stort antall mennesker og dermed har muligheten til å sette dagsorden innenfor den rekkevidden.

4.3 Metodene

Jeg har valgt å presentere mine metodiske valg ut ifra forskningsspørsmålene som jeg viste til innledningsvis.

4.3.1 Kvantitativt omfang, vinkling og debattutløser

Ettersom materialet i oppgaven er såpass stort, har jeg valgt forskjellige måter å tilnærme meg tekstene på i analysen. Kartleggingen av artikler kan forstås som en kvantitativ innholdsanalyse, hvor jeg benytter meg av data som kan telles. Dette gir mulighet for å holde

⁴ Tallet er fra 2017. I 2018 så var antall oppslag redusert til 22.943 per dag. Hentet fra <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/190>.

oversikt over stort datamateriale (Allern, 2001, s. 76). De 509 artiklene gav meg god innsikt i utviklingen av Kunstsilo som sak, hvor materialet gav meg mulighet til å besvare de to første forskningsspørsmålene mine:

- 1) I hvilket omfang har dekningen av Kunstsilo foregått i *Fædrelandsvennen*?
- 2) Hvordan har *Fædrelandsvennen* vinklet Kunstsilo som sak?

Det første spørsmålet besvares gjennom koding utført i Excel. Ettersom alle artiklene var kategorisert etter dato, tittel og seksjon i avisen kunne jeg systematisere disse dataene på nyttige måter. I analysen presenterer jeg diagrammer som viser antall artikler fordelt utover årene 2015-2018 og hvilke seksjoner i avisen som artiklene har befunnet seg i, innenfor samme perioderamme. Ettersom antall artikler i 2018 er langt flere enn de andre årsperiodene, presenterer jeg også et diagram med seksjonene som inneholdt flest artikler det året og peker ut hvilke månedsperioder det var høyest intensitet i publiseringen. De to siste diagrammene presenteres i analysen etter jeg har besvart det tredje forskningsspørsmålet for å skape bedre flyt og forståelse for debattens utvikling.

For å kunne si noe om hvordan *Fædrelandsvennen* har innrammet Kunstsilo, har jeg benyttet meg av rammebegrepet som presentert i teorien (3.4). Ved å undersøke avisens valg av overskrifter og beskrivelser om Kunstsilo de tre første årene, argumenterer jeg for at avisen har fremmet et sensasjonsnarrativ. Jeg anvender samme prinsipp i 2018 og viser til at rammen utvides, hvor Kunstsilo ikke lenger betraktes som en sensasjon, men en konflikt.

Dette tar oss videre til det tredje forskningsspørsmålet, som jeg nå vil beskrive hvordan jeg har tilnærmet meg metodisk.

- 3) Hvilken *sosial begivenhet* utløste debatten?

Jeg viser til Brandsdals kommentar publisert på avisens nettside 31. desember 2017. I analysen presenteres kommentaren i sin helhet i form av et skjermbilde. Kommentaren er rettet mot en artikkel som ble publisert samme dag hvor det fremkommer at Kunstsiloprosjektet søker om 100 millioner kroner av kulturstiftelsen Cultiva. Kommentaren blir betraktet som en ny sosial begivenhet. Jeg analyserer videre hvordan Brandsdal som sosial agent tilfører nye måter å forstå Kunstsiloprosjektet på. Deretter gir jeg en forklarende kontekst tilhørende hvem Brandsdal er som figur i medielandskapet, hvor jeg benytter meg av artikler fra andre nyhetsmedier. Disse må ikke forveksles som en del av empirien. Det

tydeliggjøres dermed i analysen at disse tekstene er hentet fra andre medier. For å knytte dette tilbake til det jeg peker på som en utvidet rammeforståelse av Kunstsilo i *Fædrelandsvennen*, viser jeg ved hjelp av to diagrammer hvordan den sosiale praksisen endret seg i etterkant av denne kommentaren.

4.3.2 Diskurser om Kunstsilo

I etterkant av Brandsdals kommentar som ny sosial begivenhet og *Fædrelandsvennens* endrede sosiale praksis, har jeg valgt å undersøke hvilke diskurser som oppsto om Kunstsilo i avisens seksjon «Mening». Det var denne kategorien som hadde flest artikler i 2018, med totalt 141 innlegg innsendt av avisens lesere. Ettersom jeg var opptatt av hvordan polariseringen har kommet til uttrykk i avisen, var denne seksjonen relevant for problemstillingen siden den fanget opp hva leserne faktisk mente om Kunstsilo. Jeg har valgt å kun se på leserinnlegg i 2018 da jeg var opptatt av hvilke måter det ble aktuelt å snakke om Kunstsilo på i etterkant av den nye sosiale begivenheten. Derav det fjerde forskningsspørsmålet:

4) Hvilke nye diskurser om Kunstsilo har oppstått i debatten?

I teorikapittelet beskrives diskurs som måter å representere et fenomen på. For at denne representasjonen skal kvalifiseres som en diskurs må det eksistere en grad av repetisjon og stabilitet, som må deles av en viss mengde mennesker (Skrede, 2017, s. 35). I leserinnleggene om Kunstsilo, fantes det mange måter å snakke om prosjekter på – med utallige ulike representasjoner. Man vil likevel ikke kalle en hver representasjon for en separat diskurs, da de kan overskride konkrete representasjoner, men også generere spesifikke representasjoner (Fairclough, 2003, s. 124). Jeg har dermed prøvd å avgrense de ulike fremstillingene om Kunstsilo for å håndtere kompleksiteten i dem ved å holde meg innenfor 5-8 diskurser. Noen av disse diskursene hadde jeg allerede en forutelse som eksisterende, ettersom jeg hadde fulgt med på debatten om Kunstsilo i forkant. Studiene til Skarpenes (2007) og Haarr og Krogstad (2011) har også vært formende for tankegangen min. Etterhvert som jeg ble godt kjent med materialet ved å lese gjennom flere ganger, ble derimot noen diskurser delt opp i flere og andre ble sammensatt til en. Dette skjedde ved å fargelegge setninger med fremstillinger av Kunstsilo som lignet på hverandre, og ved å prøve ut forskjellige navn på diskursene som kunne omfavne hva fremstillingen representerte. Jeg ga også rom for at en tekst kunne inneholde flere diskurser. Fairclough (2003, s. 126-127) uttrykker denne kompleksiteten ved diskurser ettersom de kan forstås som kombinasjoner av andre diskurser som er artikulert sammen på spesifikke måter.

Jeg endte til slutt opp med seks forskjellige diskurser om Kunstsilo: *den offentlige pengeslukdiskursen*, *den moraliserende velferdsdiskursen*, *kameraderidiskursen*, *den næringsinteresserte diskursen*, *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* og *den filosoferende debattdiskursen*. I tråd med problemstillingen, prøvde jeg også å danne meg et inntrykk om de forskjellige leserinnleggene var positive, negative eller nøytrale til Kunstsilo og om dette også kunne knyttes til de ulike diskursene. Dette ble utført ved å se på hva slags ordbruk eller metaforer som tekstene tok i bruk. Ord kan formidle en samfunnsmessig forståelse av hvilket verdisyn man har, som dermed kan vekke for eksempel positive eller negative assosiasjoner (Richardson, 2007, s. 47). Eksempelvis så ble Kunstsilo i *den offentlige pengeslukdiskursen* beskrevet blant annet som «pengesluk», «sløseri» og «møllestein om halsen på kommunen». Dette er negativt ladede betegnelser hvor jeg deretter tolket innsenderen som kritisk til Kunstsiloprojektet.

Da jeg ble ferdig med fargekodingen av de ulike diskursene i de fysiske avisartiklene jeg hadde skrevet ut, ble disse verdiene overført inn i Excel, hvor jeg tidligere hadde separert leserinnleggene fra alle de andre artiklene i et separat skjema. Her fikk jeg mulighet til å sammenligne og nyansere, hvor jeg ved å hele tiden gå frem og tilbake mellom skjemaet og artiklene, endte opp på seks diskurser. I skjemaet var det nå et tydelig fargekart over alle leserinnleggene og hvilke diskurser de inneholdt. Jeg kunne dermed se et mønster hvor noen diskurser gikk igjen i samme artikkel, mens andre ikke hadde noe med hverandre å gjøre i det hele tatt. Denne overlappingen (eller fraværet av den) syntes jeg var spennende i sammenheng med problemstillingen, særlig når jeg kunne se antydning til at artiklene gjerne inneholdt kun negative eller positive/nøytrale forestillinger om Kunstsiloprojektet. Jeg valgte derfor å kvantifisere disse fargeverdiene til tall, slik at materialet kunne kodes videre. Dette leder meg til det siste forskningsspørsmålet:

5) Hvordan komplementerer, konkurrerer eller dominerer diskursene hverandre?

Spørsmålet er inspirert av Fairclough (2003, s. 124), som uttrykker at diskurser innehar nettopp dette potensialet. Ved bruk av koding i Excel har jeg dermed valgt å beskrive nærmere hvordan dette skjer som en del av analysen. Ettersom hver artikkel fikk en eller flere fargekoder etter hvor mange diskurser den inneholdt, ble det mulig å observere diskursenes størrelse og hvordan de overlappet med hverandre. Disse verdiene presenteres ved bruk av et venndiagram i analysen, for å bedre visualisere hvordan diskursene henger sammen. Jeg argumenterer videre for at *den offentlige pengeslukdiskursen*, *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* komplementerer hverandre og videre konkurrerer

med *den næringsinteresserte diskursen*, *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* og *den filosoferendebattdiskursen* som også er komplementære, men i noe mindre grad.

Fargekodingen gav meg også innsikt i hvordan diskursene fordelte seg størrelsesmessig utover året. Med informasjonen jeg hadde samlet inn i Excel tenkte jeg dermed at det også kunne være interessant å visualisere diskursenes tilstedeværelse i løpet av 2018. Innleggene ble dermed kodet etter diskurs og dato og i analysen presenterer jeg funnene i et ståldiagram. Jeg argumenterer til slutt for at *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* dominerer debatten om Kunstsilo.

Jeg vil til slutt nevne noen punkter relatert til utvalg. Materialet besto i utgangspunktet av totalt 137 artikler som er hentet inn fra Atekst. Etter at jeg hadde skrevet ut alle avissidene, kom jeg også over noen ekstra leserinnlegg som befant seg på samme side med andre leserinnlegg som omhandlet Kunstsilo, men som ikke dukket opp i søket. Disse valgte jeg å inkludere i materialet, og dermed ble det totale antallet 141. Etter at jeg hadde definert diskursene mine og plassert leserinnleggene i disse, var det totalt 8 leserinnlegg som ikke passet inn i noen av disse diskurskategoriene. Det er lite plausibelt at alle leserinnleggene passer inn i de seks diskursene jeg har kartlagt og det er også derfor de blir plassert i en egen kategori. Det er dermed mulig at de kan plasseres i andre diskurser. Disse har jeg valgt å ikke henvise til i analysen, men jeg vil derav understreke at ut av de 141 leserinnleggene, så har 133 blitt plassert i en diskurskategori skapt av meg som forsker.

4.4 Begrensninger og etikk

Materialet som jeg har valgt å analysere har noen begrensninger ettersom ingen oppgave kan si noe om hele den komplekse virkeligheten. Debatten om Kunstsilo har foregått på flere arenaer og denne oppgaven vil ikke være årsaksforklarende for hele debatten. Jeg har redegjort for hvorfor valget falt på *Fædrelandsvennen*, som betyr at jeg har valgt hva som skal inkluderes i oppgaven, og i enda større grad hva som da velges bort. Grunnen til at jeg valgte å ikke ta med andre aviser var delvis på grunn av det store omfanget av artikler, men også at denne saken har hatt en særegen forankring i Kristiansand og *Fædrelandsvennen* har vært det nyhetsmediet som har fulgt Kunstsilo helt siden det ble kjent at Tangen-samlingen skulle komme til byen. Som tallene i analysen vil vise har Kunstsilo hatt en stor vekst i antall artikler og fremstillinger i avisen. Det må også poengteres at debatten om Kunstsilo fortsatt foregår per dags dato, men jeg valgte å avslutte datainnsamlingen ved utgang av året 2018.

I den andre delen av analysen har jeg kun valgt å analysere leserinnlegg, da disse innleggene ble den nærmeste muligheten for meg å si noe om hva *Fædrelandsvennens* lesere, eller lokalsamfunnet i Kristiansand og omegn, faktisk mener om Kunstsilo. Det er likevel noen begrensninger som må nevnes her. En utfordring kan være å analysere argumentene som legges frem, hvor selve elementene som argumentene inneholder kan være implisitte, tatt for gitt eller antatte (Fairclough, 2003, s. 81). En annen utfordringen er selekteringsprosessen som aviser har, i tråd med hvem som faktisk skriver leserinnlegg og hvem som får de publisert. Studier påpeker at leerspaltene i avisene ofte består av en artikulert minoritet, hvor innsendere pleier å være eldre, høyere utdannet, rikere og mer politisk konservative enn andre avislesere (Richardson, 2007, s. 152). Videre så vil avisene ha visse selekteringskriterier for hvilke leserinnlegg de faktisk publiserer, som hvor nyhetsverdige de anses som og hvilken potensiell markedsverdi de har for avisen (Richardson, 2007, s. 152). Dette betyr at leserinnleggene om Kunstsilo ikke nødvendigvis er representativt for avisens lesere.

I innledningen av denne oppgaven viser jeg til at debatten om Kunstsilo har foregått på flere plattformer, deriblant sosiale medier. Jeg har valgt å utelukke diskusjonen om Kunstsilo i forum som *Sørlandsnyhetene* og *Fædrelandsvennens* kommentarfelt (unntaksvis Brandsdals kommentar) i datamaterialet. Selv om det kunne vært interessant å undersøke i hvilken grad disse kanalene har bidratt til polarisert debatt, var det flere utfordringer knyttet til å gjennomføre dette som førte til at jeg lot være. NSDs personvernregler stiller blant annet strenge krav til innsamling av slike typer empiri, som dermed hadde gjort systematisering av slik data vanskelig. Ved å velge papiravis hadde jeg en mulighet til å benytte meg av Atekst, som desidert gjør datainnsamlingen enklere. Skulle man valgt å forske på dette temaet videre, kunne det derimot vært interessant å forske på hvordan offentlig debatt utspiller seg på sosiale medier med Kunstsilo som utgangspunkt.

Til slutt vil jeg peke på mine egne begrensninger som forsker. Som nevnt i oppgavens forord hadde jeg min praksisperiode hos Sørlandets Kunstmuseum høsten 2018, som en del av masterstudiet mitt i samfunnskommunikasjon. Etter endt praksis har jeg arbeidet i markedsavdelingen på museet ved siden av studiene. Praksisen og arbeidserfaringen har gitt meg nyttig kontekst og en mer nyansert forståelse av Kunstsilo som prosjekt som jeg mener har vært relevant for å kunne skrive denne oppgaven. Det kan derimot også bety at disse erfaringene har farget mine egne synspunkter om denne debatten. Det vil si at det er mulighet for at hvis denne undersøkelsen ble utført av noen andre så hadde ikke nødvendigvis samme metodiske tilnærming, tolkning eller konklusjon blitt trukket. Dette er en del av den større kritikken mot kritisk diskursanalyse, som omhandler i hvilken grad forskeren har avgjort hva

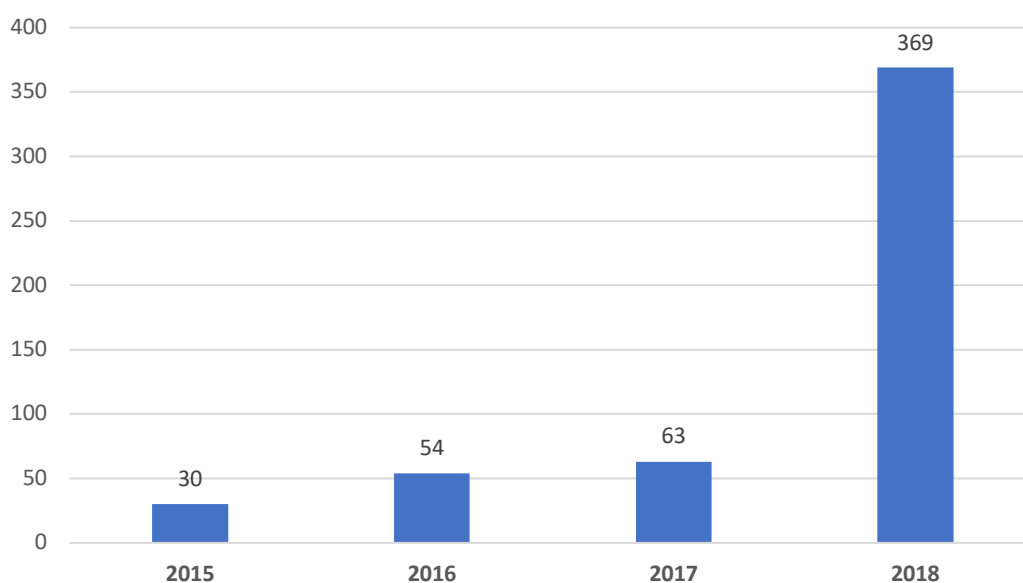
de lingvistiske elementene skal supplere med på forhånd. Samtidig motargumenteres denne kritikken med at samfunnsforskeren aldri vil være helt objektiv eller fri for egne verdier. Studier viser faktisk også at forskerens eget verdikompass kan være med å bidra til en adekvat forståelse av sosiale fenomener (Skrede, 2017, s. 88-89).

5.0 Analyse

I første del (5.1) undersøker jeg omfanget av artikler i *Fædrelandsvennen* fra 2017 til 2018. Jeg viser hvordan dekningen har fordelt seg over fire år og deretter beskriver jeg den sosiale praksisen i *Fædrelandsvennen* som resultat av Tangen-samlingen som sosial begivenhet (5.1.1). Videre analyserer jeg den nye sosiale begivenheten (5.1.2) som førte til en endret sosial praksis i avisen (5.1.3). Det undersøkes også hvordan den sosiale praksisen endret seg i *Fædrelandsvennens* meningsseksjon, hvor seks diskurser om Kunstsilo belyses (5.2). Disse diskuterer jeg i lys av problemstillingen og de sosiale strukturene som jeg har definert (5.2.7). Til slutt presenterer jeg hvordan de ulike diskursene komplementerer og konkurrerer mot hverandre (5.3) og hvordan diskursene med en negativ holdning til Kunstsilo kan forstås som dominerende i debatten utover et lengre tidsaspekt (5.3.4).

5.1 Kunstsilo – fra sensasjon til konflikt

For å svare på første del av mitt forskningsspørsmål *I hvilket omfang har dekningen av Kunstsilo foregått i Fædrelandsvennen?* viser jeg til figur 2. Jeg vil belyse dekningen i mer nyanserte diagrammer senere i analysen.

Figur 2: *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilo fra 2015-2018, i form av antall artikler.

I løpet av årene 2015-2018 publiseres det totalt 509 saker om Kunstsilo i *Fædrelandsvennen*. Antallet er basert på egne utvalg som jeg har forklart nøyere i metodekapittelet. Som diagrammet viser, er det svært tydelig at året 2018 skiller seg ut fra de andre årene. De tre første årene stiger i midlertidig antall artikler relativt jevnt. Fra 2015 til 2016 så er det nesten en dobling av antall artikler med en økning fra 30 artikler til 54. I 2017 så holder

antallet seg relativt stabilt med 63 artikler, altså ni flere publiserte artikler enn fjoråret. 2018 får derimot en dramatisk oppslutning. Fra 2017 til 2018 stiger antall artikler fra 63 til 369, som nesten er en firedobling i løpet av ett år. Analyse av denne endringen kommer jeg tilbake til senere, men først vil jeg ta utgangspunkt i året 2015. Før dette eksisterte det ingen artikler om Kunstsilo eller Tangen-samlingen, ettersom det ikke kunne klassifiseres som en hendelse eller begivenhet. I innledningen min viste jeg til *Fædrelandsvennens* første forsideoverskrift om Tangen-samlingen: «Sensasjonell kunstgave til Kristiansand» (Fædrelandsvennen, 2015a). I tråd med Faircloughs tredimensjonale modell, klassifiseres hendelsen som en sosial begivenhet. I neste avsnitt vil jeg redegjøre for denne begivenheten og beskrive hvilken sosial praksis dette utløste fra avisen.

5.1.1 Kunstsilo som sensasjon

Den første artikkelen om Tangen-samlingen i 2015 publiseres den 25. april, hvor journalist Tone Sandberg møter Nicolai Tangen ved Kilden Konsert og Teaterhus på Silokaia. Tangen får mulighet til å fortelle om samlingen og hans motivasjon for å donere den til Kristiansand. Han uttaler til at avisen at «Den er en fantastisk måte å få gitt noe tilbake til byen som jeg er så glad i. Byen mangler en del på billedkunst, og håpet er at andre kan være glad i det jeg er glad i» (Sandberg, 2015). Videre hentes det sitater fra andre relevante aktører som entusiastisk hyller begivenheten. Randi Jessen som var fungerende direktør for Sørlandets Kunstmuseum siteres slik: «Det er jo bare helt fantastisk at byen får en sånn gave. Det er selvfølgelig noen utfordringer knyttet til hvordan dette skal håndteres, men vi vil gjerne komme med faglige innspill, for det å forvalte en samling er jo noe vi kan» (Sandberg, 2015). Det kommer også frem i artikkelen at den bevaringsverdige kornsiloen ved siden av Kilden på Silokaia er av interesse for å kunne huse Tangens samling. Havnedirektør Halvard Aglen taler på vegne av Kristiansand Havn som på daværende tidspunkt formelt sett eide tomten: «Jeg er veldig, veldig gledelig overrasket, først og fremst over at byen får en slik samling. Det er en kjempemulighet på alle mulige måter. Vi er så absolutt åpne for å diskutere bruk av siloen, og jeg ser for meg at vi kan få med oss flere aktører». (Sandberg, 2015). Daværende ordfører kandidat for Arbeiderpartiet, Mette Gundersen, forteller til avisen at hun ble nødt til å gi Tangen en klem som resultat av nyheten og legger videre til «[...] Vi vil legge all mulig godvilje til, og nå er det viktig å hive seg rundt og jobbe raskt for å få en god løsning» (Sandberg, 2015).

I artikkelen blir altså Tangen-samlingen og muligheten for å huse den i kornsiloen møtt med begeistring og takknemlighet av kildene som avisen snakker med. Som Allern (2001, s. 69)

uttrykker er dette i utgangspunktet en helt legitim måte å forme en sak på, ettersom representanter fra ulike institusjoner vil være de som ofte kan tilføre relevant kunnskap for avisens leserne. Aktørene i artikkelen tilrettelegger dermed for det jeg har valgt å kalle en *sensasjonsramme*. Som nyhetskriteriene tilsier, må en sak inneholde elementer av vesentlighet, aktualitet, sensasjon eller konflikt for å kunne klassifiseres som en relevant hendelse. På dette tidspunktet er det tydelig at Tangen-samling er aktuell for *Fædrelandsvennen* ettersom den inneholder et overraskelses- og nærhetselement både geografisk og tidsmessig; en enorm kunstsamling kommer til Kristiansand og den kommer i nærmeste fremtid. Ettersom saken inneholder disse kriteriene, tilrettelegger dette også naturlig for sensasjonsrammen som avisen velger å formidle. På lederplass i avisen, to dager etter kunngjøringen av begivenheten skrives det følgende: «Den storslåtte og generøse gaven fra den mediesky fondsforvalteren i London er en ekstraordinær begivenhet» (*Fædrelandsvennen*, 2015b). I kulturseksjonen uttrykker kulturredaktør Karen Kristine Blågestad begivenheten som «En ny æra» og kunstsamlingen som «Noe som løfter byen flere nivåer opp som en viktig kulturby» (Blågestad, 2015a). I slutten av 2015 oppsummerer hun året som har gått med overskriften «Året da julenissen faktisk kom» hvor kunstsamlingen videre betegnes som en «gigantgave til hele landsdelen» (Blågestad, 2015b). Avisen mener også at det er ikke bare kunstsamlingen i seg selv som er sensasjonelt, men hvilken betydning den menes å ha for byens fremtid. I et slikt perspektiv blir begivenheten beskrevet som «...en test på om Kristiansand kan bli den storbyen vi alle ønsker den skal være» (*Fædrelandsvennen*, 2015b).

Figur 3 og 4: Sensasjonsrammen. Forsider fra *Fædrelandsvennen* 25.05.2015 og 21.12.2016.

Denne sosiale praksisen ved å vinkle Kunstsilo som noe sensasjonelt benyttes også i året 2016. Kunstsamlingen, og etterhvert Kunstsilo, lander flere forsidesaker i avisen med overskrifter som «Sensasjonell kunstgave til Kristiansand» (Fædrelandsvennen, 2015a), «Nicolai Tangen-gaven blir større» (Fædrelandsvennen, 2016a), «Baner vei for Kunstsilo» (Fædrelandsvennen, 2016b) og «Blir et av Norges ledende museer» (Fædrelandsvennen, 2016c). Sensasjonsrammen blir også anvendt i nyhets- og kulturseksjonen. Etterhvert som det blir klarere at Kunstsilo blir en realitet, rettes oppmerksomheten mot byggeprosessen og arkitektkonkurransen. I tråd med nyhetskriteriene bemerker avisen det sensasjonsverdige med overskrifter som «Voldsom interesse for konkurransen på Silokaia» (Sandberg, 2016b), «98 arkitekter kniver om Silokaia» (Sandberg, 2016c) og «Dette blir Norges mest spektakulære museumsbygg» (Sandberg, 2016e). Dette bidrar til en sensasjonalisering av prosjektet som gir leserne en tydelig rammeforståelse av hvordan den bør tolkes.

I 2017 følger avisen prosjektet videre og det sensasjonelle kommer også frem i overskrifter som «Kommer med millioner til Kunstsiloen» (Damsgard, 2017) og «Girer opp millionbruken» (Eikeland, 2017). Det er likevel noen artikler som skiller seg ut, hvor det etterhvert blir kjent at Sørlandets Kunstmuseum skal overta eierskapet til Kunstsilo og at konserndirektør i Dyreparken, Reidar Fuglestad, blir museets nye administrerende direktør. I artikkelen «Hyllest og slakt av SKMU-ansettelse» uttaler blant annet forfatter og musiker, Terje Dragseth, at ansettelsen av Fuglestad er «[...] så talentløst og så arrogant overfor kunsthaget at jeg ikke har ord. Kunstformidling krever selvsagt fagkompetanse, og ikke av den typen man får av å selge innesperrede dyr som underholdning» (Eikeland og Hole, 2017). Noe av denne kritikken kommer også frem i leserinnlegg, hvor det hevdes at nettopp Dyreparken i Kristiansand har fungert som en premissleverandør for byens utvikling. Ansettelsen av Fuglestad betraktes dermed med ambivalens: «Kanskje er det like gjerne Dyreparken som har tatt permanent bolig i enden av byens «kulturakse»? Vi anser i hvert fall ansettelsen av den nye direktøren som en tilspissing av interessekonflikten og donerer i samme slengen våre tre tavler med Juliusvariasjoner til museets samling.» (Freuchen og Tenningen, 2017).

Det blir også publisert noen leserinnlegg som inneholder en kritisk forståelse av Tangens pengefondselskap, AKO Capital. I etterkant av en debatt om Kunstsilo hvor *Fædrelandsvennen* var arrangør, kritiserer bystyrerepresentant for Rødt, Halvor Fjermeros, avisen for å ikke vie nok oppmerksomhet til hvordan Tangens selskap drives i lys av den omfattende avsløringen om Panama-papers som stormet over det internasjonale nyhetsbildet

den våren. «Den globaliserte kapitalismens uetiske finansakrobatikk ble avdekket for all verden, men vår hjemlige avis valgte ensidig å juble til skatteparadisprofitter som risles over byens kulturliv» (Fjermeros, 2017). På et litt mer lokalt basis, utrettes det også en misnøye av lønningsnivået til kultursjefer i Kristiansand, deriblant Fuglestad's lønn, hvor leseren skriver: «Det som diverse styrere og ledere i all kultur snart burde skjønne, er at det de leverer er underholdning til folket på folket sin regning» (Lund, 2017). Det kan altså tyde på en voksende mismodighet knyttet til omstendighetene rundt Kunstsilo-prosjektet, men verken kritikken av Fuglestad, AKO Capital eller *Fædrelandsvennen* selv, fører til en oppsiktsvekkende endring i avisens sosiale praksiser. Kunstsilo på dette tidspunktet kan fortsatt forstås som en sensasjonell begivenhet. I teorikapittelet (3.1.4) viser jeg til Allern og Entmans kritikk av medierammer, hvor den forenklende versjonen som aviser ofte presenterer i sine nyhetsartikler kan bidra til at leserne får en entydig eller snevrere forståelse av saken. Men som neste delkapittel tydelig vil vise, har også rammer sin begrensning – når nye sosiale begivenheter tar sted.

5.1.2 Den sosiale agenten som utløser ny sosial praksis

Den 30. desember 2017 publiserer *Fædrelandsvennen* artikkelen «Ber Cultiva om 100 millioner til Kunstsiloen» (Sandberg, 2017)⁵ på avisens nettside. Artikkelen ble også publisert i lørdagsutgaven av avisen dagen før, som for øvrig var den siste avisutgaven i 2017. Det fremkommer at den relativt nyansatte museumsdirektøren Reidar Fuglestad har sendt inn en pengesøknad til kulturstiftelsen⁶ om midler til det nye museet. Artikkelen henter sitater fra Fuglestad og Cultivas styreleder Ansgar Gabrielsen. Sistnevnte sier at «Uten å forskuttere noe, skulle det ikke forundre meg om vi lander på 100 millioner i tilskudd. Vi er innstilt på å strekke oss så langt» (Sandberg, 2017). Videre formidler artikkelen hvilken fase prosjektet befinner seg i og hvor mye midler som må skaffes. Prosjektets estimerte kostnad er på 530 millioner kroner. Det fremkommer at Nicolai Tangen har bidratt med 20 millioner kroner gjennom AKO Foundation, Kristiansand kommune har vedtatt å bruke 50 millioner og fylkestingene i Aust- og Vest-Agder skal kommende februar 2018 behandle søknader om totalt 75 millioner kroner. Artikkelen ble publisert på avisens nettportal klokken 11:41. Omtrent en time etterpå publiseres følgende kommentar, som er lagt ved som et skjermbilde.

⁵ Ettersom jeg spesifikt henviser til avisens nettside, finnes denne artikkelen i første del av kildelisten min og ikke som en del av datamaterialet hentet fra Atekst.

⁶ Cultiva er Kristiansand kommunes energiverksstiftelse som ble stiftet i 2000 som resultat av at kommunen solgte sine aksjer i Agder Energi. Formålet med stiftelsen er «...å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å støtte prosjekter innen kunst, kultur og kreativitet» (Cultiva, u.å)

Einar Øgrey Brandsdal

for 1 år siden (redigert)

Sjelden jeg blir mer oppgitt over unødvendig pengebruk en dette tøyseprosjektet. Å bruke over en halv milliard på byens desidert styggest bygg er en skandale.

Det er meg en stor gåte hvor lite respekt politikere har for penger. Politikere sin oppgave er å bruke fellesskapets penger på en best måte for innbyggerene. Det kan neppe være mer en en håndfull mennesker i byen som synes at dette er fornuftig bruk av penger.

I det siste så har hele byen blitt rørt av en skatehall som Blåkors har fått midler til å drive videre. Et engasjement som har vært hjerteskjærende for mange. Noe som er fantastisk. Men i et slikt tilfelle snakker vi om noen hundretusen kroner. Tenk hvor mange som lar seg engasjere en hel by, å få disse midlene små midlene. Eller ta f.eks skøytebanene i Kristiansand som har gledet alle barn i hele Desember. En liten kostnad i den store sammenheng. Men å bruke 530 millioner for å vise frem noen bilder er liksom helt greit?

Man skal ha respekt for at noen synes det er gøy å se på bilder med litt blått, lilla og litt orange farger her og der. (vet jeg fyrer litt). Men dette kan da umulig gavne samfunnet på best måte?

Hvis Kristiansand kommune hadde hatt så mye penger at de faktisk ikke viste hva de skulle bruke det på, så kan man unne seg noe ekstra. Men Kristiansand kommune er ikke i denne posisjonen. Så for de aller fleste vil kunst være det minst samfunnsnyttige for innbyggerne. man reiser ikke til Syden som en familie hvis man ikke har råd til å kjøpe klær til sine barn.

Håper nyttårsforsettet til politikerne vil være å fordele inntektene som kommer inn til folkets beste. Bruk hodet sier jeg også!

👍 [106 Anbefaler](#)

Figur 5: Skjerm bilde av Brandsdals kommentar⁷ kl.13:05.

Denne teksten kan forstås som en ny sosial begivenhet, med en tilhørende ny kommuniserbar handling forårsaket av en *sosial agent*. I teorikapittelet (3.2.1) redegjorde jeg for dette begrepet som en aktør som tilfører teksten mening ved å tilføye nye relasjoner mellom elementene i teksten som ikke fantes tidligere. Man kan fastslå at Brandsdal gjør dette i alle høyeste grad i denne kommentaren, hvor han tillegger ikke bare Kunstsilo, men også en rekke andre aktører, en meningsforståelse som tidligere ikke hadde funnet sted i avisens dekning. Det nye museet blir beskrevet som et «tøyseprosjekt», «byens desidert styggest [sic] bygg» og en «skandale» hvor kunsten i seg selv betegnes som det «minst samfunnsnyttige for innbyggerne». Politikerne blir karakterisert som figurer som ikke har forståelse eller respekt for penger og blir videre påminnet om at deres rolle er å fordele offentlige midler til fellesskapets beste, hvor Brandsdal videre insinuerer at Kunstsilo ikke er et samfunnsnyttig prosjekt. Kristiansand kommune får kritikk for «unødvendig pengebruk», og at de ikke er i en økonomisk posisjon til å bidra med finansiell støtte. I disse eksemplene, tillegger han mening

⁷ Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/wEeykP/Ber-Cultiva-om-100-millioner-til-Kunstsiloen>.

til uttrykk som per sin definisjon ikke har sammenheng, og bygger dermed en ny semantisk relasjon (Fairclough, 2003, s. 23).

Videre fremstiller Brandsdal Kunstsilo i et antagonist-protagonist forhold (Fairclough, 2003, s. 83) ved å etablere prosjektet som en opposisjon mot andre kultursatsninger i byen som skatepark og isbane. Han understreker at disse koster langt mindre enn museets estimerte kostnad. Dessuten mener han at disse vekker større engasjement og skaper mer glede til folket, og henviser til skateparken som «...hele byen [har] blitt rørt av» og isbanen på Torvet som «...har gledet alle barn i hele desember». I betraktning sammenligner han Kunstsilo som noe som «...umulig [kan] gavne [sic] samfunnet på best måte?» ettersom det i prinsipp handler om å se på bilder bestående av «...litt blått, lilla og litt orange [sic] her og der». Han tillegger dermed aktørene visse egenskaper (Fairclough, 2003, s. 83), hvor politikere og «folket» får tildelt stereotypiske trekk: politikerne er ukritiske pengesløsere, mens de mer folkelige prosjektene som isbane og skatepark fremstår som avmektige.

For å forstå hvorfor kommentaren fikk oppmerksomheten som fulgte i ettertid, blir det relevant å tilføre noe bakgrunnskontekst. Brandsdal er grunnlegger og eier av Brandsdal Group Holding, som blant annet driver to av Norges største nettbutikker Bli Vakker og Netthandelen. I 2013 inkluderte næringsavisen *Kapital* han med i deres liste over Norges 400 rikeste personer (Schmidt, 2018). Han har også gjort seg kjent i medielandskapet gjennom engasjement i en rekke saker, blant annet et forslag om å plassere en Jesus-statue ved innkjøringen til Kristiansand (NRK Sørlandet, 2007). Brandsdals rolle som rik næringslivsfigur på Sørlandet trekker noen paralleller til Nicolai Tangen, som også ble etablert i *Fædrelandsvennen* som en svært velstående mann fra Kristiansand⁸. I tråd med nyhetskriteriene som jeg la frem i teorikapittelet ser man at denne kommentaren kan betraktes som relevant for avisens lesere ettersom den handler om en kjent, lokal person som iscenesetter en konflikt med et prosjekt som har blitt hyllet av både lokale og nasjonale maktaktører.

Selve formatet til kommentaren har også betydning for sakens videreutvikling. Kommentaren kan betraktes som en form for *disembedded genre*, hvor nye praksiser blir muliggjort gjennom sosial teknologi. Som skjermbildet viser, har kommentaren fått 106 «anbefaler» klikk i kommentarfeltet. Den evner dermed å skape et sosialt samhold og fellesskap som et

⁸ Tangens rikdom kan nok likevel påstås å befinne seg i en annen liga enn Brandsdal. I 2018 rapporterte *Dagens Næringsliv* at han tjente ca. 3,7 millioner kroner hver dag (Berglihn, 2018).

leserinnlegg i en tradisjonell avis ikke kan oppnå ettersom denne form for teknologi ikke er tilgjengelig på samme måte som i det digitale landskapet. Brandsdal benytter seg i dette tilfellet av en sjanger som er til hans fordel, hvor man sitter igjen med et inntrykk av at mange er enig i hans budskap. I neste delkapittel viser jeg til hvordan dette budskapet bidro til en endret sosial praksis i *Fædrelandsvennen*.

5.1.3 Kunstsilo som konflikt

I teorikapittelet beskriver jeg hvordan avisene forholder seg til visse nyhetskriterier og videre hvordan de innrammer en nyhetssak for at leserne i større grad skal forstå sakens essensielle handling. Kunstsiloprojektet hadde inntil Brandsdals kommentar blitt behandlet av avisen som en sensasjonssak. I etterkant av hans kommentar velger *Fædrelandsvennen* å utvide rammen om Kunstsilo hvor den nå kan forstås som en konflikt.

Som nevnt tidligere ble Brandsdals kommentar publisert den 30. desember 2017. Den 2. januar 2018, som var *Fædrelandsvennens* første utgave det året, havner Brandsdal og Ap-politiker/kulturstyreleder Terje Næss på forsiden med tittelen «Dønn uenige om Kunstsiloen» (Fædrelandsvennen, 2018a). Avisen vier saken plass i både nyhetsseksjonen og på lederplass. Brandsdal repeterer sine synspunkt i nyhetsartikkelen «Å bruke en halv milliard på byens styggeste bygg er en skandale» hvor han nok en gang retter kritikk mot beløpet som er planlagt å brukes: «Sørlandets kunstmuseums planer er et stort jåleri og et respektløst prosjekt for innbyggerne av byen. Det er et pengesløseri uten like» (Nodeland, 2018). Næss sitt motsvar er at ikke alle kommunens midler kan brukes på «veier» (Uleberg, 2018a). Samtidig kommer avisen prosjektet i forsvar med lederen «Kunstsilo vil berike landsdelen» hvor den erkjenner at debatten er viktig, men vektlegger kunstens betydning i et historisk perspektiv som argument for Kunstsiloprojektets gjennomførelse: «I vår tid hvor demokrati og ytringsfrihet er i spill på en måte vi ikke har sett på lenge, er nettopp vår kultur og vår kulturarv viktig å hegne om og dyrke. Det som sier noe om hvem vi er, om vår historie og hvilke referanser vi har» (Fædrelandsvennen, 2018b).

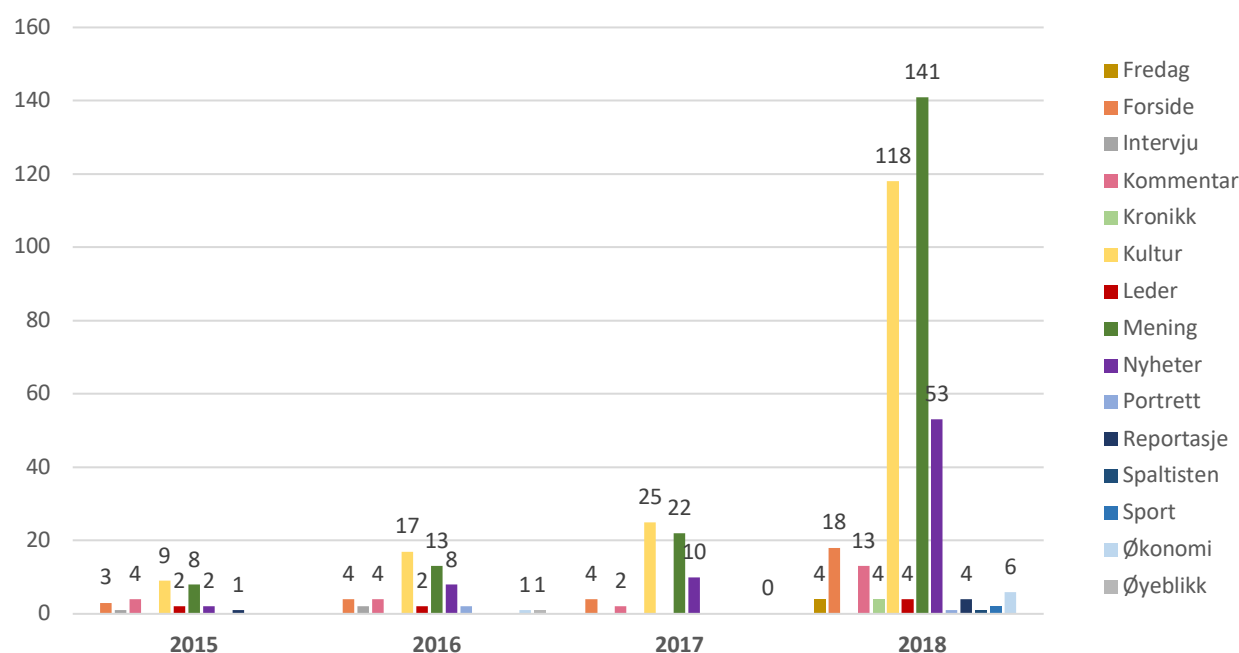
Dagen etter følger avisen saken likevel opp med en ny forside og her spisses budskapet om at det er selve kostnaden ved prosjektet som er roten til konflikt gjennom overskriften «Forstår kritikken av pengebruken» (Fædrelandsvennen, 2018c). I den tilhørende nyhetsartikkelen intervjues museumsdirektør Reidar Fuglestad og det kommer frem at museet må femdoble besøkstallet sitt og ha minst 150.000 besøkende i året for å betjene lånet som på dette tidspunktet var estimert til 265 millioner kroner (Eikeland, 2018a). Varaordfører Jørgen Kristiansen blir også spurt om finansieringsplanene for museet og en detaljert beskrivelse av

budsjettet medfølger. Det kommer også frem at Brandsdal via sin egen Facebook-profil har utfordret Kristiansen til å svare på kritikken om selve pengebruken (Eikeland, 2018b). Konflikten om kostnaden forsterkes ytterligere ved at *Fædrelandsvennen* intervjuer de politiske gruppelederne i Vest-Agder fylkeskommune og det fremkommer at flertallet mener at det finnes viktigere ting å bruke penger på (Uleberg, 2018b).

Figur 6 og 7: Kunstsilo som konflikt i *Fædrelandsvennen* 3. januar 2018.

Dette er starten på debatten om Kunstsilo i 2018, hvor det er selve kostnaden ved prosjektet som aktualiseres. Brandsdals kritikk av prosjektet kan forstås som å være utløsende for debatten, men den forsterkes også av det kommende vedtaket av Sørlandets Kunstmuseums søknad om 25 millioner i Vest-Agder fylkesting den 13. januar. Omtalt som «Slaget på Fevik» (Blågestad, 2018) blir pengene til slutt bevilget etter en intern strid mellom fylkestingpolitikerne i Arbeiderpartiet (Eikeland, 2018d). I løpet av året tar saken om Kunstsilo stadig nye vendinger og som jeg viste til tidligere (5.1), økte antall artikler fra 63 til 369 i avisen det året. For å kunne si noe mer om hvordan denne utvidede rammeforståelsen og dermed den sosiale praksisen endret seg i avisen i etterkant av Brandsdals kommentar som ny sosial begivenhet, vil jeg gi et bedre innblikk i hvordan dekningen fordelte seg utover de forskjellige seksjonene i avisen. Jeg har valgt å sammenligne dette med tidligere år for å bedre kunne vise til endringene. Observasjonene illustreres i figur 8.

Figur 8: Endring i *Fædrelandsvennens* dekning av Kunstsilos kategorisert etter seksjon over en fireårsperiode.

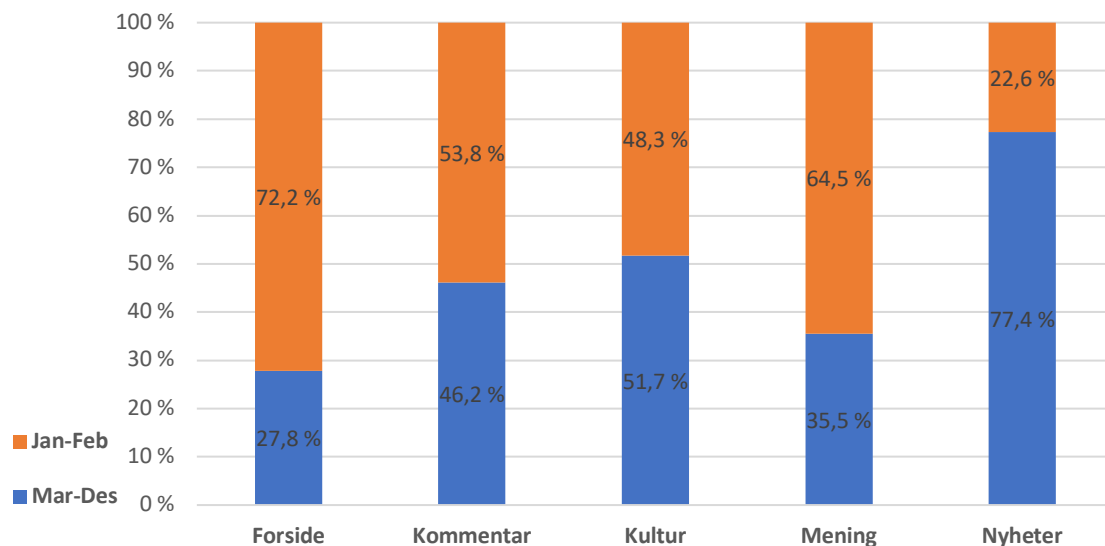
I løpet av en periode på fire år viser diagrammet svært tydelig at dekningen har økt betraktelig i flere seksjoner. Den mest åpenbare stigningen er i seksjonene *mening*, *kultur* og *nyheter*. Førstnevnte har hatt den høyeste økningen fra 2017 til 2018, hvor antall artikler har steget fra 22 innlegg til 141. Både kultur- og nyhetsseksjonen opplevde omtrent en femdobling av antall artikler, hvor *kultur* økte fra 25 til 117 og *nyheter* fra 10 til 53 i samme periode. Dette kan dermed forstås som at den redaksjonelle praksisen endrer i seg i forhold til Kunstsilos aktualitet i ulike seksjoner. De tre første årene er det hovedsakelig kulturseksjonen som dekker nyheter om Kunstsilos, men i 2018 blir prosjektet også prioritert i større grad av nyhetsseksjonen. Det tyder på at Kunstsilos har høyere nyhetsverdi det siste året, hvor prosjektet opptar mer plass i avisens første sider. Som Allern (2003, s. 110) poengterer vil nyheter stort sett befinne seg i avisens fremste seksjon, for å signalisere hva avisen oppfatter som sin viktigste oppgave å dekke. En annen tydelig endring i 2018 er at Kunstsilos aktualiseres i helt nye seksjoner som *fredag*, *kronikk*, *spaltisten* og *sport*⁹. Endringen i sosial praksis kan dermed forstås som ikke bare en økning av antall artikler, men også en utvidelse av hvilke seksjoner Kunstsilos ble dekket i.

Avisen publiserer også 13 kommentarer relatert til Kunstsilos i 2018. De tre første årene skrives kommentarene utelukkende av kultureddaktør Karen Kristine Blågestad, men i 2018

⁹ Man kan kanskje undre seg over hva et museumsbygg har å gjøre i sportsseksjonen. I dette tilfellet gjaldt det lokalpolitikernes hyllest til sykkelrittet Tour des Fjords, hvor Frps gruppeleder Stian Storbrukås uttalte til avisen at «Vi er like positive til slike arrangementer som vi er negative til Kunstsilos» (Drangsholt, 2018).

involverer også politisk redaktør Vidar Udjus, nyhetsredaktør Jonas Mjaaland og sjefsredaktør Eivind Ljåstad seg i debatten. Kommentarene inneholder ikke lenger sensasjonelle beskrivelser av Kunstsilo, men fokuserer nå på nye konfliktområder tilknyttet prosjektet. For eksempel, i februar kommenterer Udjus Ap-politiker Randi Øverlands rolle i den politiske avgjørelsen angående Kunstsilo i Vest-Agder fylkesting, som i forkant av vedtaket stilte seg kritisk til økt bevilgning: «Hun har erobret det politiske rommet som motstanderne av prosjektet har åpnet. Og hun bruker nå all sin kløkt på å stille kritiske spørsmål ved prosjektet og prosessen. Til sterk irritasjon fra mange – ikke minst hennes egne partifeller i Kristiansand.» (Udjus, 2018). I tråd med den utvidede rammeforståelsen av Kunstsiloprosjektet, blir det dermed aktuelt at de politiske forholdene undersøkes i større grad enn tidligere. Videre kommenterer Ljåstad selve debattklimaet tilhørende Kunstsilo, hvor han kritiserer *Sørlandsnyhetenes* bruk av anonyme forfattere. «Facebook-siden har sitt utspring fra noen av de mest aktive motstanderne av å bygge Kunstsilo i Kristiansand, og ønsket om å påvirke alt og alle som har med kunstsiloprosjektet å gjøre synes å være Sørlandsnyhetenes viktigste sak [...] så lenge disse anonyme påvirkere har lukket seg inn i sin private sandkasse hvor de kommer med anonyme personangrep og konspirasjoner, bryter de ned den offentlige debatten, snarere enn å løfte den» (Ljåstad, 2018). Endring i sosial praksis kan dermed også forstås ved at redaktørenes rolle blir sterkere i 2018, hvor det ikke lenger kun er kulturredaktør som formidler synspunkt om Kunstsilo, men også redaktører på tvers av flere avdelinger i avisen.

Ettersom det var i 2018 det åpenbart ble publisert flest artikler, er det videre interessant å se på dekningens intensitet det året. I figur 2 fremkom at det totalt 369 saker om Kunstsilo ble trykket i 2018, som faktisk vil si litt mer enn 1 sak per dag i løpet av et år. I min kartlegging av Kunstsilo kunne jeg likevel se at månedene januar og februar var mer intense enn resten av året, hvor enkelte avisutgaver kunne inneholde 5-8 artikler om Kunstsilo på tvers av de forskjellige seksjonene i løpet av en dag. Dette illustreres i figur 9.

Figur 9: Prosentvis fordeling av artikler publisert i januar og februar 2018 sammenlignet med resten av året.

I dette diagrammet har jeg valgt å inkludere seksjonene som opplevde høyest endring i antall artikler, derav er kun *forside*, *kommentar*, *kultur*, *mening* og *nyheter* inkludert. Som diagrammet viser så opplevde alle seksjonene, med unntak av nyheter og kultur, høyest intensitet de to første månedene. Det er likevel oppsiktsvekkende at nesten 50 prosent (55 artikler) av alle artiklene i kulturseksjonen fant sted de to første månedene. Videre hadde avisen 18 forsidesaker om Kunstsilo i 2018, hvor 12 (72,2 prosent) av dem ble publisert i løpet av de to første månedene. Flere av overskriftene har et konfliktrammet preg, som «Kunstsiloen kan bygges...men stor usikkerhet rundt finansiering» (Fædrelandsvennen, 2018d) og «De kan velte Kunstsilo» (Fædrelandsvennen, 2018e).

I kultur- og nyhetsseksjonen spinnnes konfliktforståelsen av denne saken videre. Brandsdal fortsetter sin kamp mot Kunstsilo ved å først foreslå at bygningen heller burde bygges om til akvarium (Uleberg og Ankersen, 2018). Disse planene lanserer han til avisen med blant annet Anstein Fidje¹⁰ i Christianholm Eiendom – et eiendomsselskap som har stått for sentrale utbyggelsjer i sentrum av Kristiansand. Det fremkommer senere at kommunen ikke ble overbevist (Eikeland, 2018e). Omtrent en måned etter tilbyr Brandsdal 50 millioner kroner for silotomten som han selv beskriver som et forsøk på å utøve samfunnsansvar: «...Både jeg og nesten hele byen føler oss så lurt av forskjellige politikere som sniker i køen og kommer med budsjetter på museet som ikke harmonerer med virkeligheten. Det er et luftslott.» (Rudberg, 2018). Konflikten fortsetter i en annen retning i nyhetsseksjonen, hvor det kommer frem nye opplysninger om at hotellaktører som Petter Stordalen og eiere av Caledonien i Kristiansand

¹⁰ Fidje uttalte på et senere tidspunkt til avisen at han trakk seg fra møtet med varaordfører Jørgen Kristiansen om disse planene grunnet «...en vending som gjorde at det ikke var aktuelt.» (Eikeland, 2018e).

tidligere hadde vist interesse for silotomten, men at disse planene ble «vraket i det stille» etter det ble kjent at Tangen-samlingen skulle komme til byen (Ankersen, 2018). Søkelyset rettes også mot arbeidsgruppen som ble nedsatt for å jobbe med Kunstsiloprosjektet, hvor avisen fokuserer på at ingen andre bygg ble vurdert til å plassere den nå omstridte kunstgaven i (Eikeland, 2018f). Det tydelig at avisen stiller nye kriterier til hvordan prosjektet skal formidles, hvor de ulike seksjonene muliggjør nye ytringer som viser seg å være relevante for denne konfliktrammen. Dette kan dermed også forstås som en endring i avisens sosiale praksis.

Figur 10 og 11: Kunstsiloprosjektet som konflikt i *Fædrelandsvennen* 16. januar og 7. februar 2018.

5.1.4 Oppsummering

Frem til nå har jeg undersøkt omfanget av dekningen om Kunstsiloprosjektet i *Fædrelandsvennen*. Gjennom flere diagrammer viser jeg til at avisen trykket langt flere saker om prosjektet i 2018 sammenlignet med tidligere år. Ved å kronologisk beskrive Kunstsiloens utvikling i avisen, har jeg redegjort for *Fædrelandsvennens* sensasjonalisering av prosjektet. Deretter har jeg pekt på Brandsdal som en sosial agent, hvor hans kommentar som ny sosial begivenhet har bidratt til å utløse nye sosiale praksiser i avisens dekning. Kunstsiloprosjektet blir i etterkant vinklet som en konflikt. Resten av året stiger antall artikler om Kunstsiloprosjektet kraftig, hvor avisen innehar totalt 369 saker om prosjektet. Eksempler fra relevante seksjoner har videre blitt belyst for å illustrere denne nye forståelsen av Kunstsiloprosjektet som noe konfliktpreget. Seksjonen som opplevde høyest endring i antall artikler var «Mening» (se figur 8). De første

leserinneleggene i 2018 om Kunstsilo kom på trykk 5. januar, tre dager etter avisens nye rammeforståelse. I lys av min problemstilling, ønsker jeg videre å vise hvordan de sosiale praksisene endret seg i etterkant av *Fædrelandsvennens* nye konfliktvinkling om Kunstsilo blant avisens lesere og hvordan dette bidro til en mangfoldiggjøring av diskurser om måten prosjektet ble omtalt på.

5.2 Mangfoldiggjøring av diskurser om Kunstsilo

Jeg vil her undersøke hvordan debatten om Kunstsilo har blitt mangfoldiggjort i *Fædrelandsvennens* meningsseksjon. Det tydeliggjøres at de sosiale praksisene også i avisens leserspalte har blitt utvidet til å handle om flere ting. Kunstsilo er ikke lenger kun en sensasjon – men et mangfold av forskjellige måter å representere ulike verdensaspekter på. 141 leserinnlegg har blitt analysert, hvor 133 har blitt plassert inn i seks ulike diskurser. Forestillingene om Kunstsilo som oppsto i leserinnleggene i 2018 har jeg kategorisert som følgende: *den offentlige pengeslukdiskursen* (5.2.1), *kameraderidiskursen* (5.2.2), *den moraliserende velferdsdiskursen* (5.2.3), *den næringsinteresserte diskursen* (5.2.4), *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* (5.2.5) og *den filosoferende debattdiskursen* (5.2.6). Til slutt vil jeg diskutere hvordan disse diskursene styres av de sosiale strukturene på et overordnet nivå og hvordan dette gir uttrykk for en polarisert debatt (5.2.7).

5.2.1 Den offentlige pengeslukdiskursen

Denne diskursen er generelt sett negativ til Kunstsilo og betegner prosjektet deretter. Det er særlig det økonomiske aspektet ved prosjektet som diskuteres, og det uttrykkes stor bekymring med hensyn til hvor økonomisk bærekraftig prosjektet er og at det offentlige går inn med investeringer. Det settes også spørsmålstegn ved de regnskapsmessige tallene som legges frem, hvor forventede driftsinntekter og besøkstall anses som urealistisk. Særlig i januar og februar uttrykkes det skepsis til byggebudsjettet, hvor det menes at kostnaden vil bli høyere enn det som er estimert. En leser uttrykker at «All erfaring viser at så store prosjekter som regel ender med betydelige overskridelser» (Hvale, 8. januar)¹¹ mens en annen skriver «Jeg har detaljert informasjon om kostnadsestimatet for ombyggingen av siloen til kunstmuseum, og jeg stusser over at man opererer med et estimat på mellom 500 og 600 mill NOK.» (Larsen, 19. januar). Det uttrykkes også frustrasjon over dette tilsynelatende usikkerhetsmomentet hvor det spørres «Hvor mye skal denne eskapaden koste oss?» (Wilhelmsen, 17. februar).

¹¹ Ettersom alle leserinnleggene er hentet fra samme avis og er publisert i løpet av 2018, har jeg valgt å kun henvise til forfatter og publikasjonsdato i denne delen. Fullstendig oversikt finnes selvsagt i litteraturlisten.

Det siste sitatet i forrige avsnitt kan knyttes til et annet interessant funn, hvor flere er under oppfatning av at det er det offentlige som skal betale hele regningen. I et lengre leserinnlegg skrevet av Brandsdal på et senere tidspunkt i debatten uttrykker han følgende «Mer enn 500 millioner for en kunstsilo, der mesteparten finansieres av det offentlige er jeg veldig imot. På toppen av dette kommer ekstreme årlige tilskudd fremover, også fra det offentlige. En ting er at det offentlige skal bidra til kunst og kultur, men at dette skal gjøres ukritisk, uten kvalitetssikring, er jeg og mange flere imot» (Brandsdal, 13. februar). En annen leser skriver at «...jeg mener det er helt vilt å bruke over en halv milliard av skattebetalernes penger til slikt tull» (Viki, 17. januar) og to Frp-politikere kommenterer videre: «Hvorfor skal vi bruke 530 millioner på å ødelegge kornsiloen med moderne kunst som på lang sikt ikke tilhører kommunen?» (Lossius-Skeie og Andersen, 25. juli). I disse innleggene legges det opp til at hele kostnaden skal betales med offentlige midler, men også at disse offentlige midlene egentlig tilhører «skattebetalerne», «oss» eller «vi» hvor det dermed blir feil å prioritere et slikt prosjekt. Det konstateres at «Prosjektet 'Kunstsiloen' er uforsvarlig pengebruk» (Aslaksen, 13. januar).

Videre så settes det spørsmål ved forventede besøkstall til det fremtidige museet. En innsender regner seg frem til at det estimerte besøkstallet på 150.000 årlig betyr minst 410 besøkende hver dag. «Selv 150.000 besøk, er det mulig? Det synes å skyte litt vel høyt» (Knutsen, 17. januar). Forventet besøkstall blir også brukt til å sette tvil ved Kristiansand som turistby. «Men at han [Fuglestad] skal klare å sjarmere 146.000 flere til å betale for besøk ved SKMU, når vi vet hvor mange som besøkte Munch og Astrup Fearnly med deres verdenskjente verk, og som vi i bittelille Kristiansand bare kan drømme om å komme i besittelse av, fremstår for meg som rent bedrag av virkeligheten» (Salvesen, 5. januar). En annen leser skriver «Nå er nå realiteten slik at Agder-fylkene har godt og vel 200000 innbyggere. Oslo og omegn har ca 1 million innbyggere. Uten å overdrive må en vel kunne si at Oslo er en større turistby enn Kristiansand.» (Hvale, 5. februar), «Med hensyn til Kunstsiloen må man undre seg over ambisjonen om, at Kunstsiloen skal bli et fyrtårn for landsdelen. Det er ekstremt tvilsomt, at utenlandske turister vil valfarte dertil» (Grønlund, 11. mai).

5.2.2 Kameraderidiskursen

Denne diskursen kan til en viss grad forstås som en forlengelse av den forrige, ettersom den også er kritisk til Kunstsilo og generelt sett negativ til prosjektet. Forskjellen her er at den har

et større fokus rettet mot diverse aktører knyttet til det kommende museet og bruker Kunstsilo som en symbolsk måte å snakke om maktstrukturer i Kristiansand på. Den maler et bilde av en elitepreget kameraderikultur i byen og setter spørsmål til legitimiteten av de politiske beslutninger som blir tatt. Kunstsilo ansees i denne diskursen som et kulturtilbud for byens makthavere. «Det er liten tvil om at offentlig pengebruk engasjerer, spesielt når investeringene fremstår som ren pleie av elitens ‘minglekrets’» (Salvesen, 5. januar). «Minglekretsen» som innsenderen refererer til blir blant annet omtalt i denne diskursen som «fiffen» og «Gutteklubben-grei». Dette er negativt ladede betegnelser som i norsk kontekst sikter til noe som ikke er åpent for alle, men begrenset til et fåtall mennesker som passer inn i en gitt ramme. For å belyse fiffen-begrepet ytterligere, trekker jeg frem en artikkel fra kulturseksjonen hvor Einar Øgrey Brandsdal blir spurt om nettopp dette. «Jeg vet ikke hvordan en fiff ser ut, men jeg ser for meg en person med god økonomi, som kjøper dyr champagne og er opptatt av å kle seg fint. En som liker å sole seg i glansen og være en av de viktige og innflytelsesrike» (Eikeland, 2018c). Videre blir denne gruppen betraktet som en vennekrets med fordelaktige posisjoner i byen. «Forkjemperne for prosjektet, blandingen av privatpersoner, politikere og kulturforkjempere synes å ha private fordeler av hverandre, eller som det også heter ‘Gutteklubben-grei’» (Frey, 20. februar).

I denne diskursen legges det heller ikke skjul på hvem som regnes en del av dette kameraderiet. «Et nettverk av politiske venner, næringsinteresser og familieband står bak planen om å bruke hundrevis av millioner offentlige kroner på Kunstsiloen ved havna i Kristiansand. Tangen er edderkoppen i dette nettverket» (Andresen, 13. februar). I tillegg til Nicolai Tangen, blir også en rekke andre personer beskyldt for å tilhøre denne gruppen. «Ja kunstsiloen blir helt sikkert for eliten, og når man ser navnene på de ikke alt for mange som flagger for siloen, det er nok å nevne navn som Bernander, Grundekjøn, Gerrard med flere, så forstår jeg at disse engster seg dersom prosjektet nå havarerer som det bør!» (Heidenreich, 17. januar). Innsenderen tillegger i dette sitatet tidligere ordfører i Kristiansand, Arvid Grundekjøn, og tidligere statsråd og NRK-sjef, John G. Bernander, et elitestempel. Dette må sees i kontekst av at begge sitter i styret til AKO Kunststiftelse, som har overtatt eierskapet av Tangen-samlingen. Et annet leserinnlegg stiller seg undrende til om styrelederen på Sørlandets Kunstmuseum indirekte oppfordrer til en slik forståelse. «...medisinprofessoren Jan Vincents Johannessen, uttalte på TV for en tid tilbake at knapt 5 % av befolkningen har genuin interesse for kunst – majoriteten er mest opptatt av om bilder på veggen passer til interiøret. En smule arrogant uttalelse som kanskje ga næring til folks oppfatning av elitepreget over Kunstsiloprosjektet (Gitlestad, 22. januar)

I tillegg til å beskrive spesifikke personer innenfor politikk og næringsliv i Kristiansand som en del av byens elite, blir også *Fædrelandsvennen* beskyldt for å være delaktig aktør i denne diskursen. Avisen blir anklaget for å ha gitt Kunstsiloprosjektet ukritisk støtte og det settes spørsmålstegn ved deres evne til å følge sitt samfunnsoppdrag. I begynnelsen av 2018 skriver en innsender i forbindelse med byggeprosjektet at «Må man virkelig håpe på et børskrakk for å sette en stopper for dette? Ser også at Fevennen har problemer med å forstå alt engasjementet mot Kunstsiloen» (Sivertsen, 12. februar). En annen leser skriver litt mer direkte at «Byens elite gjør for tiden – sammen med Fædrelandsvennen – alt som står i deres makt for å sikre byen Kunstsiloen på kaia» (Pedersen, 13. februar). Forestillingen om *Fædrelandsvennen* som ukritisk maktaktør og delaktig i byens kameraderi repeteres videre av Einar Øgrey Brandsdal: «Vi har funnet at Fædrelandsvennen vil ha Kunstsilo for enhver pris, og har etter vår mening kun drevet overflatejournalistikk, og de har ikke gått i dybden til tross for mange spor og henvendelser. Fvn har sviktet sitt samfunnsoppdrag, og dagsorden og punkter i debatten er satt av andre!» (Brandsdal, 13. februar). Mot slutten av sommeren skriver han i et annet innlegg «Min mening er at Fvn har blitt ‘fiffens’ talerør og ‘den vanlige mannen i gaten’ sin stemme er ikke viktig. Lederen i Fvn har valgt å ‘støtte’ både kunstsilo, bompenger og containerhavn-flytting til Vige» (Brandsdal, 29. august).

Til slutt blir Kunstsilo i denne diskursen et argument for å rette kritikk mot kommunens håndtering av prosjektet, hvor det hevdes at beslutningsprosessene i de politiske miljøer ikke har vært demokratiske og at diverse beslutningstakere er inhabile. En leser mener at arbeidsgruppen som ble nedsatt for å utrede blant annet alternative plasseringer for Tangens samling har vært for hurtigarbeidende og at kommunen har sviktet sin aktive opplysningsplikt. Han konkluderer med å skrive at: «Jeg vil gå så langt som å påstå at Kristiansand bystyre har fattet sitt vedtak på et uforsvarlig grunnlag, et grunnlag som også kan bli brukt av andre organer eller til å påvirke andre aktører» (Kleba-Næss, 19. februar). Kritikk mot kommunens informasjonshåndtering skildres også i et leserinnlegg som knytter sammen flere politiske saker i samme tekst. «Kristiansand kommune har i saker den siste tiden som kunstsilo, havneflytting og byvekstavtale/bompenger overhodet ikke informert godt nok [...] Kortene holdes tett til brystes på en del brennhete temaer.» (Mykland, 11. oktober) En annen innsender retter søkelyset mot Cultivas pengebevilgning og skriver «Nå må ikke galskapen få fortsette! Politikere og andre involverte har brukt tabbekvoten og vi, samfunnsborgerne, forventer kloke beslutninger i fremtiden, foretatt av habile beslutningsforfattere» (Flateland, 12. februar). Det pågår også en forestilling om at

beslutningstakerne er uærlige og ute etter egen vinning når det gjelder Kunstsilo. «Det verste for meg er også at politikere og ledere fører folk bak lyset ved å tildekke opplysninger om de virkelige kostnadene, både når det gjelder selve byggeprosjektet og fremtidig drift [...]» (Aslaksen, 21. mars).

5.2.3 Den moraliserende velferdsdiskursen

Den tredje diskursen kan også minne om de to forrige i den forstand at den også innehar en negativ holdning til Kunstsilo, men hvor pengeslukdiskursen og kameraderidiskursen vektlegger henholdsvis økonomi og aktørskap, tillegger velferdsdiskursen et moralespekt. Den hevder at Kunstsilo er feil prioritering av offentlige midler fordi det finnes andre ting som er riktigere å bruke penger på. Videre setter den museet som motsetning til en rekke andre satsningsområder som betegnes som mer folkelige og derav viktigere å prioritere. Det eksisterer altså en sterk moralsk holdning om at Kunstsilo må vike for prosjekter som anses som mer trengende. I et leserinnlegg som kommenterer en reportasje fra *Dagsrevyen* hvor det fremkommer at en pengeinnsamling til den ideelle organisasjonen Sykehusklovnene har påbegynt skrives følgende «Jeg er ikke imot å bruke penger på kunst, men blir det ikke litt feil når det må kronerulling til for at kommunen skal ha råd til sykehusklovnene?» (Fidjeland, 5. januar). En annen leser peker på flere områder som hun frykter kan forsømmes: «Resultatet kan bli at kommunen må subsidiere det fremtidige kunstmuseet så mye at det kan gå utover støtte til vanskeligstilte grupper, styrkingen av eldreomsorgen, kollektivsatsning, gratis skolemat, for å nevne noe.» (Aslaksen, 21. mars) En tredje henvender seg mer direkte til kommunen: «Kutt ut unødvendige ideer som kunstsilo og store havneplaner [...] Gi oss gode skoler – god eldreomsorg – fremkommelige veier – gode løsninger for vann- og strømtilførsel – så holder det for de fleste av oss.» (Pedersen, 9. oktober). Det etterspørres også hvor midler til andre kultursatsninger har blitt av og en leser mener at «...tilskuddene ser ut til å flyte i strie strømmer når det gjelder kunst og tradisjonell kultur, [...] men hva med idretten? [...] Byen er i ferd med å svikte de mange tusen barn og unge samt frivillige som holder idrettshjulene i gang.» (Heidenreich, 8. desember)

Et annet interessant funn er at denne diskursen i større grad enn de andre diskursene omfavnes av politiske representanter, som rettferdiggjør sin kritikk av Kunstsilo ved å karakterisere den som moralsk uforsvarlig. Det er særlig partiene Demokratene og Fremskrittspartiet som bemerker seg her ved å knytte den opp som motsetning til andre konkrete saker. Gruppeleder for Demokratene i Kristiansand, Vidar Kleppe, skriver følgende: «Kunstsiloen må skrinlegges når Kristiansand kommune ikke har sykehjemsplass til personer som nærmer seg 100 år»

(Kleppe, 1. september). I et annet leserinnlegg setter han Kunstsilo opp mot idrettshallen Idda Arena. «Demokratene mener faktisk at å få ordnet i nødvendige økonomiske bevilgninger til et nytt vant/sikring på Idda Arena på langt under én millioner [sic] - er langt riktigere og viktigere en å få på plass hele 530 millioner til kunstsiloen» (Kleppe, 8. september). Sentralstyremedlem for Demokratene i Norge, Jorunn Aselle Olsen, uttrykker frustrasjon over kommunens bevilgning på 50 millioner til Kunstsilo ved sette det opp mot en dyrevernsorganisasjon som fikk avslag om pengestøtte. «[...] skarve 200.000 til dyr kunne dere ikke bevilge! Men 50 millioner derimot, til kunstsilo! For meg virker det som ett tåpelig prestisje-prosjekt! Bruk heller litt mere penger på de eldre og trengende!!» (J. Olsen, 19. januar) I et annet leserinnlegg følgende høst gjør hun et poeng ut av regjeringens bevilgning på 175 millioner fra statsbudsjettet til kunstmuseet. «Mens de bevilger 175 millioner til en kunstsilo i Kristiansand. Forstå det den som kan. Jeg kan det ikke. Arrogansen dagens regjering har for de syke og fattige i Norge har vært en gedigen nedtur [...]» (J. Olsen 16. oktober).

Videre så uttrykker representanter fra Fremskrittspartiet bekymring etter en rekordvarm sommer og setter Kunstsiloprojektet som en motsetning til Kristiansands matvaresikkerhet. «I en slik situasjon med rekordtørke i hele Skandinavia ville det være svært uklokt å omgjøre kornsiloen i Kristiansand til kunstmuseum, så kalt «kunstsilo». Det riktige vil være å oppgradere kornsiloen til det den var tiltenkt: Å lagre korn og såkorn av beredskapshensyn, noe som gir mulighet til å stabilisere forsyning og priser» (Lossius-Skeie og Andersen, 26. juli). Kunstsilo blir i et annet leserinnlegg betraktet som en sydebukk som frarøver Mandals befolkning sykkelrittet Tour des Fjords. «Hvordan kan det være lettere å finne 25 millioner til et prestisjeprosjekt i Kristiansand på fylkesbudsjettet, men ikke mulig å finne 600 000 i kommunebudsjettet til en folkefest i Mandal?» (Andersen, 25. oktober). Mot slutten av året skrives et lengre leserinnlegg med tittelen «Kamp mot rus, depresjon og selvmord» hvor det fremkommer at Mental Helse i Lillesand har ettersøkt et bedre medikamentfritt tilbud innen psykisk helse. «Det er noe galt når det gis 175 millioner kroner til kunstsilo etter rekordtørka, mens det går tregt med å få én million til et pilotprosjekt som potensielt kan få køen ned på legevakten over hele landet» (Lossius-Skeie, 19. desember).

5.2.4 Den næringsinteresserte diskursen

I motsetning til de tre andre diskursene anser *den næringsinteresserte diskursen* Kunstsilo som et svært positivt tilskudd til Kristiansand, hvor de kommersielle aspektene ved prosjektet vektlegges sterkt. Det snakkes om attraksjonsutvikling, verdiskapning og økt internasjonal

trafikk. Det menes at Kunstsilo vil skape økonomiske ringvirkninger i Kristiansand og omegn som vil resultere i økte inntekter til byen i form av nye arbeidsplasser. Aktørene som fremmer denne diskursen består i større grad enn tidligere av personer i norsk næringssektor, hvor Kunstsilo betraktes som en potensiell attraksjon og en fremtidig inntektskilde. En leser skriver «Kunstsiloen vil skape næringsmessige ringvirkninger med nye arbeidsplasser og økt aktivitet.» (Jahr, 13. februar). Dette perspektivet repeteres i et annet leserinnlegg publisert samme dag. «Nå håper jeg flest mulig av byens borgere kan bli positive til Kunstsiloen og se dette som et godt tiltak for å gjøre byen til et attraktivt reisemål, og dermed gi mange nye arbeidsplasser» (Kvanes, 13. februar). En tredje leser tillegger: «Bidrag til dette gir ikke bare økte inntekter og sysselsetting for og i næringslivet, men også i siste instans økte skatteinntekter for en by. Relatert til dette vil Kunstsiloen sammen med nabolaget Kilden utgjøre folkemagneter byen kan være stolt av.» (Kvanvig, 2. februar).

I denne diskursen uttrykkes det også et ønske om å styrke Agder som region, hvor gjennomføringen av Kunstsiloprojektet sees som en måte å oppfylle dette på. Fylkesvaraordfører Tore Askildsen skriver i et lengre leserinnlegg om viktigheten av kultur i et vekst- og utviklingsperspektiv, hvor kulturinstitusjonene i Kristiansand settes som premiss for byens videre utvikling og attraktivitet. «Med Kunstsiloen som Kildens nærmeste nabo og Vest-Agder-museets nye formidlingsbygg på den samme øya, kan Odderøya bli et kulturelt kraftsenter av nasjonalt og internasjonalt format» (Askildsen, 6. januar). Dette perspektivet deles også av regiondirektør for NHO Agder, Siri Mathisen. Hun skriver at: «Etableringen av Kunstsiloen er et ambisiøst grep med potensial til å bli en attraksjon som tiltrekker seg interesse og engasjement langt utover de mest kunstinteressertes rekker [...] Kunstsiloen kan bli et varig symbol på hva vi som felleskap evner å skape i denne regionen» (Mathisen, 13. februar). Tidligere statsråd og NRK-sjef, John G. Bernander, og tidligere ordfører, Arvid Grundekjøn, konkluderer med at: «Håndterer vi dette riktig kan Kunstsiloen, SKMU med Tangen-samlingen, bli et kulturelt løft, ei vitaminsprøyte for reiseliv og næring og et fyrtårn for byen og Sørlandet.» (Bernander og Grundekjøn, 12. januar)

Perspektivet om Kunstsilo som en turistmagnet og viktig del av byrommet deles også av en rekke personer som jobber med næringsbaserte tjenester i Kristiansand. Leder av USUS (næringsklynge for reiseliv-, kultur- og opplevelsesnæring på Sørlandet), Heidi Sørvig, vektlegger de arkitektoniske aspektene ved selve bygget og prosjektets potensial til å skape internasjonal anerkjennelse: «Med etableringen av Kunstsiloen viser vi at vi har tydelige ambisjoner om å skape noe som har kraft til å skape ny trafikk, og som har potensial til å gi

internasjonal oppmerksomhet til Kristiansand og Sørlandet [...] Eksepsjonell arkitektur i kombinasjon med kunst og kultur har en særdeles sterk trafikkskapende verdi» (Sørvig, 10. januar). Dette synet deles videre i et leserinnlegg skrevet av styret i Kvadraturforeningen i Kristiansand. «Vi opplever kunstsiloen som et visjonært og spennende prosjekt som vi tror vil være med å styrke Kvadraturen som opplevelsessentrum» (Hodne mfl., 8. februar).

Kunstsilo blir i denne diskursen også en måte å snakke om Kristiansand som destinasjonsby og hvilken betydning den kan få for at byen skal bli kjent for annet enn hva den er i dag. En leser skriver «Kristiansand og Kunstsiloen vil bli Sørlandets svar på New York og Empire State Building eller Operahuset i Sydney eller London Eye.» (Jensen, 14. februar). I leserinnlegget «På høy tid å oppdatere fortellingen om Sørlandet!» uttrykkes det også et ønske om at Kristiansand skal være kjent som mer enn en barne- og sommerby, hvor leseren spør: «Istedenfor å være Norges Florida, hva med å heller bli til Norges California? Teknologibyen? Innovasjonsbyen? Miljøbyen? Kunstbyen?» (Øygarden, 15. august). Dette ønsket deles også av daglig leder i Kristiansand kunsthall, Cecilie Nissen, og direktør ved Bomuldsfabrikken kunsthall, Harald Solberg, som i et annet leserinnlegg mener at Sørlandet har beveget seg vekk fra «det mørke fastland» og «bibelbeltet». De konkluderer med at «Kunstsiloens arkitektoniske muligheter har potensial til å skape en attraksjon som løfter både Kristiansand og Sørlandet [...] Dette vil bli Sørlandets absolutt mest markante signalbygg, la oss slå ring om Kunstsiloen og bygge fremtidens kunstmuseum» (Nissen og Solberg, 12. februar).

5.2.5 Den samfunnsorienterte kunstdiskursen

Et tema som stort sett utelates i de andre diskursene er selve kunsten og dens betydning for samfunnet og individet. Aktørene i denne diskursen består i større grad en tidligere av personer fra akademia og kunstverdenen. I de tidligere diskursene blir Kunstsilo hovedsakelig diskutert i monetære verdier, men i *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* blir Kunstsilo en måte å snakke om kunst som en essensiell del av menneskets utvikling og dannelsesreise, hvor det nye museet fremmes som et demokratisk symbol på allmen- og tilgjengeliggjøringen av kunst for kommunens befolkning. Dette perspektivet tydeliggjøres i et leserinnlegg skrevet av tidligere Kilden-direktør Beintin Baardson: «Et hvert samfunns nivå, kreativitet eller kvalitet måles på dets kultur. Slik har det alltid vært, og slik vil det alltid være. Det er derfor kulturarenaer er blitt et folkekrav, fellesskapet vet at en forutsetning for personlig vekst og kollektiv utvikling er nøye forbundet med profesjonelle institusjoner som bedriver aktiv kunst- og kunnskapsformidling.» (Baardson, 16. januar). Dette synet deles av en annen leser

dagen etterpå, som i en litt mer kortfattet versjon uttrykker: «Alle landsdeler bør ha en stor, raus og kraftfull kunstinstitusjon.» (Steine, 17. januar). Det skrives også hvilken verdi kulturtiltak har for både Kristiansand og omegn. «Kunstsilo kan bli ein slik stad der undring og grobunn både for folk frå Kristiansand og frå distriktet. Til og med for oss frå Iveland! Eg gler meg!» (Ubostad, 23. februar).

Det fremmes videre et syn om kunst som berikende for individet og dens potensiale til å utfordre eget sinn. Billedkunstneren Per Fronth uttrykker dette i et lengre leserinnlegg, hvor han blant annet skriver om kunsten som: «...til syvende og sist et verdivalg. Hva vektlegger vi egentlig når vi bygger oss selv, våre eldre og våre barn? [...] Allerede idag utfordrer Kunstsiloen oss; vårt mot og vår fremtidstro. På å satse på oss selv – på vår tid og våre kjerneverdier.» (Fronth, 23. januar). Leder av Kulturstyret i Kristiansand, Terje Næss, mener videre at Kunstsilo vil bli «En skattkiste for nysgjerrighet, opplevelse og ny kunnskap. Lik en bokhylle med tusenvis av titler og magi. Et kunstgalleri å vokse i, som livet selv.» (Næss, 20. januar). En annen oppsummerer i sitt leserinnlegg: «Hvis vi ikke investerer i Kunstsiloen vil innbyggerne på Sørlandet leve videre i beste velgående. Hvis vi derimot velger å investere i Kunstsiloen vil hvert enkelt individ bli utfordret og beriket. Kunst er til for å skape bølger.» (Klauset, 29. januar). Billedkunstneren Jan Freuchen kommenter til slutt «I Kristiansand er det handel og underholdningsøkonomi som lenge har fått dominere vår selvforståelse. Det bør ikke være forbeholdt de få å kunne utvide verktøykassa, og nettopp derfor er byggingen av Kunstsilo et demokratisk prosjekt – som jeg skulle ønske fantes i byen da jeg vokste opp.» (Freuchen, 6. februar)

Denne diskursen tar også et oppgjør med forestillingen om at kunst kun er for de få. I leserinnlegget «Er kulturen kun for 'fiffen'?» skriver en rektor ved barne- og ungdomsskole i Oslo om kunsten og kulturens verdi for barn og presiserer ««Barn og unge trenger alt innen det utvidete kulturbegrepet for å utvikle hele seg: idrett, musikk, dans, ulike kunstslag» (Tallaksen, 6. februar). En annen leser skriver «Jeg kjører en kommunegrå Skoda og regnet meg ikke som en del av fiffen. Likevel mener jeg kunst er viktig. Om jeg personlig forstår og liker alt det som vises frem og stilles ut, det ser jeg på som underordnet. Våre liv og vårt samfunn blir fattigere uten en betydelig investering i kunst.» (Vestøl, 19. februar)

Til slutt vil jeg nevne en interessant observasjon. *Den samfunnsorienterte kunstdiskursen* stiller seg stort sett positiv til Kunstsilo (mer om dette i neste delkapittel), men i noen tilfeller så inneholdt leserinnlegg med denne diskursen også en negativ holdning til *den*

næringsinteresserte diskursen. Kunstens verdi blir ansett som viktigere enn de økonomiske aspektene tilhørende Kunstsilo, og det uttrykkes kritikk mot kommersialiseringen av prosjektet som fremmes i foregående diskurs. Forfatter Sigurd Tenningen skriver følgende: «Mine egne kvaler når det gjelder Kunstsiloen går derfor ikke på reisingen av bygget i seg selv, men på måten de framtidige planene kommuniseres i media [...] I stedet for å diskutere det kulturelle innholdet i museet, brisker man seg med takhøyde, publikumstilstrømning og beliggenhet – som om dét alene kunne rettferdiggjøre satsningen.» (Tenningen, 16. januar). Tidligere SV-politiker i Kristiansand, Melissa Lesamana, uttrykker et lignende budskap: «Silomuseet er heldigvis mye, mye mer, og burde ikke nedgraderes til å skulle fremstå som en kommersiell underholdningsmaskin med rot i et så smalt, men enestående konsept som Tangensamlingen.» (Lesamana, 19. januar). Videre konkluderer en forskningsgruppe fra fakultetet for kunstfag ved UiA i et felles leserinnlegg: «De store summene det koster å bygge vil da etter hvert kanskje kunne gi avkastning i kroner og øre, men viktigst av alt i en mer verdifull valuta, som ikke kan måles og telles, men som virker i kropp og sinn lenge etter museets åpningstid.» (Skregelid et al., 25. januar).

5.2.6 Den filosoferende debattdiskursen

Den siste diskursen tar et steg tilbake og betrakter selve debatten på et overordnet nivå. Kunstsilo blir i dette tilfellet brukt som eksempel til å diskutere offentlig debatt, argumentasjonsmåter, ytringsfrihet og andre demokratiske verdier. I denne diskursen finnes det ikke nødvendigvis en positiv eller negativ forestilling om Kunstsilo, men den inneholder en blanding av optimisme og bekymring tilknyttet måten det offentlige ordsiftet har etablert seg på i både *Fædrelandsvennen* og sosiale medier i en Kunstsilo-sammenheng. Denne diskursen inneholder også en forestilling om Kunstsiloens forkjempere og motstandere. Sosiolog Anders Skaia skriver følgende «Byen er splittet. En stor skare av virkelig troende modernister, med en rettviseende kompasskurs mener at kunsten vil dra nordmenn og utlendinger mann av huse for å få et lysglimt av modernismen. En like stor skare av vantroende mener kunstsiloen er vulgær gigantomani og at kommunens pengesekk heller må brukes i samsvar med nåtidens sosiale evangelium, nemlig på de syke og gamle» (Skaia, 17. april).

Denne diskursen inneholder som sagt både glede og bekymring over debattens utvikling. En optimistisk leser skriver for eksempel: «Takk milliardær Nicolai Tangen for ditt sjenerøse bidrag til oppvåkningen. Og takk millionær Einar Øgrey Brandsdal for at du valgte å stå på folkets side mot makta, fiffen og kultureliten» (Stoveland, 17. januar). En annen leser anser

også Brandsdals medvirkning i debatten som en positiv vekkelse av byens borgere. «Brandsdal og hans våpendragere har satt seg mål om å stoppe det de anser som elitens galskap på Silokaia, og skyr ingen midler i korstoget mot Kunstsiloen. Alle kanaler benyttes og tastaturene gløder. Det spennende paradokset er at de gjør byen – og de som drømmer om noe nytt og stort på Silokaia, en stor tjeneste [...] Uten levende debatter stopper mye, og mangfoldet blir begrenset.» (Røiseland, 19. januar)

Leserinnleggene med en mer pessimistisk tone i denne diskursen uttrykker en oppgitthet over måten debatten har utviklet seg på i sosiale medier, hvor det særlig er språkbruken som ligger til grunn for bekymring. «På nettet er det ikke måte på hvilke karakteristikk de ulike aktørene er blitt tildelt, enten de tilhører ‘fiffen’, ‘eliten’, eller ‘de veletablerte’. Og de som står for utdelingen av karakterer uttaler seg, ifølge dem selv, på vegne av Kristiansands øvrige befolkning. Er det virkelig slik at vi ‘vanlige’ kristiansandere kan stille oss bak disse skriveriene? Synes vi det er en ok måte å kommunisere på?» (Bjørneseth, 24. januar) En annen leser trekker paralleller til det politiske klimaet i USA. «I forrige uke kjørte jeg forbi en Trump-shop i et veikryss i Florida; vel hjemme i Kristiansand skjønner jeg at Trump-stilen nå er gangbar mynt i kulturdebatten i min fødeby. [...] Selv er jeg rystet over silomotstandernes språkbruk i debatten, både i sosiale medier og i Fædrelandsvennens kommentarfelt.» (Jakhelln, 10. februar)

Mot slutten av året vendes oppmerksomheten i denne diskursen mot Facebook-siden *Sørlandsnyhetene*. Den selverklærte nyhetssiden fikk i løpet av 2018 mye oppmerksomhet for dens alternative dekning av en rekke politiske saker i Kristiansand, og Kunstsiloprosjektet var deriblant en av sakene som sto høyt på forumets agenda. Flere av innleggene er skrevet anonymt, men det ble etterhvert kjent at Brandsdal bidro til sidens utvikling gjennom sponsede midler (Zähler, 2018). Leserinnleggene i *Fædrelandsvennen* anklager Facebook-siden for å ødelegge demokratiet. «Demoniseringen av politiske meningsmotstandere er noe av det farligste vi kan holde på med. Forenklingen Sørlandsnyhetene holder på med bidrar ikke til noe annet enn å skape misforståelser og hat [...] Hva tenker Sørlandsnyhetene at demokratiet blir hvis man blir utsatt for personangrep når man ytrer seg?» (Handegard, 12. desember). En annen innsender mener at Facebook-sidens debatt om Kunstsilo drar samfunnet i feil retning. «Kunstsilo og dens pengebruk må gjerne diskuteres hvis noen ønsker det. Men for dette har vi bystyret, fylkestinget og Stortinget [...] SN skaper mistillit og ødelegger verdiene samfunnet bygger på – anonymt og gjennom feilaktige gjentakelse av løgn og pløyer dermed marked for galskap og ekstremisme.» (Schreck, 19. desember)

5.2.7 Hvordan fremtrer de sosiale strukturene som styrende for debatten?

Innledningsvis viste jeg til Gregory Batesons begrep *schismogenese* som en måte å forstå hvordan grupper under samme læresetning kan ha ulike politiske synspunkt som fører til en avstandssøkning dem i mellom. I teorikapittelet betrakter jeg Norges egalitære samfunnsstruktur og videre den moralske vektleggingen av det likhetsorienterte og folkelige som det tredje nivået i Faircloughs modell, de sosiale strukturene. Dette kan dermed også forstås som en felles læresetning. I min beskrivelse av de seks diskursene om Kunstsilo ovenfor ser man tydelig at de sosiale strukturene inntreffer som overordnet i debatten, hvor argumentene ofte fremmer en likhetstankegang og folkelig appell. Det interessante er at ettersom diskursene begrunnes med ulike innfallsvinkler gir dette dermed uttrykk for en polarisert debatt.

I *den offentlige pengeslukdiskursen* gjentas ytringer om at prosjektet er for risikofyllt, for dyrt og direkte uforsvarlig av det offentlige å bevilge penger til. Det eksisterer dermed en forestilling om at offentlige budsjetter må utøve en kritisk holdning og være i stand til å kvalitetssikre finansiering av slike prosjekter, ettersom de offentlige midlene består av folkets skattede penger. I *kameraderidiskursen* anvendes den egalitære tankegangen til å utøve forakt mot en skissert elitekultur i Kristiansand og til å sette spørsmål ved de demokratiske prosessene rundt prosjektet. Denne diskursen trekker også noen paralleller til Haarr og Krogstads studie (2.2) om forestillinger om den norske kultureliten i media, hvor det ble dokumentert stort sett negative assosiasjoner til denne gruppen. I *den moraliserende velferdsdiskursen* blir Kunstsilo argumentert som en motsetning til mer folkelige og dermed moralsk legitime prosjekter som eldreomsorg, idrettsbaner og skoler. På samme måte som intervjuobjektene i Skarpenes sin studie (2.1) vektla det folkelige fremfor det «borgerlige», ser man også at denne diskursen inneholder forestillinger om hva som faktisk er moralsk legitimt å bruke penger på. Disse diskursene har til felles at de gjenspeiler en negativ forestilling om Kunstsilo, hvor argumenter knyttet til likhet og moral styrker denne gjenspeilingen.

Det blir også brukt en likhetstankegang til å fremme positive forestillinger om Kunstsilo. I *den næringsinteresserte diskursen* legges det vekt på hvordan prosjektet vil styrke Kristiansand i form av flere arbeidsplasser og hvordan dette vil bringe økonomiske ringvirkninger til hele regionen. Kunstsilo anses dermed som et felles gode for alle. *Den samfunnsorienterte kunstdiskursen* betrakter hovedsakelig tilgjengeliggjøringen av kunsten

som det menes Kunstsilo vil føre til, som berikende og utvidende for individets kropp og sinn. Denne berikelsen uttrykkes også som et gode for hele samfunnet. Til slutt anvender *den filosoferende debattdiskursen* prinsipp om demokrati til å fremme viktigheten av mangfold i debatt, men den uttrykker også bekymring med hensyn til hvilken grad ordskiftet ødelegger verdiene som demokratiet er bygget på.

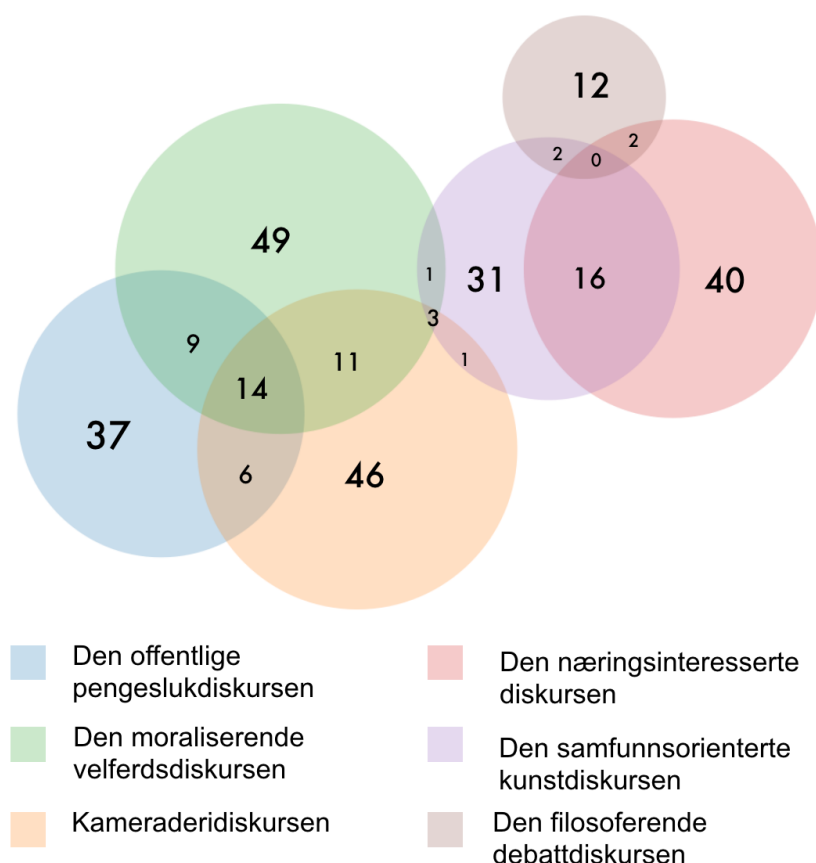
Det er tydelig at de seks diskursene om Kunstsilo styres av en felles tankegang, men deres ulike forutsetninger resulterer i at sterke motsetninger skapes. Som Fairclough (2003, s. 124) selv skriver så vil de ulike forestillingene avhenge av menneskers sosiale og personlige identiteter, posisjon i samfunnet og relasjoner til andre mennesker. I leserinnleggene om Kunstsilo ser man at ulike politiske aktører, næringspersoner, akademikere, kunstnere og andre samfunnsborgere ofte direkte kan knyttes til verdensaspektene som deres bakgrunn representerer: personer fra næringssektoren fremmer Kunstsilo som et positivt prosjekt grunnet dens potensial til økonomiske ringvirkninger, mens politiske representanter som er kritiske til prosjektet mener det kan gå på bekostning av deres egne hjertesaker som eldreomsorg og sykkelritt. Begge disse tilnærmingene inneholder ønsker om bedre goder for felleskapet, men ettersom de er rotfestet i ulike utgangspunkt skapes dermed en polarisering.

I forrige avsnitt poengterte jeg at de seks diskursene kan forstås som representasjoner fra ulike verdensperspektiv, men det er likevel noen representasjoner som vil ligne mer på hverandre enn andre. I denne oppgaven er det særlig forståelsen av Kunstsilo som noe negativt eller positivt som enten kan knytte eller distansere disse perspektivene. Diskursene kan dermed forstås som å ha større eller mindre sammenheng med hverandre, som videre vil være utslagsgivende for hvordan polariseringen har kommet til uttrykk i denne debatten. I neste delkapittel ønsker jeg å undersøke dette nærmere og vil dermed svare på mitt siste forskningsspørsmål: *Hvordan komplementerer, konkurrerer og dominerer diskursene hverandre?*

5.3 Diskursenes størrelse, overlapp og utvikling over tid

I forrige delkapittel presenterte jeg seks diskurser om Kunstsilo som har oppstått i løpet av 2018 i *Fædrelandsvennens* meningsseksjon. Videre vil jeg drøfte deres størrelse og sammenheng med hverandre. I min kartlegging av leserinnlegg i Excel, ble det mulig å si noe om diskursenes antall, altså hvor mange leserinnlegg som inneholdt for eksempel *den offentlige pengeslukdiskursen*. Ved å fargekode diskursene, ble det også visuelt tydelig at selv om diskursene hadde forskjellige tilnærminger til Kunstsilo, så inneholdt enkelte leserinnlegg

kombinasjoner av diskurser hyppigere enn andre. Eksempelvis så dukket *den offentlige pengeslukdiskursen* ofte opp i leserinnlegg som også inneholdt *den moraliserende velferdsdiskursen*. Denne overlappingen (eller fraværet av den) gjorde det videre mulig å danne et bilde om diskursene kunne forstås som komplementære eller konkurrerende mot hverandre. Fargekodene i Excel ble videre omgjort til tallverdier som deretter ble kodet slik at diskursenes størrelse og overlapp med hverandre ble mulig å presentere i et leservennlig venndiagram. Dette presenteres i figur 12. Jeg vil videre belyse flere interessante funn.

Figur 12: Illustrasjon av diskursenes tallmessige størrelse og overlapp med hverandre.¹²

I dette venndiagrammet ser man at *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* er de tallmessig største, hvor førstnevnte dukker opp i totalt 49 leserinnlegg, mens sistnevnte diskurs er å finne i totalt 46 leserinnlegg. *Den offentlige pengeslukdiskursen* og *den næringsinteresserte diskursen* er omtrent like store, med henholdsvis 37 og 40 forekomster i leserinnleggene. De to minste diskursene består til slutt av *den samfunnsorienterte kunstdiskursen*, med 31 observasjoner, og *den filosoferende debattdiskursen* med 12 observasjoner.

¹² Disse verdiene har jeg kommet frem til ved hjelp av kvantitativ metode. Det må likevel presiseres at figuren er et produkt av måten jeg har valgt å kategorisere de ulike diskursene og kan dermed kun forstås som et bilde av min tolkning. Dette vil også være gjeldende for figur 13.

5.3.1 De samlede motstandsdiskursene

Når jeg beskrev hver diskurs tidligere i analysen, oppga jeg om den var negativ eller positiv til Kunstsilo. Jeg kom frem til at *den offentlige pengeslukdiskursen*, *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* inneholdt kritiske forestillinger om Kunstsilo, med andre ord kan disse diskursene betraktes som *komplementære*. Som venndiagrammet illustrerer, er det tydelig at disse diskursene også henger tett sammen. Man ser eksempelvis at av de 37 innleggene som inneholder *den offentlige pengeslukdiskursen*, så inneholder 9 av dem også *den moraliserende velferdsdiskursen*, mens 6 inneholder *kameraderidiskursen*. 14 leserinnlegg inneholder alle tre diskurser. Det vil si at det totalt er 8 leserinnlegg som kun inneholder pengeslukdiskursen alene. Hvis man bruker samme resonnement på de to andre diskursene, ser man at *den moraliserende velferdsdiskursen* kun dukker opp uten de andre i 11 leserinnlegg. *Kameraderidiskursen* står også for seg selv i kun 11 tilfeller. Alle tre diskursene forekommer altså oftere i kombinasjon med hverandre enn hver for seg i leserinnleggene. Med andre ord, når disse diskursene kombineres i ett leserinnlegg vil den inneha et stort retorisk potensial. Jeg illustrerer med et eksempel: Den 5. januar skriver en leser først i detalj hvilken stor pengerisiko som er tilknyttet prosjektet og mener videre at Cultivas bevilgning på 100 millioner til Kunstsilo er et brudd på stiftelsens vedtekter. Han poengterer til slutt «...Cultiva skal være et fond som favner allmenheten i Kristiansand, ikke et fond som skal bygge trekkplaster for eliten og dens minglevenner i Europa» (Salvesen, 5. januar). Her refererer leseren først til økonomiske risikomomenter og uttrykker deretter at Kunstsilo ikke er et folkelig prosjekt ettersom den kun omfavner «eliten». I dette innlegget styrker de ulike diskursene innsenderens argumenter som dermed kan skape en ytterligere polarisering.

5.3.2 De splittende forkjemperdiskursene

Et interessant funn i de tre resterende diskursene er at selv om de kan forstås som komplementære, fremstår de likevel som mer splittet om Kunstsilo enn diskursene jeg beskrev i forrige avsnitt. Først og fremst ser man at ingen leserinnlegg inneholder alle tre diskurser. I tillegg så forekommer *den næringsinteresserte diskursen* og *den filosoferende debattdiskursen* oftere i leserinnlegg alene enn i kombinasjon med hverandre. Den største diskursen av de tre, *den næringsinteresserte diskursen*, er utelukkende positiv til Kunstsilo og dukker opp i totalt 40 leserinnlegg, hvor den i 22 tilfeller står alene. Det kan med andre ord virke som om aktørene i denne diskursen, i sin iver etter økonomisk verdiskapning og internasjonal oppmerksomhet, glemmer å inkludere kunstens egenverdi for samfunnet og individet som en del av sitt argument. Videre så har *den filosoferende debattdiskursen* en

nøytral tilnærming til Kunstsilo og forekommer i 12 leserinnlegg, hvor den kun kan betraktes som positiv til Kunstsilo når den kombineres med de to andre diskursene, som skjer 4 ganger. For eksempel, en leser skriver først «Vil kunstsiloen bli verdens undergang? Eller en ny, kulturell fødsel for Kristiansand?» men uttrykker avslutningsvis «Om en stund kan vi sitte på kafeen med en kaffe latte i toppetasjen på kunstsiloen og si: Hva var det vi sa.» (Skaiå, 17. april). Disse to diskursene kan dermed også forstås som komplementære, men i mindre grad enn diskursene med en negativ holdning til Kunstsilo.

Til slutt så ser man at *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* skiller seg ut fra alle diskursene, ettersom den er den eneste som overlapper med totalt fire diskurser. Når den kombineres med *den næringsinteresserte diskursen* eller *den filosoferende debattediskursen* vil den være komplementerende til disse to, og betrakte Kunstsilo i et positivt lys. Dette forekommer i totalt 18 leserinnlegg. I 7 leserinnlegg opptrår den alene. Som jeg viste til i den kvalitative beskrivelsen av denne diskursen (5.2.5), så inneholder noen av leserinnleggene også en negativ holdning til *den næringsinteresserte diskursen*, som bidrar med å forsterke sprikene mellom disse tre. I tillegg ser man også at *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* overlapper med *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen*. Dette forekommer i totalt 4 leserinnlegg, og her vil faktisk *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* bidra til å svekke fremstillingen om museet som en tilgjengeliggjør av kunsten for allmenheten. Eksempelvis, i leserinnlegget «Kulturmidler på ville veier?» uttrykker leseren en frustrasjon over dagens skolesystem: «Skal vi gi våre barn og unge, og ikke minst samfunnet noe nyttig, må vi løfte kultur, kunst og musikk, sport og liknende inn i skolen på en mye sterkere måte en dagens system». Kunstsilo blir deretter satt i et motsetningsforhold til skolens mangel på kulturinnhold. «Hvorfor ikke satse på dette fremfor å bruke hundrevis av millioner på en gammel silo? [...] Et kunstsilo i byen kommer det noen få til gode, [...] det må heller investeres penger der hvor alle barn får utbytte» (Halvorsen, 27. januar).

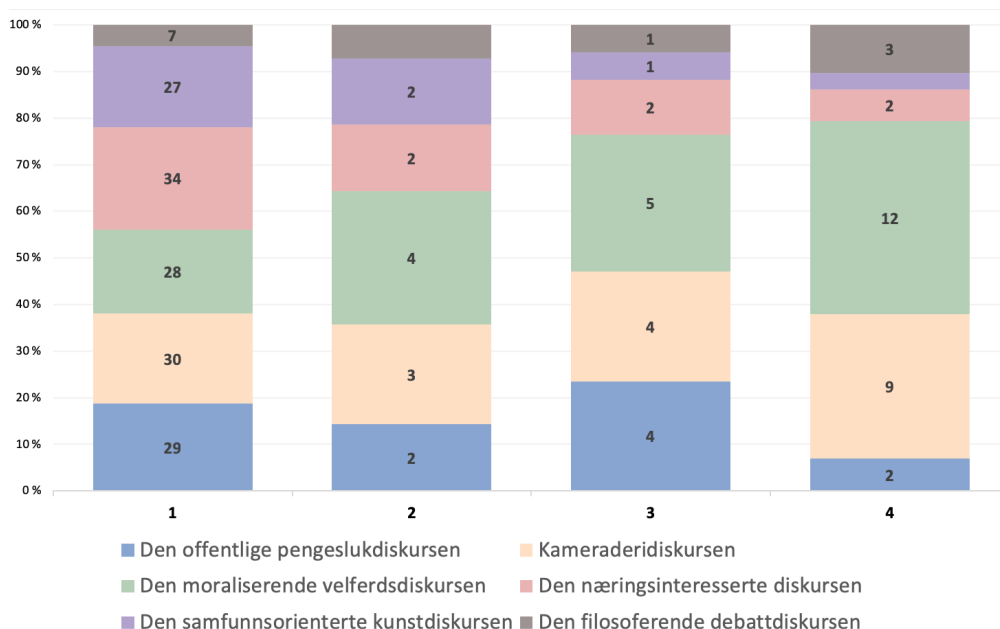
5.3.3 Oppsummering

Det er tydelig at de seks diskursene komplementerer og konkurrerer med hverandre på ulike måter. Diskursene med en negativ holdning til Kunstsilo utkonkurrerer størrelsesmessig diskursene som stiller seg mer positiv til prosjektet. Diskursene som bærer preg av en kritisk tone forekommer dessuten oftere sammen i leserinnlegg og fremstår dermed som mer samlet. Denne negative oppfatningen blir til og med forsterket i enda større grad ved hjelp av *den samfunnsorienterte kunstdiskursen*, som har en splittet holdning til Kunstsilo, hvor den stiller seg kritisk til prosjektet i kombinasjon med *den moraliserende velferdsdiskursen* og

kameraderidiskursen. I lys av de to andre diskursene med en positiv/nøytral holdning, så hjelper det heller ikke at *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* i noen tilfeller også stiller seg negativ til *den næringsinteresserte diskursen* som utelukkende kan forstås som positiv til museet. Dette kan forklares ut i fra at begge diskursene er positiv til prosjektet, men ettersom den ene i større grad vektlegger de økonomiske aspektene og den andre anser kunstens egenverdi som viktigst, så oppstår det en intern konflikt mellom disse. I et helhetlig perspektiv bidrar dette til en ambivalens blant *den næringsinteresserte diskursen*, *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* og *den filosoferende debattdiskursen*.

5.3.4 Motstanderdiskursenes dominans over tid

I forrige avsnitt forklarte jeg diskursenes størrelse og sammenheng, og hvordan de ulike diskursene kan forstås som komplementære eller konkurrerende. Jeg vil til slutt diskutere hvordan denne konkurransen fordeler seg utover året og hvordan motstanderdiskursene kan forstås som dominerende. I min kartlegging av leserinnlegg ble hvert innlegg gitt en fargekode etter hvilken diskurs(er) de tilhørte. Ettersom alle leserinnleggene var kartlagt etter dato ble det også mulig å si noe om hvilke perioder diskursene var mest aktive og hvordan de kan sammenlignes med hverandre. For å få til dette, ble hver diskurs telt opp i Excel og deretter fordelt kvartalsvis utover året. Diskursenes utvikling presenteres i figur 13.

Figur 13: Diskursenes utvikling fordelt per kvartal i 2018.

Som diagrammet viser, så var det totalt sett størst andel diskurser i første kvartal. Dette kan forstås ved å summere tallene i hver søyle, hvor kvartal 1 inneholder totalt 155 tilfeller av ulike diskurser i leserinnleggene. Dette stemmer overens med at det også var i første kvartal

det ble publisert flest leserinnlegg om Kunstsilo, som jeg demonstrerte i analysen tidligere (figur 9). *Den næringsinteresserte diskursen* dukker opp i 34 leserinnlegg, mens de resterende diskursene (med unntak av *den filosoferende debattediskursen*) stort sett er like fremtredende. I sammenheng med min problemstilling, kan man altså se at polariseringen av debatten har hovedsakelig kommet til uttrykk det første kvartalet. Man ser videre i kvartal 2 og 3 at antall diskurser synker betraktelig sammenlignet med kvartal 1, med henholdsvis 14 og 17 forekomster av ulike diskurser. I siste kvartal, øker derimot det totale antallet til 29 observasjoner. De ulike diskursene øker også fra forrige kvartal, med unntak av *den offentlige pengeslukdiskursen*, som synker ned til 2 leserinnlegg, og den *samfunnsorienterte kunstdiskursen* som holder seg stabil. I siste kvartal er *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* betraktelig større enn resten, hvor de dukker opp i henholdsvis 12 og 9 leserinnlegg denne perioden.

Diagrammet illustrerer dermed at i første kvartal så kan ingen av diskursene sies å være særlig dominante ovenfor hverandre, selv om *den næringsinteresserte diskursen* dukker opp i litt flere leserinnlegg enn de andre den perioden. Utover året ser man derimot at alle diskursene synker, men at diskursene som fremmer en ren negativ holdning mot Kunstsilo forekommer i flere leserinnlegg enn de resterende diskursene. Diagrammet tydeliggjør dermed at Kunstsiloens forkjempere ikke ytrer seg i like stor grad utover året, mens motstanderne av prosjektet derimot klarer å beholde skrivegleden. De tre siste kvartalene er det særlig forestillingene om byens kameraderikultur og Kunstsilo som et umoralsk satsingsprosjekt som fremmes. Disse diskursene kan dermed forstås som dominerende ovenfor de resterende diskursene i et helhetsperspektiv. Det kan dermed fastslås at Kunstsiloens motstandere har vært mer aktive enn forkjemperne i *Fædrelandsvennens* meningsseksjon utover 2018.

Det siste leserinnlegget om Kunstsilo i 2018 publiseres den 29. desember, hvor det nok en gang er Demokratenes gruppeleder, Vidar Kleppe, som tar til ordet. I teksten trekker han frem krigsseilermuseet D/S Hestmanden som det fremkommer ikke fikk nødvendige midler fra statsbudsjettet i 2019 til drift og vedlikehold. Dette omtaler Kleppe som en «nasjonal skandale» i lys av menneskene som arbeidet på lasteskipet under både 1. og 2. verdenskrig. «Krigsseilerne er Norgeshistoriens største helter. Husk! At uten krigsseilerne hadde ikke nasjonen Norge vært den vi er i dag. Jeg og Demokratene er krigsseilerne dypt takknemlige - og vi vil aldri glemme innsatsen og alt de ga for Norge.» (Kleppe, 29. desember). På dette tidspunktet i oppgaven, kommer leserinnleggets overskrift neppe som en overraskelse: «Hestmanden viktigere enn Kunstsilo».

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan polariseringen av debatten om Kunstsilo har kommet til uttrykk i *Fædrelandsvennen*. Jeg har benyttet meg av en eksplorativ tilnærming, som vil si at datamaterialet har vært styrende for oppgavens retning. Gjennom det digitale nyhetsarkivet Atekst har jeg kartlagt 509 avisartikler om Kunstsilo i *Fædrelandsvennen*, i tillegg til 1 kommentar på avisens nettside, som har dannet grunnlaget for analysen. Den kvantitative kartleggingen gav meg innsikt i enkelte deler som var nyttig å analysere kvalitativt. Videre har jeg kombinert medieteoritiske perspektiver og diskursanalytisk teori i Norman Faircloughs tredimensjonale modell. Ved anvendelse av modellens tre nivåer: sosial begivenhet, sosial praksis og sosiale strukturer, har jeg forsøkt å gi en økt forståelse av Kunstsilodebatten som fenomen.

Debatten om Kunstsilo har pågått i flere medium, deriblant sosiale medier, men de tradisjonelle nyhetsmediene har fortsatt innflytelse og makt til å påvirke hvordan mennesker oppfattet dette fenomenet. I denne debatten er det særlig *Fædrelandsvennen* som har fulgt utviklingen. Regionavisen har tilrettelagt for flere synspunkter om Kunstsilo, samtidig som den som aktør også har fremmet støtte til prosjektet. Over en fireårig periode har jeg definert to sosiale begivenheter som har vært formende for avisens dekning. Den første besto av selve Tangen-samlingen som begivenhet, som avisen valgte å vinkle som en sensasjonell hendelse. Denne forståelsen var førende for hva slags oppmerksomhet Kunstsilo fikk i avisen og hvilke sosiale praksiser som var gjeldende frem til slutten av 2017, hvor en ny sosial begivenhet tok sted.

Brandsdals kommentar på *Fædrelandsvennens* nettside den 30. desember 2017 resulterte i en utvidet forståelse av Kunstsiloprojektet, hvor avisen ikke lenger omtalte det kommende museet som noe sensasjonelt, men som et prosjekt rammet av ulike konflikter. Samtidig holdt avisen fast ved sin posisjon som positiv til Kunstsiloprojektet. I hvilken grad dette direkte har medført til en polarisert debatt er det vanskelig å si noe om, men *Fædrelandsvennens* vinkling av saken vil likevel ha en implikasjon for hvordan folk har oppfattet og fremdeles oppfatter dette prosjektet. Jeg har videre dokumentert avisens endring i sosial praksis gjennom å undersøke hvordan dekningen forandret seg. Dette har jeg begrunnet ut ifra den dramatiske økningen i antall artikler – hvor svært mange av dem kom på trykk i januar og februar, Kunstsiloens tilstedeværelse i nye seksjoner i avisen, samt utvidelsen av redaktører som aktualiserte hendelser rundt Kunstsilo på nye måter.

Jeg har videre undersøkt endringen i sosial praksis i avisens meningsseksjon. Gjennom analyse av 141 leserinnlegg har jeg plassert 133 i seks ulike diskurser skapt av meg som forsker: *den offentlige pengeslukdiskursen*, *kameraderidiskursen*, *den moraliserende velferdsdiskursen*, *den næringsinteresserte diskursen*, *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* og *den filosoferende debattdiskursen*. Diskursene inneholder svært forskjellige forestillinger om hva Kunstsilo er og kan være for Kristiansand. De tre første diskursene oppfatter henholdsvis kunstmuseet som et risikofylt tapsprosjekt, et symbol på en kameraderikultur i byen hvor demokratiske prosesser ignoreres og til slutt en amoralsk prioritering som ikke er verdig det velferdssamfunnet som det forventes at det offentlige skal bevilge midler til. De tre siste diskursene betrakter derimot museet under helt andre omstendigheter. *Den næringsinteresserte diskursen* anser Kunstsilo som en økonomisk berikelse til regionen i form av nye arbeidsplasser og økt turisme, mens *den samfunnsorienterte kunstdiskursen* mener berikelsen vil være størst i den enkeltes sjel og sinn. På et mer overordnet nivå gransker *den filosoferende debattdiskursen* debatten i seg selv og stiller seg undrende til det offentlige ordsiftet som har oppstått som resultat av den.

De sosiale strukturene har jeg basert på forskningsstudiene til Skarpenes (2007) samt Haarr og Krogstad (2011). Jeg har definert en egalitær tankegang og en moralsk vektlegging av det «folkelige» som en usynlig makt i samfunnet. Jeg har vist hvordan disse strukturene griper inn i debatten og kan forstås som styrende for de ulike argumentene som har blitt lagt frem. Felles for alle diskursene er at de styres av en egalitær og likhetsorientert argumentasjonsmåte, men disse benyttes i ulike sammenhenger som resultatmessig gir uttrykk for svært splittede meninger om Kunstsilo.

Til slutt har jeg analysert diskursenes sammenheng og hvordan de kan forstås som komplementære, konkurrerende eller dominerende. Dette har jeg illustrert i to ulike diagram for å bedre visualisere og dermed gi økt forståelse for deres relasjon. Jeg hevder at *den moraliserende velferdsdiskursen* og *kameraderidiskursen* er de mest fremtredende i debatten, både i størrelse og i et tidsperspektiv. Den første diskursen inneholder forestillinger om Kunstsilo som et moralsk uforsvarlig prosjekt ettersom det finnes andre prosjekter som er mer folkelige, og dermed mer moralsk legitime, å bruke penger på. Den andre diskursen tilføyer et negativt bilde av en elite- og kameraderikultur i Kristiansand der det menes at de politiske prosessene ikke har vært redelige og resultatmessig at Kunstsilo ikke er et prosjekt for befolkningen, men for de få. Jeg konkluderer dermed med at Kunstsiloens motstandere har vært dominerende i debattens utvikling i 2018.

Dette er så vidt jeg vet, den første undersøkelsen av debatten om Kunstsilo i *Fædrelandsvennen*. Ettersom Kunstsiloprojektet har fått stor oppmerksomhet i andre medium, vil det videre være interessant å undersøke andre aspekter ved denne debatten. For eksempel kunne man analysert synergieffekten mellom *Fædrelandsvennen* og andre aviser som har dekket Kunstsilo for å se om de har lik eller ulik rammeforståelse av sakens innhold. Det kunne også være et spennende studie å se hvordan polariseringen av Kunstsilodebatten har kommet til uttrykk på sosiale medier, ved å sette det i kontekst til studier om hvordan digitale samfunn kan bidra til gruppepolarisering og såkalte ekkokamre (Del Vicario et al., 2016). Til slutt hadde det vært interessant å sammenligne denne debatten med andre polariserte diskusjoner som har oppstått i medielandskapet. Man kunne for eksempel undersøkt likheter og ulikheter med lignende kunst- og kulturinstitusjoner som også har vært utsatt for stor kritikk; Kilden i Kristiansand, Operaen i Oslo og den pågående byggingen av det nye Nasjonalmuseet og Lambda er kun noen få eksempler. Det kunne også vært betydningsfullt å beveget seg utenfor kulturfeltet – har for eksempel debatten om Kunstsilo noen likhetstegn med den pågående nasjonale debatten om bompenger? Jeg fastslår at mulighetene er mange!

Kilder

Allern, S. (2001). Pressens nyhetsverdier og markedstrategier. I Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser. Oslo: IJ-forlaget. (s. 46-70).

Bateson, G. (1958). *Naven. A Survey of the Problems suggested by a Composite Picture of the Culture of a New Guinea Tribe drawn from Three Points of View*. Stanford: Stanford University Press.

Berg, O. T. (2015, 28. april). polarisering - politikk. I Store norske leksikon. Hentet 21. mai 2019 fra: https://snl.no/polarisering_-_politikk

Berglihn, H. (2018, 25. oktober). Nicolai Tangen tjente 3,7 millioner kroner – hver eneste dag. *Dagens Næringsliv*. Hentet fra: <https://www.dn.no/marked/nicolai-tangen/ako-capital/london/nicolai-tangen-tjente-37-millioner-kroner-hver-eneste-dag/2-1-460152>

Berntsen, L. (2014). *De mektige politiske edderkoppene: En masteroppgave om avisers fremstillinger av spinndoktorer*. (Masteroppgave, Universitetet i Agder). Hentet fra: <https://uia.brage.unit.no/uia-xmlui/bitstream/handle/11250/221159/KOM%20500%202014%20va%26778%3br%20masteroppgave%20Lise%20Berntsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Chouliarakis, L. og Fairclough, N. (1999). *Discourse in late modernity*. Edinburgh: Edinburgh University Press

Cultiva (u.å). *Om Cultiva*. Hentet 27. mai 2019. <https://www.cultiva.no/om-cultiva/>

Del Vicario, M., Vivaldo, G., Bessi, A., Zollo, M., Scala, A., Caldarelli, M., og Quattrociocchi, W. Echo Chambers: Emotional Contagion and Group Polarization on Facebook. *Scientific Reports*, 2016 (6)37825. Hentet fra: <https://www.nature.com/articles/srep37825.pdf>

Eikeland, T. (2019, 17. mars). Motstanden øker mot Kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/kultur/i/ng3Xxa/Motstanden-oket-mot-Kunstsilo>

Entman, R. M. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*, 57(1), 163-173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>

Fairclough, N. (1992) *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse*. (1.utg.) London: Routledge.

Flyvbjerg, B. (1991). *Rationalitet og magt. Bind 1: Det konkrete videnskap*. Århus: Akademisk Forlag

Haarr T. K. og Krogstad, A. (2011). Myten om den norske kultureliten. *Sosiologisk tidsskrift*, 29(1), 6–28. Hentet fra: <https://www.idunn.no/st/2011/01/art03>

Hågvar, Y. B. (2003). *Hele folkets diskurs – En kritisk diskursanalyse av den gode VG-sak*. (Doktorgradsavhandling: Universitetet i Oslo). Hentet fra: https://sakprosa.files.wordpress.com/2008/06/nr7hagvar_hele_folkets_diskurs.pdf

Krogstad, Anne. (2019). Eliten vi elsker å hate. Mediekonstruerte myter om svensk og norsk kulturelite. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 60(1) s. 5-29. Hentet fra https://www.idunn.no/tfs/2019/01/eliten_vi_elsker_aa_hate_mediekonstruerte_myster_om_svensk_o

Lindgren, S. (2017). *Digital Media & Society*. London: Sage Publications.

Marsdal, M. E. (2007). *Frp-koden*. Oslo: Forlaget Manifest

Medienorge. (u.å.). *Ti største papiraviser*. Hentet 1. april 2019. <http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/353>

Mjaaland, J. (2018, 13. januar). Silodebatten og journalistikk. *Fædrelandsvennen*, s. 11.

Nodeland, R. (2019, 13. mars). Tar oppgjør med facebooksiden broren har sponset. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/OnGm9V/Tar-oppgjor-med-facebooksiden-broren-har-sponset>

NRK Sørlandet. (2007, 21. september). Vil ha statue av Jesus. Hentet fra:

<https://www.nrk.no/sorlandet/vil-ha-statue-av-jesus-1.3530810>

NTB. (2015, 25. april). Finansmilliardær gir kunstsamling til Kristiansand. Hentet fra:

<https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=05501320150425RED150425084015va00&serviceId=2>

Palmstrøm, K. (u.å). *Makt og medier*. Høgskolen i Bergen. Hentet fra

<http://home.hib.no/mediesenter/medium/bokmal/pdf/makt.pdf>

Reite, K. (2019a, 29. mai). Frp bryter samarbeidet. Fædrelandsvennen. Hentet fra:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/na0PrL/Frp-bryter-samarbeidet>

Reite, K. (2019b, 1. april). Reagerer på utviklingen i Kristiansand – stiller folkeliste.

Fædrelandsvennen. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/K38kWo/Reagerer-pa-utviklingen-i-Kristiansand--stiller-folkeliste>

Richardson, J. E. (2007). *Analysing newspapers. An approach from critical discourse analysis*. New York: Palgrave Macmillan

Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet*. Bergen: Fagbokforlaget

Sakslind, R., Skarpenes, O., og Hestholm, R. (2018). *Middelklassekulturen i Norge*. Oslo: Scandinavian Academic Press

Schmidt, I. S. (2018, 23. mars). Helt sjef og 800 millioner i formue. *Kapital*. Hentet fra:

<https://kapital.no/portrett/2018/03/helt-sjef-og-800-millioner-i-formue>

Sandberg, T. (2017, 30. Desember). Ber Cultiva om 100 millioner til

Kunstsiloen. Fædrelandsvennen. Hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/wEeykP/Ber-Cultiva-om-100-millioner-til-Kunstsiloen>

Skarpenes, O. (2007). Den 'legitime kulturens' moralske forankring (2007). *Tidsskrift for samfunnsforskning* 48(4) s 531–563. Hentet fra

https://www.idunn.no/tfs/2007/04/den_legitime_kulturens_moralske_forankring

Skogen, K., Stefansen, K., Krange, O., og Strandbu, Å. (2008). En pussig utlegning av middelklassens selvforståelse. *Tidsskrift for samfunnsforskning*. 49(2). s. 259-264. Hentet fra: https://www.idunn.no/tfs/2008/02/en_pussig_utlegning_av_middelklassens_selvforstaelse

Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. (1. utg.) Oslo: Cappelen Damm.

Statistisk Sentralbyrå. (2019a). Kommunefakta – Kristiansand. Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/kristiansand>

Statistisk Sentralbyrå. (2019b). Befolkning. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/11342/tableViewLayout1/>

Sørlandets Kustmuseum. (2019). Finansiering. Hentet fra: <https://www.skmu.no/kunstsilo/finansiering/>

Teigen, E. (2019a, 25. februar). «Byens desidert styggeste bygg» skal bli kunstmuseum til en halv milliard. *Nettavisen*. Hentet fra: <https://www.nettavisen.no/na24/byens-desidert-styggeste-bygg-skal-bli-kunstmuseum-til-en-halv-milliard/3423597606.html>

Teigen, E. (2019b, 16. mai). Skandaleprosjektet krever dobbel driftstøtte: - Ran av skattebetalerne. *Nettavisen*. Hentet fra: <https://www.nettavisen.no/okonomi/skandaleprosjektet-krever-dobbel-driftsstotte--ran-av-skattebetalerne/3423685179.html>

Tveiten, O. (2009). *Storyland*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., og Larsen, L. O. (2007). *Metodebok for mediefag* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Zähler, Maria. (2018, 5. august). Ny nettavis i Kristiansandsregionen: – Vi kan ikke fordra kameraderi på bakrommet. *Resett*. Hentet fra: <https://resett.no/2018/08/05/ny-nettavis-i-kristiansandsregionen-vi-kan-ikke-fordra-kameraderi-pa-bakrommet/>

Datamaterialet hentet fra Atekst

Andersen, S. B. (2018, 25. oktober). Har Ap knust drømmen om Tour des Fjords i Mandal? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201810254978626&serviceId=2>

Andresen, Ø. (2018, 13. februar). Hvem skal eie det offentlige rom? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320553&serviceId=2>

Ankersen, R. (2018, 3. februar). Vraket hotellplaner i det stille. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201802034296240&serviceId=2>

Aslaksen, K. (2018, 13. januar). Kunstmuseum i hjertet av byen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801134240636&serviceId=2>

Aslaksen, K. (2018, 21. mars) Det verste og det beste med Kunstsiloprosjektet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201803214417686&serviceId=2>

Askildsen, T. (2018, 6. januar). Kulturen – et viktig grunnlag for vekst og utvikling. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801064221986&serviceId=2>

Baardson, B. (2018, 16. januar). Kilden + Kunstsilo = Et unikt konsept! *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801164247629&serviceId=2>

Bernander, J. G. og Grundekjøn, A. (2018, 12. januar). Kultur, næring og fyrtårn for Sørlandet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801124237155&serviceId=2>

Bjørneseth, P. E. (2018, 24. januar). På vegne av hvem? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801244267213&serviceId=2>

Blågestad, K. K. (2015a, 25. april). En ny æra. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201504252269305&serviceId=2>

Blågestad, K. K. (2015b, 30. desember). Året da julenissen faktisk kom. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201512302596736&serviceId=2>

Blågestad, K. K. (2018, 14. februar). Slaget på Fevik. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802144325777&serviceId=2>

Brandsdal, E. Ø. (2018, 13. februar). I dag startet jeg dagen med et stort smil rundt munnen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320823&serviceId=2>

Brandsdal, E. Ø. (2018, 29. august). Fordummer FVN sørlendinger? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201808294819428&serviceId=2>

Eikeland, T. (2017, 16. september). Girer opp millionbruken. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201709163947917&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018a, 3. januar) Direktør Fuglestad forstår kritikken. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801034214094&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018b, 3. januar) Slik skal de finne pengene til Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801034214095&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018c, 9. januar). Fiffen får kjeft, men hvem er fiffen?. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801094229467&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018d, 14. februar). Seier for Kunstsilo i Vest-Agder fylkesting. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802144325776&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018e, 16. januar). Tror ikke på akvarium i siloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801164247602&serviceId=2>

Eikeland, T. (2018f, 5. februar). Vurderte kun siloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802054300033&serviceId=2>

Eikeland, T. og Hole, K. (2017, 3. mars) Hyllest og slakt av SKMU-ansettelse. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201703033457506&serviceId=2>

Fjermeros, H. (2017, 5. mai). Fevenns brutte løfte om skatteparadisdebutt. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201705053615096&serviceId=2>

Damsgaard, V. (2017, 30. august). Kom med millioner til Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201708303899545&serviceId=2>

Drangsholt, Å. H. (2018, 28. mai). «Ja, vi ønsker sykkelfesten tilbake til byen». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever->

[info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201805284583662&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201805284583662&serviceId=2)

Fidjeland, E.. (2018, 5. januar). Kunstsiloen og pengebruk. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801054219386&serviceId=2>

Flateland, O. (2018, 12. februar). Galskap satt i system. *Fædrelandsvennen*. <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802124317571&serviceId=2>

Freuchen, J. og Tenningen, S. (2017, 7. mars). Kunst og parkliv. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201703073465375&serviceId=2>

Frey, P. (2018, 20. februar). «Gutte-klubben Grei». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802204340509&serviceId=2>

Fronth, P. (2018, 23. januar). Frykten for det fantastiske. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801234265323&serviceId=2>

Fædrelandsvennen. (2015a, 25. april) Sensasjonell kunstgave til Kristiansand. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201504252271785&serviceId=2>

Fædrelandsvennen. (2015b, 25. april). En gave som koster. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201504272270796&serviceId=2>

Fædrelandsvennen. (2016a, 5. februar). Nicolai Tangen-gaven blir større. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201602052653987&serviceId=2>

Fædrelandsvennen. (2016b, 1. oktober). Baner vei for Kunstsiloen. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201610013098544&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201610013098544&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2016c, 21. desember). Blir et av Norges ledende museer. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201612213282297&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201612213282297&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2018a, 2. januar). Dønn uenige om Kunstsiloen. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211582&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211582&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2018b, 2. januar). Kunstsiloen vil berike landsdelen. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211347&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211347&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2018c, 3. januar). Forstår kritikken av pengebruken. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801034214170&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801034214170&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2018d, 16). Kunstsiloen kan bygges....men stor usikkerhet rundt finansiering. Hentet fra: [https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801164247581&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801164247581&serviceId=2)

Fædrelandsvennen. (2018e, 7. februar). De kan velte Kunstsilo. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801314286893&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801314286893&serviceId=2)

Gitlestad, S. (2018, 22. januar). Kunstsamling i sentrum. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra:
[https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801224258846&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801224258846&serviceId=2)

Grønlund, J. (2018, 11. mai) Finnes den røde tråd i Kristiansand? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: [https://web.retriever-
info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201805114543421&serviceId=2](https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201805114543421&serviceId=2)

Halvorsen, K. E. (2018, 27. januar). Kulturmidler på ville veier? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801274277468&serviceId=2>

Handegard, J. H. (2018, 12. desember). Sørlandsnyhetene kan ta seg en bolle. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201812125111267&serviceId=2>

Heidenreich, T. (2018, 17. januar). Hvem har risikoen? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801174249687&serviceId=2>

Heidenreich, T. (2018, 8. desember) Hvor blir idrettsbanen av? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201812085102193&serviceId=2>

Hodne, K., Mesel, U., Solum, H., Bredesen, T., Lidi, M., Myrvold, L., Austeid, A. G. B., Andersen, H. E. og Sørvig, H. (2018, 8. februar). Ja til et attraktivt sentrum – ja til kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802084308164&serviceId=2>

Hvale, Ø. (2018, 8. januar). Stormannsgalskap. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801084222961&serviceId=2>

Hvale, Ø. (2018, 5. februar). Besøkstall på kunstmuseer/gallerier i Oslo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802054296017&serviceId=2>

Jahr, E. H. (2018, 13. februar). Kunstsiloen: kulturturisme og næringsutvikling. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320550&serviceId=2>

Jakhelln, C. (2018, 10 februar). The winner Trumps it all. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802104313811&serviceId=2>

Jensen, J. H. (2018, 14. februar). Velkommen til kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802144324181&serviceId=2>

Klauset, K. (2018, 29. januar) Kunsten er å foredle opplevelser. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801294280766&serviceId=2>

Kleba-Næss, K. (2018, 19. februar). Rettsikkerhet og demokrati. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802194334341&serviceId=2>

Kleppe, V. (2018, 1. september). Kunstsiloen i Kristiansand må skrinlegges. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201809014829718&serviceId=2>

Kleppe, V. (2018, 8. september). Kunstsilo vs. Idda Arena. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201809084848238&serviceId=2>

Kleppe, V. (2018, 29. desember). Hestmanden viktigere enn Kunstsilo. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201812295152848&serviceId=2>

Knutsen, S. (2018, 17. januar). Kunstsiloen – Investering, kostnader og mulige inntekter. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801174249683&serviceId=2>

Kvanes, A. D. (2018, 13. februar). En kulturby som fyller hotellene i vinterhalvåret. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320630&serviceId=2>

Kvanvig, T. (2018, 2. Februar). Er det fiffen mot røkla? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802024292340&serviceId=2>

Larsen, J. A. (2018, 19. januar) Kunstsiloen – investering. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801094228213&serviceId=2>

Lesamana, M. (2018, 18. januar). Verdien av silomuseet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801184252667&serviceId=2>

Ljøstad, E. (2018, 2. mai). I rekken av nye fenomener som setter sitt preg på den offentlige debatten, har vi fått en lokal variant i Kristiansand som kaller seg Sørlandsnyhetene. Her publiseres anonyme personangrep mot offentlige personer. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201805024522310&serviceId=2>

Lossius-Skeie, I. (2018, 19. desember). Kamp mot rus, depresjon og selvmord. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201812195130752&serviceId=2>

Lossius-Skeie, I. og Andersen, S. B. (2018, 25. juli). Hvorfor ødelegge siloen når vi har rekordtørke? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201807264731136&serviceId=2>

Lund, M. (2017, 20. september). Kulturelitens lønnsfest. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201709203957043&serviceId=2>

Olsen, J. A. (2018, 19. januar) «Det verste som kan skje». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801194255916&serviceId=2>

Olsen, J. A. (2018, 16. oktober). Jensen svikter de som trenger det mest. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201810164951879&serviceId=2>

Olsen, S. I. (2018, 6. juli). Har Kristiansand gjort knefall for markedskreftene? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201807064683860&serviceId=2>

Mathisen, S. (2018, 13. februar). Attraksjoner gjør oss attraktive. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320551&serviceId=2>

Mykland, S. (2018, 14. mai) «Game changing». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201805144547917&serviceId=2>

Mykland, S. (2018, 11. oktober). «Misforståelser henger fast». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201810114937753&serviceId=2>

Nissen, C. og Solberg, H. (2018, 12. februar). Vi må si ja til Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802124314496&serviceId=2>

Nodeland, R. (2018, 2. januar). Å bruke over en halv milliard på byens styggeste bygg er en skandale. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211593&serviceId=2>

Næss, T. (2018, 20. januar). Vi ere en by, vi med. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801204258877&serviceId=2>

Pedersen, A. G. (2018, 13. februar). Kunstsilo – nei takk. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802134320556&serviceId=2>

- Pedersen, A. G. (2018, 9. oktober). Nok er nok. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201810094932869&serviceId=2>
- Rudberg, K. (2018, 9. februar). Brandsdal byr 50 millioner for siloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802094311625&serviceId=2>
- Røiseland, R. (2018, 19. januar). Byens nyttige idioter. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801194256209&serviceId=2>
- Sandberg, T. (2015, 25. april). Gir gigantisk kunstsamling til sin fødeby. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201504252269304&serviceId=2>
- Sandberg, T. (2016a, 5. februar). Nicolai Tangens kunstgave vokser. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201602052653960&serviceId=2>
- Sandberg, T. (2016b, 9. mars. «Voldsom interesse for konkurransen på silokaia». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201603092700704&serviceId=2>
- Sandberg, T. (2016c, 25. mai). 98 arkitekter kniver om silokaia. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201605252858474&serviceId=2>
- Sandberg, T. (2016d, 1. oktober) Historisk avtale baner vei for Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201610013098712&serviceId=2>

Sandberg, T. (2016e, 21. desember). Dette blir Norges mest spektakulære museumsbygg. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201612213282309&serviceId=2>

Salvesen, F. (2018, 5. januar). Kunstsiloen – en gave til begeistring og forbannelse. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801054219387&serviceId=2>

Schreck, M. (2018, 19. desember). Når ble det lov å mobbe som voksen? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201812195131770&serviceId=2>

Sivertsen, K. (2018, 12. februar). Det verste som kan skje. *Fædrelandsvennen*. <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802124314489&serviceId=2>

Steine, R. S. (2018, 17. januar) Samarbeidets mann og Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801174249688&serviceId=2>

Skaiå, A. (2018, 17. april). Tungetale fra parnasset. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201804174480714&serviceId=2>

Skregelid, L., Wergeland-Yates, M., Stoveland, I. M., Skogen, A., Svingen-Austestad, A., Fugli, I., Christensen, J., Takle, T., Klungland, M., Wergeland, T. J., Elnan, M., Herwell, O. K., og Bjørkvik A. (2018, 25. januar). Siloen og betydningen av kunstens plass i samfunnet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801254270781&serviceId=2>

Stoveland, K. (2018, 17. januar). Kunsten virker allerede. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801174249684&serviceId=2>

Sørvig, Heidi. (2018, 10. januar). Kunstsilo vil gi størst verdi for Kristiansand og Sørlandet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801104231797&serviceId=2>

Tallaksen, R. E. (2018, 6. februar). Er kulturen kun for «fiffen»? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802064302256&serviceId=2>

Tenningen, S. (2018, 16. januar). Kultur og verdi. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801164247231&serviceId=2>

Ubostad, A. (2018, 23. februar) Verdien av kulturtiltak. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802234350633&serviceId=2>

Udjus, V. (2018, 3. februar). Hun kan avgjøre Kunstsiloen. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802034295057&serviceId=2>

Uleberg, O. R. (2018a, 2. januar). «Vi kan ikke bruke alt på veier». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801024211592&serviceId=2>

Uleberg, O. R. (2018b, 3. januar). Ap, Krf og Frp er kritiske. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801034213539&serviceId=2>

Uleberg, O. R. og Ankersen, R. (2018, 8. januar). Foreslår akvarium i siloen og museum i sentrum. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=055034201801084226506&serviceId=2>

Vestøl, H. (2018, 19. februar). Offentlig toalett på Silokaia? *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802194334299&serviceId=2>

Viki, G. O. (2018, 17. januar) Definisjonen av «fiffen». *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201801174249685&serviceId=2>

Wilhelmsen, R. (2018, 17. februar). The big spender. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201802174334329&serviceId=2>

Øygarden, K. (2018, 15. august). På høy tid å oppdatere fortellingen om Sørlandet. *Fædrelandsvennen*. Hentet fra: <https://web.retriever-info.com/services/archive/displayPDF?documentId=055034201808154779760&serviceId=2>